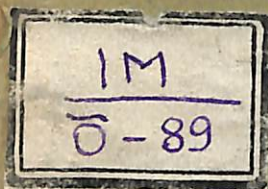

Շ Ր Ա Գ Ի Ր
ԳԻՄԼԵԿՏԻԿԱԿԱՆ ՈՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆ
ԽԱՏԵՐԻ ԱԼԻԶՄԻ

ԲՈՒՀԵՐԻ, ԿՈՒՍՑԱՆՑԻ
ՅԵՎ
ԻՆՔՆԱԶԱՐԿԱՅՄԱՆ ԽՄԲԱԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

07 JUL 2009

17
8-89

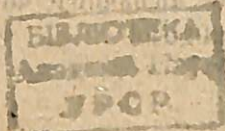
Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

ՂԻԱԼԵԿՏԻԿԱԿԱՆ ՈՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆ
ՄԱՏԵՐԻԱԼԻԶՄԻ

ԲՈՒՀԵՐԻ, ԿՈՒՍՑԱՆՑԻ ՇԵՎ ԻՆՔՆԱԶԱՐԳԱՑ-
ՄԱՆ ԽԱՐԱԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ՄՇԱԿՎԱԾ ՀԱՄ. ԿՈՄ. ԿՈՒՍ ԿԵՆՏԿՈՍԻ ԿՈՒՆՏ-ՊՐՈԳ
ԲԱԺՆԻ ԿՈՂՄԻՑ

ՊԵՏՏՐԱՅԻ ՑՊԱՐԱՆ
 ԳԼԱՎԼԻՑ 6713 (Բ)
 ՊԱՏՎԵՐ № 4426
 ՇՐԱՏ. № 1794
 ՅԻՐԱԺ 6000

(4948500)

4681-53

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

ԴԻԱԼԵԿՏԻԿԱԿԱՆ ՈՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՄԱՏԵՐԻԱԼԻՉՄԻ ԿՈՄԲՈՒՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Դատընթացի անցումն իր առաջ պիտի հետևյալ
 խնդիրները դնի: Ապահովել այն ըմբռնումը, վոր կու-
 գակցության դիվանագիտոր դժի հիմքը հանդիսանում և
 դիվանագիտական ու պատմական մատերիալիզմը: Ա-
 պահովել փրկամիայության ու գիտական իմացության
 կուսակցականության իսկական պարզաբանումն իր ամ-
 բողջությանմբ: Ապահովել մարքսիզմ-լենինիզմի թեո-
 րիայի յուրացումը իր շարժման ու դարդացման մեջ,
 այն սերտ ու անխղճի կապի մեջ, վոր նա ունի դասա-
 կարգային պայքարի պրակտիկայի հետ, բանվորական
 շարժման պրակտիկայի հետ, սոցիալիստական շինա-
 րարության պրակտիկայի հետ, մեր կուսակցության
 ու Կոմինտերնի պրակտիկայի հետ: Հենարան դարձնել
 անցողիկ շրջանի դիվանագիտական ուսումնասիրությունը,
 նրա սրինաչափության, նրա ակտուալ պրոբլեմների
 ուսումնասիրությունը: Յերեան հանել կառուցվող ա-
 ցիալիզմի յերկրի և նրա կապիտալիստական շրջապատի
 հիմնական դժեքն ու անհաշտ հակադրությունը:

Յուրջ առաջ թե ինչպես թշնամական հոսանքների
 և սոցիալիստների հետ ունեցած պայքարի մեջ և անել

Առ դարձացել Մարքսից՝ լինին իրմբը: Ապա՝ ուղիւ անցին
զլոնիզմի, սոցիալ-ֆաշիզմի, աջ և ձախ» ուղորտու-
նիզմի, մեխանիցիզմի և մենչևիկիզմ իդեալիզմի յեզ
սրանց հետ հաշտութեան հանուածքան ամեն ձեռն բաւակա-
նին լիակատար քննադատութեանը: Հիմնական գրաւի-
տութեան պիտի լինեն Մարքսի, Ենգելսի, Լենինի,
Ստալինի աշխատութեանները և կուսակցութեան ա-
յոմ լինաներն ի վարդումները:

Միայն իբրոհիշյալի հիման վրա կարելի չե ճիշտ
անցկացնել թեորիայի ու պրակտիկայի միասնութեան
սկզբունքը, պրակտիկայի արդմատը այդ միասնութեան
մեջ և կհասկացվի թեորիայի կուսակցականութեանը:
Միայն այս կերպ կարելի չե ապահովել ճիշտ գրույթը
պարզարանելու համար լենինիզմը վորպես նոր աստի-
ճան գիտելիական ու ստատական մատերիալիզմի
գարգացման մեջ:

Անցյալ ծրագրերը, ինչպես հայտնի չե, վերը շա-
քաղած գրութեաններէից տարբերութեամբ էլին իրենց մեծ
թեորութեաններով: Ներկա ծրագրի մեջ խնդիր և դրո-
վում կանգնել այդ թեորութեանները հաղթահարելու
ուղիի վրա: Բրիգադը, վորն աշխատել և այս ծրագրի
վրա, ի հարկե, վերջինս թեորութեաններէից ազատ չի
համարում: Մասնավորապէս աշխատանքի ժամկետի
սահմանափակութեանը և բրիգադի անդամների մի մա-
սի ծանրաբեռնութեանը, անդրադարձել են քրա-
կանութեան քննադատութեան վրա:

ՆԵՐԱԾԱԿԱՆ ԴԱՍԱԻՈՍՈՒԹՅՈՒՆ

Մարքսիզմի յերեք աղբյուրները, յերեք քաղկացու-
ցիչ մասերը: Թեորիայի գարգացումը դասակարգային
պայքարի պրակտիկայի մեջ: Բանվորական շարժման
գարգացման եռասկները և կուսակցութեան դերը պրո-
լետարատի ազատագրական շարժման թեորիայի մշակ-
ման մեջ: Մարքսիզմ-լենինիզմը վորպէս պրոլետարիա-
տի ազատագրական շարժման թեորիա: Թեորիայի կու-
սակցականութեանը: Ինչպիսի՞ ուղղութեաններն դեմ
մղած պայքարի մեջ և աճել ու զարգացել մարքսիզմ-
լենինիզմը: Մարքսի և Ենգելսի պայքարը պրոլետարա-
կան թեորիայի համար: Փիլիսոփայութեան դերը
մարքս-լենինյան թեորիայի մեջ: Մատերիալիստական
գիտելիական վորպէս մարքսիզմի փիլիսոփայական
հիմունք: Պրոլետարիատը, գիտելիական մատե-
րիալիզմը և հին փիլիսոփայութեան վերջը: Բուրժուա-
զիան. նրա փիլիսոփայութեան իդեալիզմը և մետաֆի-
զիկան: Ռեվիզիոնիզմը, նրա դասակարգային արմատ-
ները և նրա վերաբերմունքը դեպի փիլիսոփայութեանը
(իդեալիզմ, մետաֆիզիկա, պոլիտիկիզմ, եմպիրիզմ,
մեխանիցիզմ և այլն): Փիլիսոփայութեան պրեխանով-
յան ըմբռնման քննադատութեանը: Թեորիայի խզումը
պրակտիկայից վորպէս II Ինտերնացիոնալի «մարքսիզ-
մի» բնորոշ դիմը: Լենինիզմը վորպէս իմպերիալիզմի
և պրոլետարական հեղափոխութեան կայրակէ մարք-

«իզմ»։ Լենինիզմը վորպես նոր ու բարձրագույն աստիճանը գիտելիության մատերիալիզմի զարգացման մեջ։ Լենինը հեղափոխական թեորիայի նշանակության մասին։ Դասակարգային պայքարի յերեք ձևերը։ Թեորետիկ պայքարի նշանակությունը։ Լենինը թեորիայի կուսակցականության մասին։ Լենինիզմը վորպես պրոլետարական հեղափոխության թեորիա ու պրակտիկա ընդհանրապես, պրոլետարական գիտատեսության թեորիա ու պրակտիկա առանձնապես (Ստալին)։ Մարքս-լենինյան փիլիսոփայությունը և կուսակցության գլխավոր գծի համար մղվող պայքարը ընդդեմ աջ և «ձախ» ուսման ճանաչման։ Ժամանակակից շրջանը և մարքս-լենինյան փիլիսոփայության խնդիրները։ Փիլիսոփայության ժխտումը մեխանիստների կողմից։ Փիլիսոփայության դեբորինյան ըմբռնումը։ Պայքար յերկու ֆրոնտի վրա՝ ընդդեմ մեխանիցիզմի և մենչևիկիզմի իդեալիզմի։

Դասընթացի դրույթները և ծրագրի կառուցվածքը։ Դասընթացի վերաբերյալ դրականության բնութագրերը։

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ (ՊԱՐՏԱԴԻՐ)։

ԼЕНИН: «Три источника и три составных части марксизма», том XVI, изд. 2 или 3-е, стр. 249.

ԼЕНИН: «Карл Маркс», т. XVIII, изд. 3, стр. 8—13 (5 стр.)

ԼЕНИН: «Марксизм и ревизионизм», т. I, изд. 3-е, стр. 183—184 (2 стр.)

ԼЕНИН: Речь на III-м С'езде комсомола, т. 25, изд. 3-е, стр. 384—389 (5 стр.)

ԼЕНИН: О значении воинствующего материализма, т. XXVII, изд. 3-е, стр. 186—187 (2 стр.)

ԼЕНИН: Материализм и эмпириокритицизм, том XIII, гл. 6 § 4, стр. 274—282 (3 стр.)

ЭНГЕЛЬС: «Диалектика природы», ГИЗ, 1930 г. стр. 25 (8 стр.)

СТАЛИН: «Вопросы ленинизма», ГИЗ, 1930 г.

— Об основах ленинизма. II «Метод», стр. 13—18. гл. III. Теория, стр. 19—20.

— Речь на конференции аграрников-марксистов, стр. 545—546 (2 стр.)

ПРОГРАММА КОММУНИСТИЧЕСКОГО ИНТЕРНАЦИОНАЛА. Заключит. абзац. Введения.

РЕШЕНИЕ ЦК ВКП (б) о журнале «ПЗМ» от 25. I—1931 г.

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ (ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ)

ЭНГЕЛЬС: «Л. Фейербах», ГИЗ, 1928 г., стр. 36—37 (1 стр.)

ПЛЕХАНОВ: «Философская эволюция Маркса», соч. т. XVIII, стр. 324—325 (1 стр.)

ДЕБОРИН: «Диалектика и естествознание», стр. «Предмет философии и диалектика», стр. 1—4 (3 стр.)

КАРЕВ: «За матер. диалектику», стр. II 24—25; Проблема философии в марксизме, изд. «Моск. Рабочий», 1929 г. (стр. 3)

ЛУППОЛ: «Ленин и философия» ГИЗ. 1929 г. Введение. Единство теории и практики, стр. 11—12; гл. III, Проблема бытия и мышления (7 стр.) гл. IV, Пробл. матер. диал. стр. 120—123 (7 стр.)

СТЕГАНОВ: «Истор. материализм и современное естествознание», ГИЗ, 1924 г. стр. 23.

Թ Ե Մ Ա 1

ՄԱՏԵՐԻԱԼԻՉՍ ՅԵՎ ԻԴԻԱԼԻՉՍ ՆՊԱՏԱԿԱԳՐՈՒՄՆ

1. Յուշ տալ թե փիլիսոփայության մեջ ինչպիսի թշնամական բուրժուական ու ռեվոլյուցիոնիստական հոսանքների դեմ և պայքարում դիալեկտիկական մատերիալիզմը:

2. Յերևան հանել հիշյալ հոսանքների սոցիալական արձատները և այդ հոսանքների դերը դասակարգային պայքարի մեջ:

3. Յերևան հանել հիշյալ եպիդոն հոսանքների մեթոդոլոգիական արձատները հին փիլիսոփայության ուսմունքների մեջ:

4. Այս խնդրի ու դիալեկտիկական մատերիալիզմի պատմական նախադրատրաստման կապակցությամբ տալ մի համառոտ քննադատական ուրվագիծ նոր փիլիսոփայության մեջ իդեալիզմի ու կրոնի դեմ մատերիալիզմի մղած պայքարի, այդ պայքարի սոցիալական բովանդակության և փիլիսոփայական առաջնությունների պատմական հերթակալության մասին:

5. Հանդուցային հարցեր.

ա. Հիմնական ուղղությունները փիլիսոփայության մեջ և նրանց դերը դասակարգային պայքարում:

բ. Հին մատերիալիզմը, Յուս պայքարը Բերկլիի ու Յումի դեմ և ժամանակակից մեխանիցիզմն ու մալիզմը:

գ. Գերմանական կլասիկ փիլիսոփայությունը և կանտիականության ու հեգելիականության ժամանակակից ձևերը:

դ. Ֆեյերբախը և ֆեյերբախականության տարրերը ժամանակակից ռեվոլյուցիոնիստական ուղղությունների մեջ:

յե. Դիալեկտիկական մատերիալիզմ:

ԹԵՄԱՅԻ ՊԼԱՆԸ

Փիլիսոփայության հիմնական հարցը՝ մատերիալիզմի թյան հարարերությունն և դեպի կեցությունը: Փիլիսոփայության յերկու ուղղությունները՝ մատերիալիզմ և իդեալիզմ: Հեգալիոսական դասակարգերը և մատերիալիզմը: Հետադիմական դասակարգերը, կրոնը և իդեալիզմը: Մարքս-լենինյան փիլիսոփայության պայքարը ժամանակակից բուրժուական և ռեվոլյուցիոնիստական ուղղությունների դեմ: Պայքար յերկու ճակատում:

Ժամանակակից և հին մեխանիկական մատերիալիզմը: Հին մատերիալիզմի պատմական դերը հեգալիոսական բուրժուադիալի մղած պայքարի մեջ ընդդեմ Ֆեոդալիզմի և տերտերականության: Մատերիալիզմի պայքարը սուրյեկտիվ իդեալիզմի (Բերկլի), ազնոտիցիզմի (Յում) և իդեալիզմի այլ տեսակների դեմ: Յրանոսական մատերիալիզմի պատմական սահմանափակությունը:

Ժամանակակից մեխանիկական մատերիալիզմի հետադիմականությունը: Ժամանակակից ընադիտու

թյան ճշմարտամբ և մատնելով: Փիլիսոփայության հիմ-
նական հարցը մատնելով մեջ: Մատնելով և սոցիալ-
ֆաշիզմը: Մատնելով մոմենտները մեխանիցիզմի ու
մենչեիկոզ իդեալիզմի մեջ:

Գերմանական կլասիկ փիլիսոփայությունը և ժա-
մանակակից ուղիղիտնիզմը: Կեցության ու մտածողու-
թյան պրոբլեմը Կանտի մոտ: Դուալիզմ, ասլիտորիզմ
և իդեալիզմ: Դիտությունը և կրոնը Կանտի տեսակե-
տից: Մտածողության ու կեցության պրոբլեմը Հեգելի
ոբյեկտիվ դիալեկտիկական իդեալիզմի մեջ: Գերմա-
նական կլասիկ փիլիսոփայության սոցիալական ադ-
բյուրները և պատմական դերը:

Նեոկանտիականների կատարյալ իդեալիզմը: Նեո-
կանտիականությունը և սոցիալ-ֆաշիզմը: Ռուսինի
նեոկանտիականությունը: Նեոկանտիականության տար-
բերը մենչեիկոզ իդեալիզմի մեջ: Պլեխանովյան հիյե-
րոգլիֆիզմը և նրա զարգացումը մեխանիստների ու մեն-
չեիկոզ իդեալիստների մոտ: Նեոհեգելյականությունը,
ֆաշիզմը և սոցիալ-ֆաշիզմը: Մարքսիզմ-լենինիզմի,
հիմնականում հեգելյան-իդեալիստական ուղիղիտն
մենչեիկոզ իդեալիզմի կողմից:

48 Թ. հեղափոխության մոտեցումը և Ֆեյերբախի
մատերիալիզմը: Ֆեյերբախի պատմական ծառայու-
թյունները: Իդեալիզմի ու կրոնի քննադատությունը:
Ֆեյերբախի իմացության թեորիան: Նրա մատերիալիզ-
մի արատրակտ ու հայեցողական բնույթը և իդեալիզմը
պատմության մեջ:

Ֆեյերբախականության ու հայեցողական մատե-
րիալիզմի տարբերը Պլեխանովի մոտ: Հայեցողական

տեսակետը մենչեիկոզ իդեալիզմի ու մեխանիցիզմի
մեջ: Հեղափոխական պրակտիկ դործունեյության շը-
հասկանալը:

Դիալեկտիկական մատերիալիզմը պրոլետարիատի
փիլիսոփայությունն է: Մտածողության ու կեցության
հարաբերության պրոբլեմի լուծումը: Հեգելի ու Պրու-
դոնի իդեալիզմի քննադատությունը: Մտածողությունն
ու դիտակցությունը վերաբերաբար ձևով կադմակերպ-
ված մատերիալի հատկություն: Արտացոլման թեորի-
ան: Զգացողություն և մտածողություն: Մտածողու-
թյան զարգացումը: Մատերիալիստական իմացության
տարածումը մարդկային հասարակության իմացության
վրա և հայեցողական մատերիալիզմի քննադատու-
թյունը: Իմացության պրակտիկական ու պրոցեսը: Մարք-
սիստական ուսմունքի դործողականությունը: Իմացու-
թյունը և իրականության հեղափոխական կերպարանա-
փոխությունը:

Իմպերիալիզմի ու պրոլետարական հեղափոխու-
թյան եպոխան: Նորադույն բնադիտության և պրոլե-
տարիատի դասակարգային պայքարի փորձի յեղրակա-
ցությունների բնդհանրացումը Լենինի կողմից: Լենի-
նիզմը վերաբերա մի նոր ու բարձրագույն աստիճան դիա-
լեկտիկական մատերիալիզմի զարգացման մեջ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ.

1. Փիլիսոփայության հիմնական հարցը՝ մտածո-
ղության հարաբերությունն է դեպի կեցությունը. մա-
տերիալիզմը և իդեալիզմը վերաբերա փիլիսոփայության
յերկու դժեր: Հասարակական մարդու պրակտիկական ու

գլխավորութունը: Դասակարգային պայքար, Պատե-
րիալիզմ և իդեալիզմ: Հեղափոխական դասակարգեր և
մատերիալիզմ: Գիտութիւն և մատերիալիզմ: Հետա-
գիմական դասակարգեր և իդեալիզմ: Կրոն և իդեալիզմ:

Մարքսիզմ-լենինիզմի՝ պրոլետարիատի փրկա-
փայտութեան պայքարը թշնամական ուղղութիւններ
դեմ (ժամանակակից մեխանիցիզմի, մենչևիլիզդ իդեա-
լիզմի, մախիզմի, նեոկանտիականութեան, նեոհեգել-
յականութեան): Իմպերիալիզմի և պրոլետարական հե-
ղափոխութեան եպոխտ: Բուրժուազիայի կատարյալ
հետադիմականութիւնը, Փաշիզմ, սոցիալ-դեմոկրա-
տիայի կատարյալ աշխատանքը վորպես շուրժուադիա-
յի ձախ կուսակցութեան, վորպես սոցիալ-ֆաշիզմ և
հին փրկափայտութեան հետադիմական աշխատանքը:
Լենինը փրկափայտութեան կուսակցականութեան,
բուրժուազիայի զիտական սպասարկողների և միջին
անարդ կուսակցութեան մասին:

2. Ժամանակակից և հին մեխանիկական մատերիա-
լիզմ: XVII-XVIII դարերի «հին» մատերիալիզմի ճննա-
դատութիւնը: Բուրժուազիայի պայքարը ֆեոդալիզ-
մի դեմ: Մատերիալիզմը և հեղափոխական բուրժուա-
զիայի իդեոլոգիան: Մատերիալիզմի պայքարը հետա-
դիմութեան և տերտերականութեան դեմ: Ուսմունքը
մատերիալի ու մտածողութեան մասին: Մատերիալի
ճանաչողութեան խնդիրը ֆրանսիական մատերիալիստ-
ների մոտ: Դեքորիսի սխալները այս հարցում: Մեխա-
նիկական մատերիալիզմը իդեալիզմի դեմ մղվող պայ-
քարի մեջ: Բերկլիի սուբյեկտիվ իդեալիզմը և Յումի
ազնոստիցիզմը, սրանց դասակարգային արձանները:

Երանախան Պատերիալիզմի մարտական աթիւղներ:
Հին մատերիալիզմի կապը ուսմանական ուղղակիզմի
հետ:

Հին մատերիալիզմի պատմական ժառանգութեան
ներքեւ պատմական սահմանափակութիւնը: Գիտու-
թեան և հասարակական հարաբերութիւնների դար-
դացման մակարդակը: Հին մատերիալիստների մեխա-
նիստական աշխարհայայցը: Գիմիական ու որդանական
բնութեան պրոցեսների վերաբերյալ բացատրական մե-
խանիկայի մասշտաբի կիրառումը: Աշխարհ սյացքի մե-
տաֆիզիկութիւնը (փրկափայտութեան անտիդիալեկտի-
կութեան մտքով): Իդեալիզմի պահպանումը հասարա-
կական իմացութեան բնագոյմով «վերլուծմ»:

Ժամանակակից գիտութիւնը և պրակտիկան, Ժա-
մանակակից մեխանիստական մատերիալիզմի հետադեմ
բնութիւնը և նրա դեմ պայքարելու անհրաժեշտութիւնը:
Նրա համառոտ ընդհանուր բնութագրերը: Նրա սոցիա-
լական արձանները: Նրա դեմը դասակարգային պայ-
քարի մեջ:

Ժամանակակից բնագիտութեան ճշմարտեմ և Ժա-
մանակակից սուբյեկտիվ իդեալիզմը (մախիզմ):

Կեցութեան ու մտածողութեան պրոբլեմը մախիզ-
մի մեջ: Մախիզմը և սոցիալ-ֆաշիզմը: Բողոքանքի
եմպիրիոմոնիզմը: Պրեխանովի սխալը փորձի խնդրի
նկատմամբ: Սուբյեկտիվ իդեալիզմի ու պոզիտիվիզմի
մոմենտները ժամանակակից մեխանիստների մոտ:

3. Նեոկանտիականութեան, նեոհեգելյանականու-
թեան, մարքսիզմ-լենինիզմի հիմնականում հեգելյա-
նական տեմպիական մենչևիլիզդ իդեալիզմի կողմից և

արանց Գեթոգելոգիական արժանաները գերմանական կլասիկ փիլիսոփայության մեջ:

Գերմանական կլասիկ փիլիսոփայությունը: Ռուբ-
ֆուսական հեղափոխություն նախապատրաստման ու զար-
գացման պատմական առանձնահատկությունները Գեր-
մանիայում:

Կանտ: Կեցության ու մտածողության պրոբլեմը
Կանտի մոտ: Իդեալիզմի ու մատերիալիզմի հաշտեցման
փորձը: Հիմն ինքնին» ճանաչումը և ապրիորիստական
իդեալիզմը Կանտի մոտ: Իմն ինքնին խղումը յերևույ-
թից: Ձևի խղումը բովանդակությունից: Իմացության
խղումը աշխարհից: Կանտյան ագնոստիցիզմ: Փորձնա-
կան և գերփորձական աշխարհներ յերկվությունը:
Գիտություն յեվ կրոն: Կանտիականության դասակար-
գային բովանդակությունը և նշանակությունը:

Հեգելը և Կանտը: Հեգելի որյեկտիվ դիալեկտիկա-
կան իդեալիզմը: Մտածողության և կեցության նույ-
նությունը: Բացարձակ վոդին վորսլես բնության ու
մարդու ստեղծողը: Հեգելի փիլիսոփայության պոստ-
մական դերը:

Ռուբֆուսական փիլիսոփայությունը իմպերիալիզմի
եպոխայում և նեոկանտիականությունը: Նեոկանտիա-
կանության կատարյալ իդեալիզմը: Հիյերոգլիֆիզմը
Պլեխանովի մոտ:

Նեոկանտիականությունը և սոցիալ-ֆաշիզմը:
Կանտիական պոպլարիզմի տարրերը Կաուցկու մոտ:
Նեոկանտիականությունը Ռուբինի մոտ (ձևի խղումը
բովանդակությունից, պատմականի կլանումը տրա-
մաբանականի մեջ, ռոսբինյան մեթոդոլոգիայի վնաս-

արարք գերը): Կանտիականության տարրերը Գեթե-
կոլ իդեալիզմի մեջ, ձևի խղումը բովանդակությունից,
տրամաբանականի գերադասումը պատմականի վրա,
թեորիայի խղումը պրակտիկայից: Պլեխանովի հիյե-
րոգլիֆիզմի զարգացումը մեխանիստների ու մենչևե-
կոլ իդեալիստների մոտ:

Նեոհեգելյանականություն, ֆաշիզմ և սոցիալ-ֆա-
շիզմ:

Նեոհեգելյանականություն և մենչևիկոլ իդեալիզմ:
Մարքսիզմ-լենինիզմի հիմնականում հեգելյանական
իդեալիստական ռեվիլիան մենչևիկոլ իդեալիստներին
կողմից (համառոտ ընդհանուր բնութագիր): Մենչե-
վիկոլ իդեալիզմի սոցիալական արմատները և նրա
դերը զատկարգային պայքարի մեջ: Հեգելի անքննա-
դատ թխումը մեխանիստների կողմից:

4. Ֆեյերբախականության տարրերը մեխանիստ-
ների ու մենչևիկոլ իդեալիստների մոտ և Ֆեյերբախի
փիլիսոփայությունը:

Ֆեյերբախյան փիլիսոփայության առաջացման
պատմական պայմանները: 1848 թվի հեղափոխության
մոտեցումը: Ֆեյերբախի մատերիալիզմը: Իդեալիզմի
ու կրոնի ընդադատությունը: Ֆեյերբախի իմացության
թեորիան: Ֆեյերբախի փիլիսոփայության պատմական
դերը: Ֆեյերբախյան մատերիալիզմի արատրակու-
թյունը: Հիմն մինչ ֆեյերբախյանը ներառյալ՝ մա-
տերիալիզմի հայեցողության բնույթը: Իդեալիզմի
պատմության մեջ:

Ֆեյերբախիզմի և հայեցողական մատերիալիզմի
տարրերը Պլեխանովի մոտ: Հայեցողական լուսակետը

Մենք միջոցով իրենց իրավունքներն ունենալու մասին չենք
փոխանակում պրակտիկ դործունեության չհասկանալը:
(Հեղեղի անընդհատ ըմբռնումը մենք միջոցով իրենց
լիստներին կողմից):

5. Դիալեկտիկական մատերիալիզմը և պրոլետա-
րիատը: Հին ուսմունքների քննադատական վերամշա-
կումը մի նոր, բարձրագույն ամբողջական ուսմունքի
գլխավորության, փիլիսոփայության և դասակարգային
պայքարի պրակտիկայի հիման վրա: Դիալեկտիկական
մատերիալիզմի հիմնական սկզբունքների համառոտ
չարադրանքը: Մասնագիտության դեպի կեցությունը ունե-
ցած հարաբերության պրոբլեմի լուծումը: Գիտակցու-
թյունը վորպես բարձր կազմակերպված մատերիալի-
զատություն: Պլեխանովի պատշաճ ընդհանուր հոգեվոր-
ման հարցի մեջ: Արտացոլման թեորիան: Իդեալականը
վորպես մարդկային գլխի մեջ մատերիալականի փոխա-
դրում և վերամշակում: Որլեկտի և սուբյեկտի միաս-
նությունը: Հեղեղի քննադատությունը: Նրա տեղադրու-
մը՝ «գլխից վորպեի վրա», միատիկական ծածկոցից
բանական հատիկի դուրս հանումը: Մատերիալիստ
Մարքսի և իդեալիստ Հեղեղի մեթոդոլոգիաների ար-
մատական հակադրությունը: Պրոլետնի իդեալիստական
մեթոդոլոգիայի քննադատությունը: Պրոլետնը և մանր
բուրժուազիան: Մարքս-Էնգելսը «մշակեցին հեղափո-
խական պրոլետարական սոցիալիզմի կամ կոմունիզմի
(մարքսիզմի) թեորիան ու տակտիկան խիստ պայքարե-
լով մանր-բուրժուական սոցիալիզմի դանդաղ և ու-
ժանքների դեմ» (Լենին):

Մատերիալիզմական իմացության ամբողջումը

Գարգիլային հասարակության իմացության դրան Հին
մատերիալիզմի (Ֆեյերբախյանը ներառյալ) «մարդու
կյանքի» աբստրակտ բնութագրի քննադատությունը:
Հայեցողական մատերիալիզմը և մարքսիզմը՝ վորպե
հասարակական բոլոր հարաբերությունների ամբող-
ջության (պատմականորեն կոնկրետ վորպե) չհաս-
կանալը նրա կողմից: Իմացության պրակտիկան և պրո-
ցեսսը: Մարքսիստական ուսմունքի դործողականու-
թյունը: Որլենքների իմացությունը և իրականության
վերափոխությունը:

Պրոլետարական փիլիսոփայության մարտական
աթևիկը և պայքարը կրոնի դեմ:

Իմպերիալիզմի և պրոլետարական հեղափոխության
կողման: Նորագույն բնագիտության և պրոլետարիա-
տի դասակարգային պայքարի վորմի յեղակացու-
թյունների ընդհանրացումը Լենինի կողմից: Լենինիզմը
վորպե մի նոր ու բարձրագույն, աստիճանի գլխավ-
որական մատերիալիզմի զարգացման մեջ:

Մարքս-Լենինյան փիլիսոփայության պայքարը ընդ-
դեմ վերը շարադրած բուրժուական ու մանր բուրժուա-
կան փիլիսոփայական ուղղությունների: Պայքար յերկու
ճակատում:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ Ու. ԹԵՄԱՅԻ ՎԵՐԱԲԵՐՑԱԼ
(ՊԱՐՏԱԳԻՐ)

1. ЭНГЕЛЬС: «Л. Фейербах», I изд. 1928 г., тл. II
и III, стр. 40—53.
2. ЭНГЕЛЬС: «Анти Дюринг», I изд. 1928 г., Вве-
дение, стр. 11—22.
3. ЭНГЕЛЬС: «Диалектика природы», Старое вве-
дение к «Диалектике природы», стр. 92—
93; 103—125.

4. К. МАРКС: «Капитал», т. I Послесловие ко 2 изд. ГИЗ, 1924 г.
5. К. МАРКС: «Святое семейство», соч. т. III, стр. 153—163.
6. К. МАРКС и Ф. ЭНГЕЛЬС: «Письма», изд. «Моск. Рабочий» 1923 г.
Письмо Маркса к П. В. Анненкову от 28-XII—1846 г., стр. 6—19.
7. К. МАРКС: «Святой Макс», см. «История философии в марксистском освещении». Столпнер и Юшкевич. Изд. «Мир», 1924 г. ч. 2 стр. 48—51.
8. К. МАРКС и Ф. ЭНГЕЛЬС: Архив т. I, изд. Инстит. Маркса и Энгельса. Тезисы о Фейербахе, стр. 200—202. «Фейербах», стр. 213, 217—219.
9. ЛЕНИН: «Материализм и эмпириокритицизм», соч. т. XIII, изд. 2. вместо введения стр. 18—25.
Гл. I § 1 стр. 32—42
Гл. I § 4 » 61—70
Гл. I § 6 » 76—79
Гл. II § I » 80—87
Гл. III § I » 118—123
Гл. III § 2 » 124—125
Гл. III § 4 » 139—143
Гл. IV § I » 159—168
Гл. IV § 5 » 185—190
Гл. IV § 6 » 190—195
Гл. V § I и 2 стр. 205—217
10. ЛЕНИН: «К. Маркс» т. XX ч. I, изд. I-ое, стр. 472—474.
11. — т. XVI, изд. 2 или 3. К 25 летию Иосифа Дицгена стр. 373—380.
12. Ленинский сб. IX, стр. 39, 67, 183, 197, 199, 261.
13. Ленинский сб. XII, стр. 205, 235, 354—357.

14. СТАЛИН: «Вопросы ленинизма».
«Об основах ленинизма», гл. III «Теория», ГИЗ, 1930 г. стр. 19—20.
15. Резолюция ячейки ИКП Ф. и Е.
«Под знаменем марксизма» № 10—12 за 1930 г. стр. 15—24.
16. ПЛЕХАНОВ: «Основные вопросы марксизма», гл. I, II, III, IV.
17. ПЛЕХАНОВ: т. II. «Бернштейн и материализм», стр. 9—11, 15—20.
«К. Шмидт против Маркса и Энгельса», стр. 97—100.
«Против Канта» стр. 5—9; 62.
«Материализм или кантианизм», 124—130, 138—20 стр.
- (При чтении обратить внимание на некоторые ошибки Плеханова—его иероглифизм, понимание партийности науки и др.).
18. ПЛЕХАНОВ: т. XVIII «Философская эволюция Маркса», стр. 323—334.
«От идеализма к материализму» § 15 стр. 175—179.
19. ДЕБОРИН: «Людвиг Фейербах» изд. Материалист, 1923 г. гл. I.
«Фейербах как человек и мыслитель», стр. 11—14, Заключение, стр. 349—360.
(ФЕЛЬДШТЕЙНОВУ ЗАДАЧА)
20. ДЕБОРИН: ст. «Октябрьская революция и диалектический материализм» в сб. «Философия и марксизм», ГИЗ, 1930 г., стр. 349 (для критики)
21. ДЕБОРИН: Введение в философию диалектического материализма, гл. 5.
«Давид Юм», § 2, стр. 138—139, ГИЗ, 1925 г. (для критики понимания опыта).

22. В. С. Э. т. VI, стр. 580 статья Карева (для критики понимания опыта).

23. РЕЗУНОВ И СТАЛЬГЕВИЧ: Хрестоматия «Диктатура пролетариата и современный ревизионизм». Изд. Коммун. Академии, 1930 г. стр. 4, 8, 9. (для критики Каутского).

Всего обязательной литературы 255 стр.

(Լ. Ռ. Յ. ՈՒՅՐԻՉԻ)

1. К. МАРКС: Соч. т. III. Подготовительные работы для «Святого Семейства».
§ 2 «Частная собственность и коммунизм», стр. 628—630.
§ 3 «Как нам быть с Гегелевской диалектикой» стр. 632—640.
2. ПЛЕХАНОВ: Предисловие к книге Деборина «Введение в философию диалектического материализма», ГИЗ, 1930 г. стр. 7—35.
3. МИТИН: «К итогам философской дискуссии». Под знаменем марксизма, № 10—12, 1930 г.
4. ФУРЦИК: «Философские заметки», ПЗМ. № 10—12, 1930 г. стр. 60—91.
Дополнит. литературы 93 стр.

Թ Ե Մ Ա II

ՄԱՏԵՐԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԴԻԱԼԵԿՏԻԿԱ

ՆՊԱՏԱԿԱԴՐՈՒՄԸ

1. Լենինի դրույթունների լույսի տակ հույս տալ թե մատերիալիստական դիալեկտիկայի հիմունքները ինչպես են մշակել, գլխավորապես, Մարքսն ու Ենգելսը, վոր հակադրույթունների միասնության որևէ դիալեկտիկայի էյուրյունն է, վոր դիալեկտիկան, իմացության թևորթան, լողիկան—այս բոլորը միևնույն բանն են:

2. «Կիրառել մատերիալիստական դիալեկտիկան ամբողջ քաղաքատնտեսության վերամշակման վրա, նրա հիմունքներից՝ պատմության, բնադրության, փիլիսոփայության վրա, բանվոր դասակարգի քաղաքականության ու տակտիկայի վրա, ահա թե ինչ է ամենից շատ հետաքրքրել Մարքսին ու Ենգելսին, ահա թե ինչ բանի մեջ են նրանք ամենից էյականն ու ամենից նորը մտցնում, ահա թե ինչումն է հեղափոխական մտքի պատմության մեջ նրանց առաջնիշան հանճարեղ քայլը» (Լենին):

3. «Մարքսն ու Ենգելսը փիլիսոփայության մեջ հզորից մինչեվ վերջը կուսակցական էյին» (Լենին):

ԹԵՄԱՅԻ ՊԼԱՆԸ

Արտացոլման թեորիան: Մատերիան և շարժումը: Տարածություն և ժամանակ:

Հակադրությունները միասնության որևէքը, վորպիսի որակով աշխարհի և իմացության հիմնական որևէք: Մետաֆիզիկայի և հին բնագիտության ձևական տրամաբանության քննադատությունը: Հակադրությունների միասնության որևէքը բնագիտության մեջ: Բանակի վորակին անցնելու որևէքը և հակառակը: Բացասման բացասման որևէքը: Հակասությունը վորպես շարժման ներքին աղբյուր: Ինքնաշարժում:

Հեգելի էդեալիստական դիալեկտիկայի քննադատությունը: Հեգելի փիլիսոփայության պատմական նըշանակությունը: Պրուդոնի դիալեկտիկայի ըմբռնման քննադատությունը:

Դյուրինգի հավասարակշռության թեորիայի քննադատությունը: Պրուդոնի ու Դյուրինգի մեթոդոլոգիան և մանր-բուրժուական սոցիալիզմը:

Դիալեկտիկա, լոգիկա, իմացության թեորիա-յերեք խոսք միեմնույն բանը նշանակելու համար: Դիալեկտիկան «Կապիտալի» մեջ: Միասնության ղաթանումը փոխադարձաբար ժխտող հակադրությունների և նրանց միջով յեղած փոխհարաբերությունը: Վորակ և քանակ: Չափ: Ելություն և յերեմույթ: Ձեւ և բովանդակություն: Որինաչափություն: Պատահականություն և անհրաժեշտություն: Հնարավորություն և իրականություն:

«Կապիտալի» իմացության դիալեկտիկան: «Կապիտալի» վորպես հին քաղաքատնտեսության քննադատ-

առթյուն: Հին քաղաքատնտեսության արտմտկան ուղին: Առարկայական նյութական գործունեություն և աշխարհի իմացությունը: Ուրեկտը և սուբյեկտը, սրանց պատմական բնույթը, սրանց միասնությունը: Ֆեյերբախի քննադատությունը: Պրակտիկան վորպես ճշմարտության չափանիշ: Զգարտությունը որեւէ-տիվ, արտոլյուտ և հարաբերական:

«Կապիտալի» ուսումնասիրության և մեկնաբանության մեթոդը: Անալիզ և սինթեզ: Տրամաբանականի ու պատմականի միասնությունը: Տրամաբանության կատեգորիան—իմացության շարժման հանդուցային կետերն են: Ձեականորեն-տրամաբանական և դիալեկտիկական արտոբաղկաններ: Ընդհանուրի, առանձնահատուկի և մասնավորի միասնությունը: Ստորագրելիության (սուբորդինացիա) կատեգորիաներ: Կոնկրետ ըմբռնումն:

Թեորիայի ու պրակտիկայի միասնությունը: Պրակտիկայի սլրիմատը այդ միասնության մեջ: Թեորիան վորպես գործունեություն ղեկավարություն:

Պրոլետարիատի դասակարգային պայքարի դիալեկտիկան ու տակտիկան: Թեորիայի կուսակցականությունը և կուսակցականությունը թեորիայի հարցերի ճշակման մեջ հիմնադիրների կողմից:

Հնարավորության և իսկության կատեգորիաները: Աղատություն և անհրաժեշտություն:

Դիալեկտիկան վորպես դիալեկտիկա արտաքին աշխարհի ու մարդկային մտածողության շարժման ընդհանուր որևէքների մասին:

Ջարդաքման մասին դիալեկտիկան ընդհանրությունը:

Գարգազում և յերեվոյթը փորձես բոլոր Հակասություններին սաղմ: Հակասությունը, փորպես չարժման ներքին աղբյուր: Հակասությունների զարգացումը, մատերիալ ձևվերի զարգացումը սկզբից մինչև վերջ: Միասնության բաժանումը, փոխադարձ բացասող Հակադրությունների պայքարը և ստորին ձևվերի վերացումը բարձրագույն ձևերի կողմից: «Փոխադարձ կախվածության և սերտ անխզելի կապ յուրաքանչյուր յերեվոյթի բոլոր կողմերի միջև, ընդամին պատմությունը հայտնաբերում և մշտապես նորանոր կողմեր. կապ, փոր տալիս և չարժման միասնական որինչապի համաշխարհային պրոցեսը» (Լենին): Նյութի զարգացման աստիճանների սանդուխտ և դիտությունների կլասիֆիկացիան:

Մատերիալիստական դիալեկտիկան փորպես բնության, հասարակության ու մտածողության չարժման ու զարգացման որենքների գիտություն, փորպես ամբողջ գիտելիքների (իմացության թերիա և գիտությունների մեթոդոլոգիա) և հեղափոխական դործողության, աշխարհի հեղափոխական փոփոխության մեթոդոլոգիա:

ԲՈՎՈՆԵՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դիալեկտիկական մատերիալիզմ: Սրտացում ման թերիան, փորպես մտածողության և կեցության փոխհարաբերության պրորլիմի լուծումն: Դիալեկտիկան—մատերիալի չարժման արտացոլումն և մաթեմոդ ուղեղում:

Մատերիան և չարժումը «Աշխարհի միասնությունը կայանում և... նրա մատերիալականության մեջ, փորը

աղբյուրում և փոփոխություն և բնագիտության յերկարատեվ զարգացումով» (Ենդելս):

«Շարժումը մատերիալի կեցության ձևն է» (Ենդելս): Տարածություն և ժամանակ:

2. Հակադրությունների միասնության որենքը, փորպես որյեկտիվ աշխարհի հիմնական որենք և իմացության որենքը:

«Հակասական փոխադարձաբար ժխտող հակադրե տենդենցների հայտնաբերում բոլոր յերեվոյթների և բնության պրոցեսների մեջ նույն թվում և՛ վաղու ու հասարակության» (Լենին):

Մետաֆիզիկայի ու հին բնադիտության ձևական տրամաբանության քննադատությունը: Մեխանիկայի գերիշխման դար: Մեխանիկական չարժում, արտաքին հարվածի սկզբունքը: Շարժման աղբյուրի փոխադրությունը դեպի դուրս: Շարժումը փորպես կրկնություն: Իրերի անփոփոխության սկզբունքը: Նույնության, տարբերության և յերրորդի բացասման որենքները:

Աստծու իդիալիստական սկզբունքը, փորպես առաջին չարժիչի, համաշխարհային մեխանիզմը լաբող վաք պետի սկզբունք:

Դիալեկտիկան և հին բնափիլիսոփայության ամեկումը:

Հակադրությունների միասնության հայտնաբերումը մաթեմատիկայի և բնադիտության մեջ: Դիֆֆերենցիալների և ինտեգրալների դյուտը: Նյութաբան և Կանտի հիպոտեզը արեգակնային համակարգության առաջացման մասին: Գործողության և հակադրողության ըսման կզբունքը մեխանիկայի մեջ: Ֆիզիկան և եներգիայի

Տիրութի մեթոդորդիան զիմք: Հակադրություններէ
հաշտեցման սկզբունքը մենչեկիկող իղեակիղմի մօտ:

Լ. Դասակարգերի պայքարը վորպես հասարակա-
կան զարդացման շարժիչ ուժի հայտնաբերումը: Դաս-
ակարգերի մետաֆիզիկ ըմբռնման ճննադատությունը
Փրանսիական պատմաբանների մօտ: Դասակարգերի
սոսալացման, նրանց պայքարի պատմական ձևերի, նը-
րանց վոչնչացման անհրաժեշտության հայտնաբերումը:
Դասակարգային հակասությունների անհաշտության
հիմնավորումը Մարքսի կողմից:

«Կապիտալ»: «Կապիտալի» մեջ մի դիտության վե-
րաբերյալ կիրառված են՝ տրամաբանությունը, դիա-
լեկտիկան և մատերիալիզմի իմացության թեորիան
(Յերեք խոսքի պետք չկա, դա միևնույն բանն է):
(Լենին):

Արտադրողի անջատումը արտադրական միջոցնե-
րից:

Ապրանքների փոխանակությունը վորպես բուր-
ժուական հասարակության պարզագույն հարաբերու-
թյուն, վորպես նրա բոլոր հակասությունների սաղմ:
Այս հակասությունների և այս հասարակության զար-
գացումը նրա առանձին մասերի ամբողջականության
մեջ, նրա սկզբից մինչև նրա վերջը:

Ապրանքի հակասությունը: Արժեք և օգտագործական
արժեք: Արժեքի ձևերը: Փող: Փողային ձևերի ժառան-
գորդությունը преимущество: Այս կամ այն
նոսապը արտացոլող կատեգորիաների հակասությունը:
Կապը, մի կատեգորիայի անցումը մյուսին վորպես ան-
ցումների արտացոլում պատմական իրականության մեջ:

Զանգ: Թոփչը: Դանաֆի անցումը վորադրմ: Փողի
մի գումարի վերածումը կապիտալի: Արտադրողի եկե-
սորսարկացիան, բանվորական ուժի վերածումը ապրան-
քի: Կապիտալ:

Ձեք և բովանդակությունը: Սրանց միասնություն-
նը: Արտադրողական ուժեր և արտադրական հարաբե-
րություններ: Ձևի կտրվածությունը բովանդակու-
թյունից Ռուբինի մենչեկիկող իղեակիղմի մեջ:

Հավելյալ արժեքի արտադրությունը վորպես կա-
պիտալիստական արտադրության ելությունը: Արտա-
դրության հասարակական բնույթի և յուրացման մաս-
նավոր ձևի միջև յեղած հակասությունը վորպես կապի-
տալիստական զարդացման հիմնական որինչափու-
թյուն: Վորակի հայտնաբերումը ելության մեջ: Վորա-
կը վորպես ամբողջություն, վորպես ներքին ստրուկ-
տուրա, վորպես առարկայի, հասարակության շարժման
ձև: Բացարձակ և հարաբերական հավելյալ արժեքների
արտադրությունը: Վորակի անցումը քանակին: Կապի-
տալիզմի և Ֆեոդալիզմի աճման տեմպերի արժատական
տարբերությունը: Հավելյալ արժեքի արտադրությունը
և շահը: Ելություն և յերեկվութ: Սրանց միասնու-
թյունը: Գին և արժեք: Աշխատավարձ և բանվորական
ուժի գին: Որենքը վորպես ընդհանրության արտահայ-
տության ձև յերեկվյունների մեջ: Որենքի պատմական
բնույթը: Անհրաժեշտություն: Պատահականություն և
անհրաժեշտություն: Պատահականություն:

Արտադրության հասարակական բնույթի և յու-
րացման մասնավոր ձևի միջև յեղած հակասության
արտահայտությունը պրոլետարիատի ու բուրժուազիա-
յի միջև յեղած հակամարտության մեջ:

Այս հակառակության արտահայտությունը առաջինը
Ֆարրիկաներում արտադրության կազմակերպության և
ամբողջ հասարակության արտադրության անարխիայի
միջև յեղած հակադրության մեջ:

Ծննդամբը վորպես հասարակական արտադրու-
թյան և կապիտալիստական յուրացման միջև յեղած
հակասությունների անցումը թշնամական յերկու ու-
ժերի խստադույն ընդհարման: Արտադրության յեղա-
նակը առնառա՛մբում և փոխանակության յեղանակի
դեմ: Մոնոպոլիստական կապիտալիզմ: Ծննդամբ և
հեղափոխություն: Հակասությունների լուծումը դիկ-
տատուրայի միջոցով, սլոլեկտարիատի կողմից հասա-
րակական իշխանությունը տիրապետելու և այլ իշխա-
նության ողնությունը բուրժուազիայից իսկած արտա-
դրության հասարակական միջոցները հասարակական
սեփականություն դարձնելու ճանապարհով: Բացսու-
մոն րադասումը: Զարդացման չրջանը: Արտադրողի
եկսպրոպրիացիան: Եկսպրոպրիատորների եկսպրո-
պրիացիան:

Դիտական կոմունիզմի խնդիրն և՛ հետադուռել սլո-
լետարական հեղափոխության զատական պայման-
ներն ու կյուլթյունը և այլ կերպով պարզել սլոլեկտա-
րիատին նրա դերը և խնդիրները: Թեորիան՝ զործողու-
թյան ձեռնարկ և:

Իմացության սլոլեկտար նրա կապի ու զարդացման
մեջ, Դիալեկտիկան՝ մատերիալի շարժման արտացո-
լումն և մատմոզություն մեջ: Իմացության շարժումը:
Հիալիտալիստ ուսումնասիրության մեթոդը և մեկնա-
բանություն մեթոդը: Հին քաղաքատնտեսության պատ-
մական ուղին: Առարկայական նյութական զործույն-

թյուն և ալիաբեթի մատերիալի քննություն: Ար-
տադրության պատմական յեղանակների սլոլեկտիկան,
զատական ուսլեկտ և ուլեկտը, իմացության սլո-
լեկտար և ճամարտության շափանիչը (կրիտերիում): Փե-
յեթալի ճննադատությունը: Զնամարտությունը ուլեկ-
տիվ, արսոլլուտ և հարաբերական: Իմացության սլո-
լեկտար, դա շարժման սլոլեկտար և շտղիտությունից դեպի
դիալեկտար:

Զնամարտությունը ուսլոլեկտիզմի և եմպիրիզմի
լմբոնումով:

Ռեկյատիվիզմի ճննադատությունը: Նրա իդեա-
լիստական կյուլթյունը: Ռեկյատիվիզմի մոմենտը դեա-
լեկտիկական մատերիալիզմի մեջ:

Շարժումը զդայական-կոնկրետից դեպի արժարակ-
տը և արժարակտից դեպի կոնկրետը: Հեղեյի իդեա-
լիզմը:

Առաջին սլարդ և ամբողջական հասկացողություն-
ները. «Աշխատանքը՝ հարստության հայրն և, հողը
նրա մայրը»:

Թեորիաների հերթակալությունը և չլիտակցված
կապը մկտաֆիդիլիաների մոտ, հին քաղաքատնտեսու-
թյան ձևական տրամաբանությունը: Փողի մկտաֆիդի-
կան (քանակական, նոմինալիստական թեորիա): Կապի-
տալիստական արտադրության մկտաֆիդիլիան վորպես
հալիլոնական մի կատեգորիա: Ֆետիշիզմ:

Դիալեկտիկան վորպես շարժման ընդհանուր ձե-
վերի ուղառող և դիտակցական զատակեր» (Մարքս):
Հիալիտալիզմ վորպես քաղաքատնտեսության ճննադա-
տություն: Ճննադատության կատեգորիաները՝ իմա-

յության շարժման հանդուցային գիտման մեջ, զատնորդ-
բխաների ստորագրելու թյունը (սոսքորդինացիա) :

Անալիզ և սինթեզ : Սրանց միասնությունը : Յերկ-
տեսակի անալիզ՝ դեղուկտիվ և ինդուկտիվ, տրամա-
բանական և պատմական : Անալիզի յուրաքանչյուր քայ-
լում ստուգում պրակտիկայի հիման վրա :

Սրատորակում և կոնկրետը : Առական-տրամաբանա-
կան ու դիալեկտիկական արատրակցիա : Ընդհանուրի,
առանձնահատուկի և մասնավորի միասնությունը :
Կոնկրետ ըմբռնում :

Դիմադատական ու հեղափոխական մեթոդը ըստ
իր հյուսթյան : Իրերի և տրոցեսների մեջ միջոց նոր կող-
մեր հայտաբերելու պահանջը :

Թեորիայի ու պրակտիկայի միասնությունը :

Դիալեկտիկա ու տակտիկա : «Հին մատերիալիզմի
հիմնական թերություններից մեկը... այն էր, վոր նա
չկարողացավ հասկանալ հեղափոխական պրակտիկ դոր-
ծունեություն պայմանները և դնահատել նրա նշանա-
կությունը : Մարքսիզմը նվիրում և ճանդուլ ուշադրու-
թյուն պրոլետարիատի դասակարգային պայքարի տակ-
տիկայի հարցերին» : Մատերիալիզմն առանց այս կողմ
մի Մարքսն արդարացիորեն համարում էր կիսատ,
միակողմանի, անկենդան» (Լենին) :

Տակտիկայի հիմնական խնդրի Մարքսի բնորոշումը
խիստ կերպով համապատասխանում է իր մատերիալիս-
տական-դիալեկտիկական աշխարհայացքի բոլոր նախա-
դրյալներին : Տակտիկական խնդրի բնորոշման հիմնա-
կան սկզբունքները :

Հիմունքապահան մանիֆեստի մեջ հաղաքական

պայքարի տակտիկայի, «մարքսիզմի հիմնական դո-
կյան» (Լենին) առաջ քաշումը : Կոմունիստները կոպում
են բանվոր դասակարգի մերձավոր նպատակները ու շա-
հերի համար, բայց միաժամանակ նրանք պաշտպանում
են նաև շարժման ապագան :

Մարքսի-Ենգելսի-պայքարը զանազան կոտպներում
դասակարգային աշխատակցություն և ուշտրա-ձախու-
թյան տենդենցների դեմ բանվորական շարժման մեջ :

Գիտական կոմունիզմի գործողականությունն ու
կուսակցականությունը : «Մարքսն ու Ենգելսը փիլիսո-
փայություն մեջ կուսակցական ելին սկզբից մինչև վեր-
ջը» (Լենին) :

«Կոմունիստ խոսքը իրական աշխարհում նշանա-
կում է վորոչ հեղափոխական կուսակցության հատ-
վորը» (Մարքս-Ենգելս) :

«Դիալեկտիկան մեր աշխատանքի գործիքն էր և
ամենաուժեղ գինքը» (Ենգելս) :

«Պրակտիկ մատերիալիստի, այսինքն կոմունիստի
համար բանն այն է, վորպեսդի հեղափոխականացնի
դոյություն ունեցող աշխարհը, վորպեսդի պրակտիկ
կերպով դեմ յնչնի իրերին... և վորտի նրանց» :

Հնարավորություն և իրականության կատեգորիա-
ները : Աղատություն և անհրաժեշտություն :

5. Դիալեկտիկան վորպես արտաքին աշխարհի և
մարդկային մտածողության շարժման ընդհանուր ո-
րենքների գիտություն :

Զարգացման դիստիկան ընդհանրությունը : Պար-
պազության յերևույթը վորպես բոլոր հակասությունների
սաղմը : Հակասությունը վորպես շարժման ներքին
աղբյուր : Հակասությունների զարգացումը, մատերիալ

ձևերի զարգացումը սկզբից մինչև վերջը: Միասնության յերկնյալուծումը, փոխադարձ բացասող հակադրության ձևերի պայքարը և ստորին ձևերի հանումը (снятие) բարձրագույն ձևերի կողմից: Փոխադարձ հակաժամոլթյուն և սերտ անխզելի կապ յուրաքանչյուր յերևույթի բոլոր կողմերի միջև, ընդամին պատմությունը հայտնաբերում և մշտապես նորանոր կողմեր կապ, վոր առկա և շարժման միասնական որինաչափ համաշխարհային պրոցեսը» (Լենին): Նյութի զարգացման աստիճանների սանդուխդ և դիտությունների դասակարգումը:

Մասերիախտական դիալեկտիկական վորպես բնության, հասարակության և մտածողության շարժման ու զարգացման որենքների դիտություն, վորպես ամբողջ դիալեկտիկների (իմացության թևորկա և դիտությունների մեթոդորդիա) և հեղափոխական գործողության ու պրոլետարական հեղափոխության մեթոդորդիա:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

(ՊԱՐՏԱԴԻՐ)

1. МАРКС: «К критике политической экономии», изд. Ин. Маркса-Энгельса, «Метод», стр. 35—46.
2. МАРКС: «Тезисы о Фейербахе».
3. МАРКС: «Нищета философии», изд. Ин. М.-Энг. «Метод», стр. 100—122.
4. ЭНГЕЛЬС: Анти-Дюринг, изд. И. М. Э. 1928 г. Предисловие ко 2-му изд. 6—10. Отдел I. Диалектика. Количество и качество. Отрицание отрицания, 103—130. Отдел III. Очерк теории, 262—271.

Старое предисловие к Анти-Дюрингу. 315—322.

Примечание к Анти-Дюрингу, 323—335.

Из подготовит. работ к Анти-Дюрингу (Материя и движение, мышление и опыт. Вариант введения). 344—345; 356—359.

5. ЭНГЕЛЬС: «Диалектика природы». «Архив», Отдел II.

5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 57, 59, 61, 63, 65, 123, 125, 127, 129, 131, 133, 135, 137, 139, 141, 143, 145, 147, 149, 151, 153.

Старое введение к «Диалектике природы» 179, 181, 183, 185, 191, 193, 195, 197, 199, 221.

6. ЛЕНИН: I-ое изд. т. X, гл. 2, §§ 4, 5, 6; гл. 3, §§ 3, 5, 6; гл. 5, §§ 2, 3.

7. ЛЕНИНСК. СБОР. IX-й, 35, 37, 43, 49, 69, 213, 215, 219, 229, 237, 239, 275, 277.

8. XII-й ЛЕНИН. СБОРН., 185, 187, 237. План диалектики (логики) Гегеля (290—292), 315, К вопросу о диалектике (323—326).

9. ЭНГЕЛЬС: «О критике полит. экономии Карла Маркса». «Под знаменем марксизма», за 1923 г. № 2—3, стр. 48—58.

10. МАРКС и ЭНГЕЛЬС: Письма 1923 г., стр. 24, 292.

11. ЛЕНИН: т. XX, ч. I, I изд. Карл Маркс «Философ. мат.», «Диалектика», «Тактика».

(ԼՐԱՅՈՒՑԻՆԵՐ)

1. К критике политической экономии. Издание Инстит. Маркса-Энгельса, стр. 59—247.

2. Обращение Ц. К. к союзу коммунистов, т. VIII, 479—450.

Թ Ե Մ Ա III

ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԵՏԱՊԵ ԴԻԱԼԵՏԻԿԱԿԱՆ ՄԱՏԵՐԻԱԼԻԶՄԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՍԵՋ

ՆՊԱՏԱԿԱԴՐՈՒՄՆ

1. Յուլյց տալ, վոր Լենինիզմը իմպերիալիզմի և պրոլետարական հեղափոխութեան հայտնայի մարքսիզմն է, նոր ու բարձրագույն մի աստիճանն է դիալեկտիկական մատերիալիզմի զարգացման մեջ, «Մարքսի քննադատական ու հեղափոխական մեթոդն, նրա մատերիալիստական դիալեկտիկայի կոնկրետացումն է և հետագա զարգացումը»:

2. Յուլյց տալ, թե ինչպիսի ուղղութիւնների դեմ մղած պայքարի մեջ է աճել ու զարգացել մարքսիզմ-լենինիզմը:

3. Լենինյան ուսմունքի նշանակութիւնը փիլիսոփայութեան ու գիտութեան (ամբողջութեամբ վերցրած) կուսակցականութեան մասին:

ԹԵՄԱՅԻ ՊԼԱՆԸ

Իմպերիալիզմի ու պրոլետարական հեղափոխութեան հայտնան և լենինիզմը վորպէս մի նոր ետապ դիալեկտիկական մատերիալիզմի զարգացման մեջ:

Լենինը թեորիայի ու պրակտիկայի միասնութեան, մարքսիստական որթողութիւնի և մարքսիզմի հետագա

զարգացման մասին: Լենինի ուսմունքը փիլիսոփայութեան կուսակցականութեան մասին: Լենինի պայքարը նարոդնիկներին սուբյեկտիվիզմի ու մեխանիցիզմի դեմ: Պայքար կանտիականութեան և Ստրուվեյի ոքսեկտիվիզմի դեմ: Լենինը և Պլեխանովը ստրուվիզմի դեմ մղող պայքարի մեջ: Պայքար բողղանովչչինայի և մախիզմի դեմ: Լենինը և Պլեխանովը բողղանովչչինայի դեմ մղած պայքարի մեջ:

Բնագիտութեան ճգնաժամը իմպերիալիզմի հայտնայում և ճգնաժամը հաղթահարելու պրոբլեմի լենինյան լուծումը: Պլեխանովի վերաբերմունքը դեպի այս պրոբլեմը: Լենինը և մատերիալիստական դիալեկտիկայի թեորիայի հարցերի մշակումը: Լենինիզմը վորպէս նոր ետապ մատերիալիստական դիալեկտիկայի գիտութեան մշակման մեջ: Լենինը հակադրութեանների միասնութեան որենքի մասին, կապիտալի «տրամաբանութեան» մասին, դիալեկտիկայի, տրամաբանութեան ու իմացութեան թեորիայի մասին, վորպէս յերեք խոսքի, վորոնք վերաբերում են միևնույն բանին: Դիալեկտիկայի ելութեան պլեխանովյան անհասկացումի, պլեխանովյան դիալեկտիկայի, վորպէս որինակներ գումարի, Լենինի քննադատութեանը: Լենինը մատերիալիստական դիալեկտիկայի թեորիայի մշակման խնդիրների ու սկզբունքների մասին:

Լենինյան դիալեկտիկական կուսակցութեան ստրատեգիայի ու տակտիկայի մեջ: Լենինի ու Պլեխանովի միջև կուսակցութեան ծրագրի շուրջն առաջացած պայքարի մեթոդոլոգիական հիմունքները: Բայլչեվիզմի և Ֆենչելիզմի միջև 1905 թ. հեղափոխութեան բնույթի ու շարժիչ ուժերի շուրջն առաջացած պայքարի մեթո-

պոլիտիկան հիմքերը: Լենինը և Պլեխանովը: Լենինյան դիալեկտիկան բուրժուական-դեմոկրատական հեղափոխությունը պրոլետարական հեղափոխություն վերածման (перерастание) հարցի մեջ: Պայքար Կամենևի և Զինովյեվի բռնած դիրքերի դեմ 1917 թվին: Լենինյան դիալեկտիկան իմպերիալիզմի, պրոլետարական հեղափոխության, պրոլետարիատի դիկտատուրայի հարցերում: Պայքար Տրոցկու, Կաուցկու և այլոց բռնած դիրքերի դեմ՝ պատերազմի, իմպերիալիզմի և հեղափոխության հարցերում: Լենինյան դիալեկտիկան ազգային հարցի մասին յեղած աշխատությունների մեջ: Լյուկսեմբուրգի, Բուխարինի և այլոց ճնշողատությունը: Լենինը և դիալեկտիկան քաղաքականության մեջ: Տակտիկան վորպես մատերիալիզմի անհրաժեշտ կողմ: Ստրատեգիայի ու տակտիկայի գիտություն մշակումը: Լենին: Ստալին:

Լենինի ու Ստալինի յերկու ճակատում՝ տրոցկիզմի ու աջ ոպորտյունիզմի դեմ՝ մղած պայքարի մեթոդությունական հիմունքները: Մատերիալիստական դիալեկտիկան վորպես կուսակցության գլխավոր դժի փլիսոփայական հիմունքը: Դիալեկտիկայից հրաժարվելը, սոփեստությունը, եկլեկտիզմը, մեխանիցիզմը և սուբյեկտիվիզմը վորպես ոպորտյունիզմի թեորեական հիմունք: Դիալեկտիկական և սյատմական մատերիալիզմի պրոբլեմների մշակումն ու զարգացումը կուսակցության ու Կոմինտերնի վորոշումների և ընկ. Ստալինի աշխատությունների մեջ (չարունակության և շրջադարձի, եյուլյան ու յերևույթի, հնարավորության ու իրականության, տարերքի ու պլանի, նեպի դիալեկտիկայի, դասակարգերի պրոբլեմը և այլն): Կենտրո-

նական Կոմիտեն վորպես կուսակցության փլիլիսոփայական ու թեորետիկական ամբողջ աշխատանքի ղեկավար կենտրոն:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Իմպերիալիզմի ու պրոլետարական հեղափոխության եպոխան: Զարգացման նոր որինաչափությունները և նորը դասակարգային պայքարի պրակտիկայի մեջ: Մարքսիստական որթողության լենինյան ըմբռնումը և մարքսիզմի հետագա զարգացումը: Մատերիալիստական դիալեկտիկայի մշակումն ու զարգացումը նոր եպոխայի նյութերի ու պրոբլեմների հիման վրա: Լենինիզմը վորպես նոր, բարձրագույն ետապ դիալեկտիկական մատերիալիզմի զարգացման մեջ: Լենինիզմի, վորպես դիալեկտիկական մատերիալիզմի զարգացման նոր ետապի, անհասկացումն ու ժխտումը տրոցկիստների, աջ ոպորտյունիստների, մեխանիստների և մենչևիկիզդ իդեալիստների կողմից: Այս հարցի դրույթն ու լուծումը Ստալինի կողմից:

II Խնաերնացիոնալի բայլելիկյան թեվի հետեվողական պայքարը ռեվոլյուցիոնիզմի դեմ: Թեորիայի խզումը հեղափոխական պայքարի պրակտիկայից: Լենինը թեորիայի մասին և թեորիայի՝ կյանքից, պրակտիկայից հետ մնալու վտանգի մասին: Պրակտիկայի պրիմատը թեորիայի ու պրակտիկայի միասնության մեջ: Սրա ժխտումը մենչևիկիզդ իդեալիզմի մոտ: Մասսաների հեղափոխական պայքարի հնոցում թեորիայի ստուգման լենինյան սրահանջը: Լենինը՝ մասսաների պայքարի փորձի վրա սովորելու կարողության և մասսաներին ղեկավարելու կարողության մասին: Ստալինը՝ հեղափոխական թեորիայի դերի ու նշանակության մասին:

2. a) Լենինի պայքարը դեմախոսական մատերիալիզմի համար և նրա հետագա մշակումը: Լենինի ուսմունքը փխրաստիայության կուսակցականության մասին վորպես գիտության և փխրաստիայության դասակարգային բնույթի մասին մարքսիստական ուսմունքի կոնկրետացումն ու հետագա զարգացումը: Լենինի պայքարը նարոդնիկներին սուբյեկտիվիզմի ու մեխանիցիզմի դեմ՝ հասարակական-տնտեսական ձեւերի զարգացման մատերիալիստական-դեմախոսական ուսմունքի թշուար համար: Պայքար կանտրականության ու Ստուրմիյի որեկտիվիզմի դեմ՝ մատերիալիզմի կուսակցականության համար: Լենինը և Պլեխանովը ստորուլիզմի դեմ մղած պայքարում:

Б) Մարքսիզմի իդեալիստական ռեվիզիայի նորագույն ձեւերի ու ընդհանրապես իդեալիզմի լենինյան քննադատութունը: Պայքար մախիզմի, բողդանով-չչինայի, եմպիրիստիզմի և աստվածաշինարարության (богостроительство) դեմ: Լենինի պայքարը ֆիզիկական իդեալիզմի դեմ, վոր աճել եր բնագիտության ճշնաթամի և նորագույն նվաճումների հիման վրա: Լենինը և Պլեխանովը բողդանով-չչինայի ու մախիզմի դեմ մղած պայքարում: Հիյերոգլիֆիզմի, փորձի և այլ հարցերի մեջ Պլեխանովի կատարած սխալների քննադատութունը:

С) Իմպերիալիզմի եպոխայի քննադատության ճշնաթամը և այդ ճշնաթամի լենինյան գնահատականը, նրա արմատներին հայտարերումը: Մեղքը դեմախոսական-մատերիալիստական բնագիտության մեջն է: Լենինն ու Պլեխանովը՝ փխրաստիայության և ժամանակակից բնա-

գիտության փխհարաբերության հարցի իրենց դրույթի մեջ:

Լենինը և մատերիալիստական թեորիայի հարցերի մշակումը: Լենինյան Գ-րդ և 12-րդ հավաքածուները: «Դիալեկտիկա, տրամաբանության և իմացության թեորիա—յերեք խոսքի պետք չկա, դա միևնույն բանն է»: Լենինը «Կապիտալի» «տրամաբանության մասին»: Արտացոլման թեորիայի լենինյան զարգացումը: Հակադրութունների միասնության որենքի մշակումը վորպես դիալեկտիկայի եյության, վորպես որեկտիվ աշխարհի իմացության որենքի մշակում: Դիալեկտիկայի եյության պլեխանովյան անհասկացումի Լենինի քննադատութունը: Դիալեկտիկայի ըմբռնումը Պլեխանովի կողմից վորպես որինակաների գումարի: Լենինի նամակը «Под знаменем марксизма»-ի խմբագրությանը, «Մարտնչող մատերիալիզմի նշանակության մասին»: Մատերիալիստական դեմախոսական թեորիայի մշակման խնդիրները, «հենվելով այն բանին, թե ինչպես է կիրառել Մարքսը մատերիալիստորեն ըմբռնած Հեգելի դիալեկտիկան... բացատրելով այն Մարքսի դիալեկտիկայի նմուշներով, ինչպես և տնտեսական, քաղաքական հարաբերությունների բնագտվառում դիալեկտիկայի այն շատ նմուշներով, վոր տալիս են նորագույն թեորիան և առանձնապես ժամանակակից իմպերիալիստական պատերազմն ու հեղափոխությունը»:

3. Կուսակցության ծրագրի նախագծի չուրջը ծագած վեճի մեթոդոլոգիական հիմունքները: Մրադրի պլեխանովյան նախագծի լենինյան քննադատությունը, Կոնկրետ մոտեցումի բացակայությունը, ձեականու-

Թյան (формализм) ու լոգիստիկայի, ակադեմիզմի հետևորդությունը և այլն:

Բուրժուական — դեմոկրատական հեղափոխության բնույթի և շարժիչ ուժերի շուրջը բայց և ի դեմս մենշևիկի միջև առաջացած պայքարի մեթոդությունական հիմունքները: Լենինյան դեկաբրիստական հեղափոխության բնույթի և շարժիչ ուժերի հարցի դրույթում: «Յերկու տակտիկա»: Այս հարցերում մետաֆիզիկա, ձևականություն, դոգմատիզմ, սխեմայի հետևորդություն և այլն մենշևիկները ու Պլեխանովի մոտ:

Լենինյան դիալեկտիկան՝ բուրժուական-դեմոկրատական հեղափոխությունը պրոլետարական հեղափոխության վերաճման (перерастание) հարցի մեջ: Կամենևիի ու Զինովյեվի բռնած դիրքերի փրկսովյաական հիմունքները 1917 թվին՝ բուրժուական-դեմոկրատական հեղափոխությունը պրոլետարական հեղափոխության վերաճելու հարցի շուրջը:

Լենինյան դիալեկտիկան իմպերիալիզմի հարցե-
րում: Տրոցկու, Կառուցվու բռնած դիրքերի մեթոդա-
գիական հիմունքները՝ սպառնալիքի, իմպերիալիզմի ու
հեղափոխության հարցերում: Պատասխանի վրա
քննադատությունը և այլն:

Լենինյան դիաբեկտիկան աղագյլի հարցի մասին
յեղած աշխատութեաննեւրով: Ռոդա Լյուկսեմբուրգի,
Բուխարինի, Պյատալովի և ուրիշների քննադատու-
թյունը:

Լենիննդմեք է դիտելուական թաղաքականության
մեջ։ Պրոլետարիատի տակտիկան վերահս նրա մասուն-
քիալիստական աշխարհայացքի անհրաժեշտ մի կողմ։
Մարքսիստական ոկգրունքների զարգացումը օտարապե-

դիւայի ու տաղտիկայի դիտութեան մեջ: Լենին և Ստա-
լին:

4. Յերկու ճակատում՝ տրոցիկլմի ու աջ ոսպորտյունիկլմի դեմ մղած պայքարի մեթոդաբանական հիմունքները:

Մոռնքները:

Ուսուցիչից հետո սուբյեկտիվիզմը, ձևական արամա-
բանությունը, սովորականությունը և հիմնական արհ-
միտությունները մասին յեղած դիսպոսիցիայի մեջ:

Պերմանենտ հեղափոխութեան տրոցկիստական թե-
որիայի փիլիսոփայական հիմունքները և մեր յերկրում
սոցիալիստական շինարարութեան բացասումը տրոցկիս-
տա-դրոյվեական ռադիկալի կողմից: Ուստի
այսուհետքի սքոլաստիկական և սովետատուրկոնը, իրական-
ապագայի կտրվածութունը, նորի ռազմատուրկ: Մեծ-
բնութի (ЦИТИРОВАНИЕ) ռեվոլյուցիոնիստական յեղա-
նակը: Դիալեկտիկական մեթոդի փոխարկումը տառով:
Հակադրութունները միասնութեան ու ճշմարտութեան
կոնկրետութեան բացասումը:

Այլ ուղորդությունից մեթոդալուգիական հիմունքները՝ մարքսիզմի մեխանիստական ռեվիզիան ե: Բուխարինի հավասարակշռության թեորիան: Ներքին ու արտաքին հակասությունների պրոբլեմը Բուխարինի մոտ ե նրա «կադմակերպված կապիտալիզմի» թեորիան: «Հակադրությունները հաշտեցման» ուղորդունիստական սկզբունքը զստակարգային պայքարի մարելու ու սոցիալիզմի մեջ կուլակի ներհամահ Բուխարինի թեորիան: Վորակի ու քանակի հարցի մեխանիստական խեղաթյուրումը: ԽՍՀՄ-ի սոցիալիստական շինարարության զարգացման տեմպերի ու կապիտալիստական ար-

դյունաբերութեան զարգացման տեմպերի արժանաչական սարքերութեամբ: Մարող կորագծի թեորիան աշխարհում տրոցկիզմի մոտ:

5. Ստալինը մարքսիստներին յերկու խմբակների մասին: Ուղղվելով՝ Ստալինի քննադատութեամբ նկատելի զիալեկտրիկայի անհասկացումի հարցում: Շարունակութեան ու չըջադարձի ըմբռնումը: Կուլակին սահմանափակելու և արտամղման քաղաքականութեանց կուլակութեանը վորպես դասակարգ լիկվիդացիա անելու քաղաքականութեան անցնելը: Այս չըջադարձի անհասկացումը աջ և «ձախ» ուղորդությունների կողմից: Հնարավորութեան և իրականութեան պրոբլեմը, տարերքի և պլանի պրոբլեմը, սուբյեկտիվ և օբյեկտիվ գործոնների պրոբլեմը պրոլետարիատի ղեկավարության պայմաններում:

Դիալեկտիկական ու պատմական մատերիալիզմի պրոբլեմների մշակումն ու զարգացումը կուսակցության և Կոմինտերնի վորոշումների մեջ, ընդ Ստալինի աշխատությունների մեջ (ողակի պրոբլեմը, հակասության պրոբլեմը, հնարավորության և իրականության պրոբլեմը և այլն): Կենտրոնական կոմիտեն, վորպես կուսակցության փրիսոփայական և թեորետիկական ամբողջ աշխատանքի ղեկավար կենտրոն:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

(ՊԱՐՏՍԳԻՐ)

1. ЛЕНИН.— Соч. т. 3 (2 или 3 изд. Далее ленинская литература указана по 2 и 3 изд.). «Развитие капитализма в России». Предисловие ко 2 изд. стр. 7—10. «Некритическая критика». стр. 499—600.

2. ЛЕНИН.— Соч. т. 4, «Что делать». «Онгелсь о значении теоретической борьбы». стр. 378—382.
3. ЛЕНИН.— т. 5. «Шаг вперед, два назад». Гл. «Маленькие неприятности», стр. 291—300, 307—315, «Кое-что о диалектике» 324—328.
4. ЛЕНИН.— т. 8. «Две тактики». Предисловие. стр. 31—34, гл. 1, стр. 35—37; гл. 6, стр. 55—65; гл. 8, стр. 70—76; стр. 82—86; стр. 97—105.
5. ЛЕНИН.— т. 13. гл. II, § 1, стр. 80—87; гл. II, § 4, стр. 99—107; гл. II, § 6, стр. 112—117; гл. III, § 1, «Что такое материя?», стр. 118—124; гл. III, § 2, «Ошибка Плеханова относительно понятия «опыт», стр. 124—125; гл. III, § 4, «Принцип экономии мышления», стр. 139—141; гл. IV, § 6, стр. 190—195; гл. 5 «Новейшая революция в естествознании и философский идеализм» стр. 205—218; гл. 5, § 3, «Мыслимо ли движение без материи», стр. 218—224; гл. 5, § 4, «Два направления в современной физике», стр. 224—231, гл. V, § 8, «Сущность и значение физического идеализма», стр. 247—256; гл. VI, § 4, «Партии в философии», стр. 274—283. «К вопросу о диалектике», стр. 301—304.
6. ЛЕНИН.— т. 18. «Социализм и война», стр. 193—195; «О лозунге Соединенных Штатов Европы», стр. 230—233.
7. ЛЕНИН.— т. 19. «Империализм как высшая стадия капитализма», гл. VII, стр. 141—145.
8. ЛЕНИН.— т. 22. «Очередные задачи советской власти», стр. 440—442; 444; 453—455, 458—462; 465—467.
9. ЛЕНИН.— т. 26. «Еще раз о профсоюзах», «Диалектика и эклектика», стр. 131—139.

10. ЛЕНИН.— т. 27. «О нашей революции», стр. 398—401; «О значении воиствующего материализма», стр. 183—188.
11. ЛЕН. СБОРНИК.— I. Замечания на проект программ, стр. 85—87;
12. ЛЕН. СБОРНИК.— IX. стр. 139; 145; 147; 183, 191; 193; 197; 199; 261; 275; 277.
13. ЛЕН. СБОРНИК.— XII стр. 225; 289—292; 357.
14. СТАЛИН.—«Вопросы ленинизма» ГИЗ 1930 г. «Об основах ленинизма», гл. I, II, III, стр. 5—27; гл. «Стратегия и тактика», стр. 65—70; 75—79; гл. XX. «Стиль и работа» стр. 213—216; 232—325; 273—275: «О лозунге диктатуры пролетариата и беднейшего крестьянства», стр. 313—322; «Беседа с американской рабочей делегацией», стр. 323—328, стр. 427—430; «Речь на конференции аграрников-марксистов», стр. 345—351; «К вопросу о политике ликвидации кулака как класса», стр. 569—573.
15. СТАЛИН.— «Еще раз о соц.-дем. уклоне в нашей партии». Доклад и заключительное слово на 7 пленуме ИККИ. Гиз. 1927 г. «Т. Зиновьев в роли школьника», стр. 104—114.
16. ПЛЕХАНОВ.— Соч. т. VIII. Примечание к 1 изд. «Людвиг Фейербах», Энгельса, стр. 388. т. XI. «Еще раз о материализме», стр. 133.
17. ПЛЕХАНОВ.—т. XI. «Материализм или кантианизм», стр. 129. «Ant против Канта», стр. 60 (для критики). т. XVIII. «От идеализма к материализму», стр. 176; «Философская эволюция Маркса», стр. 325.

18. МИТИН.—«К итогам философской дискуссии» «Под знаменем марксизма», № 10—12, за 1930 г., стр. 29—43.
19. ДЕБОРИН.— «Ленин как мыслитель», Гиз. 1928 г., стр. 25, 52;

(ЦУБОН-81-2)

1. ЛЕНИН.— т. 1. «Что такое друзья народа», стр. 53—64; 253—254; 257; 287—288.
2. ЛЕНИН.— т. 25. «О диктатуре пролетариата», стр. 5—12.
3. ЛЕНИН.—т. 26. «О профессиональных союзах», стр. 53.
4. ЛЕНИН.—т. 14. «Заметки публициста», «Борьба на два фронта», стр. 305—308.
5. ЛЕН. СБОРНИК.— IX. стр. 41, 43; 49; 65; 69; 71; 75; 119; 127; 129; 131; 133.
2. СТАЛИН.—«Еще раз о социал-демократическом уклоне в нашей партии». Доклад и заключительное слово на 7 пленуме ИККИ. Гиз. 1927. «Противоречия внутри партийного развития», стр. 5—12; «Источники противоречий внутри партии», стр. 12—15; «Единство и нераздельность национальных и интернациональных задач революции», стр. 32—34.
7. СТАЛИН.— Итоги философской дискуссии. Резолюция ячейки ИКП, Ф. и Е. «Под знаменем марксизма», № 10—12, 30 г., стр. 15—24.
8. ДЕБОРИН.— «Предисловие к IX Ленинскому Сборнику», стр. 3.
9. ДЕБОРИН.— «Диалектика и естествознание». Гиз. 1929 г. «Наши разногласия», стр. 254—258;
10. ДЕБОРИН.—«Людвиг Фейербах», изд. Материалист, 1923 г., стр. 14.

11. КАРЕВ.—«Под знаменем марксизма», №4—5, за 1924 г. стр. 241—256.
12. ЗИНОВЬЕВ.—«Ленинизм», Гиз, Ленинград, 1926 г. гл. XVI, «Ленинизм и диалектика», стр. 346.
13. ЗИНОВЬЕВ.—«История РКП». Вторая лекция гл. «Плеханов как теоретик и Ленин как политический деятель»
14. БУХАРИН.—Сборник «Атака», Гиз. 2 изд. ст. «Ленин как марксист», гл. 3, «Марксизм Ленина», стр. 251—258.
15. БУХАРИН.—«Теория исторического материализма» § 23, стр. 76, 3 изд.
16. РЯЗАНОВ.—«Маркс и Энгельс», Гиз, 1931 г. 3-я лекция, стр. 30.
17. ПРЕОБРАЖЕНСКИЙ.—«Ленин и Маркс как теоретики», «Воинствующий материалист», изд. 1923 г., книга 2, стр. 39—53.

Թ Ե Մ Ա IV

ՊՍՅՔԱՐ ՅԵՐԿՈՒ ՖՐՈՆՏԻ ՎՐԱ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅՈՒԹՅԱՆ
ՄԵԶ (ԸՆԴԴԵՄ ՍԵՒԱՆԻՑԻԶՄԻ ՈՒ ՍԵՆՇԵՎԻԿՈՂ
ԻԴԵԱԼԻԶՄԻ)

ՆՊԱՏԱԿԱԴՐՈՒՄՆ

1. Պարզաբանել մարքս-լենինյան փիլիսոփայության խնդիրները կապիտալիզմից դեպի սոցիալիզմը ընկած անցողիկ շրջանում և մասնավորապես բոլոր ճակատներով սոցիալիզմի ծավալուն հարձակման տվյալ հտապում կապիտալիզմի վրա:

2. Ցույց տալ մեխանիցիզմի ու մենչեվիկոզ իդեալիզմի ռեվիզիոնիստական եյությունը վորպես կուսակցության գլխավոր դժից աջ և «ձախ» թեքումների փիլիսոփայական հիմունքներ, պարզաբանել, վոր մեխանիստական ռեվիզիան տվյալ հտապում գլխավոր վրտանդն և հանդիսանում:

Հուսարանել շրջադարձի եյությունը դեպի սոցիալիստական շինարարության ու համաշխարհային հեղափոխության ահտուալ խնդիրները:

3. Պարզաբանել փիլիսոփայության կուսակցական եյությունը և յերկու ճակատում պայքարելու անհրաժեշտությունը, մատնանշել այդ պայքարի նշանակությունը քաղաքականության մեջ և «ձախ» պորտառնիզ-

մի մեթոդորդիական հիմունքները մերկացնելու գործում :

4. Յուրջ տալ մատերիալիստական դեալեկտիկայի հեղափոխական ու գործողական բնույթը վորպես կուսակցության թեորետիկական ղենք սոցիալիստական շինարարության գործում, համաշխարհային պրոլետարիատի հեղափոխական պայքարի պրակտիկայում :

ԹԵՄԱՅԻ ՊԼԱՆԸ

Նեալի վերականգնման շրջանը և մանր-բուրժուական տարերքի ու կապիտալիզմի վորոշ աճումը :

Ռեվոլյուցիոնիստական թեորետիկական կոնցեպցիաները պրոլետարիատի դիկտատուրայի պայմաններում : Սրանց սերտ կապը կուսակցության գլխավոր ղեկից թեքումների հետ :

Մարքսիզմ-լենինիզմի մեխանիստական ռեվիզիան : Մեխանիցիզմը—աջ թեքման թեորետիկական բաղանի : Պոլիտիկիզմ : Փիլիսոփայության ժխտումը :

Վորակի բացասումը : Շարժման բոլոր ձևերը մեխանիստական չարժման հանդեպները (сведение) :

Հակադրությունների միաբնության որոնքի բացասումը : Բուխարինի, Սարաբյանովի հավասարակշռության թեորիան, դասակարգային պայքարի քողարկումը և սոցիալիզմի մեջ կուլակի ներաճման թեորիան : Հավասարակշռության թեորիան և սոցիալիզմի կուռուցման հնարավորության ժխտումը :

Պատահականության և անհրաժեշտության պրոբլեմի մեխանիստական մեկնաբանությունը, ֆատալիզմը և ինքնահոսի թեորիան :

Մեխանիցիզմը վորպես գլխավոր վտանգ տվյալ ետապում : Նրա սոցիալական հիմունքը :

Մեխանիցիզմը Տրոցկու մոտ : Իդեալիզմ և վուլունտարիզմ :

Մենչևիկոդ իդեալիզմը՝ մարքսիզմ-լենինիզմի իդեալիստական ռեվիզիան և : Սղում դասակարգային պայքարի և սոցիալիստական շինարարության պրակտիկայից : Եմիգրացիա իրականությունից և նրա դասակարգային բուլանդակությունը : Կուսակցականության բացասումը : Լենինիզմի, վորպես դեալեկտիկական մատերիալիզմի զարգացման մեջ նոր աստիճանի բացասումը : Նույնը մեխանիստների մոտ : Հակադրությունների մեխանիզմի որոնքի մենչևիկական ռեվիզիան : Հեղեկի դեալեկտիկայի վերահաստատումը :

Կեդժ դեալեկտիկական միմիկրիայի նշանակությունը պրոլետարիատի դիկտատուրայի պայմաններում : Մենչևիկոդ իդեալիզմի կապը Տրոցկիզմի, «ձախերի» և աջ-«ձախային» բլոկի հետ : Ստենը, Կարեվը և ուրիշները : Մենչևիկոդ իդեալիզմի սոցիալական դասակարգային հիմունքը :

Պայքար մեխանիցիզմի ու մենչևիկոդ իդեալիզմի վերաբերյալ հաշտվողականության դեմ :

Վերակառուցման շրջան, սոցիալիստական հարձակումը բոլոր ճակատներում և II ինտերնացիոնալի թեորիաների ներթափանցման ձևերի մերկացումը մեր տեսական ճակատներում : Ռուբինշչինա, պերեվերդևշչինա և այլն :

Ինչի՞ համար և անհրաժեշտ հատուկ աջարջություն մենչևիկոդ իդեալիզմի ու նրա նկատմամբ հաշտվողականության վերաբերյալ : Մենչևիկոդ իդեալիզմի մեր-

կայման նշանակութիւնը մեխանիցիզմի դեմ պայքարելու համար :

Մեխանիստների ու մենշեվիկոյ խեղաքատների միջև բրկի պայմանները : Այդ նպատակին ուղղված փորձերը :

Պայքար յերկու ճակատում և մարքսիստ-լենինյան ներքին խնդիրները՝ Լենինի ու Ստալինի ցուցմունքներով մշակել մատերիալիստական դիալեկտիկան դասակարգային պայքարի ու սոցիալիստական շինարարութեան ակտուալ պրոբլեմները վրա :

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
(ՊԱՐՏԱԴԻՐ)

ЭНГЕЛЬС.—Диалектика природы, Гиз. 1930 г. 13, 14, 15, 83, 100—104, 135—138.

ЛЕНИН.—О значении воинствующего материализма, т. XX, ч. 2, I изд. 492—500.

ЛЕНИН.— т. X, I изд. гл. IV, § 5, 187—193. Гл. VI, § 2, 272—280.

XI Ленинский сборник. Стр. 348, 356, 357, 361, 362, 263, 384, 385, 387, 401.

СТАЛИН.—Вопросы ленинизма. Изд. 1930 г. стр. 545—551, 484—493, 510—519.

БУХАРИН.— (для критики). Теория историч. материализма, §§ 15, 16, 23.

СТОЛЯРОВ.—Диалектический материализм и механисты, гл. 7, «Под знаменем марксизма», 1930 г. № 10—12 (60 стр.), стр. 1—60.

ДЕБОРИН.— (для критики). Ленин как мыслитель. Изд. 1925 г., стр. 15—45.

ДЕБОРИН.—«Диалектика и естествознание», стр. 31.

ДЕБОРИН.—«Философия и марксизм», ст. «Маркс и Гегель», гл. III.

СБ.—«За поворот на философском фронте». Речь Ярославского 121—133.

(ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ)

БУХАРИН.—«Атака», стр. 115—127, 267, 274—280.

СТОЛЯРОВ.—Диалект. материализм механисты. Изд. 1929 г. гл. 5, 167—190.

БОГДАНОВ.—«Философия живого опыта».

РАЛЬЦЕВИЧ.—«На два фронта».

КАРЕВ.—«За материалистическую диалектику». Изд. 1929 г. Ст. «Октябрьская революция и истор. матер.», 60—65.

СБ.—«За поворот на философском фронте», т. I.

Թ Ե Մ Ա Վ

ԴԻԱԼԵԿՏԻԿԱԿԱՆ ՄԱՏԵՐԻԱԼԻԶՄԸ ՅԵՎ ՊՍՏՄՈՒ-
ԹՅԱՆ ՄԱՏԵՐԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԸՍԲՈՒՆՈՒՄԸ

ՆՊԱՏԱԿԱԴՐՈՒՄՆ

1. Յերեման հանել պատմական մատերիալիզմի դասակարգային-կուսակցական բնույթը, նրա անխղճ կապը մարքսիզմ-լենինիզմի փեխստության հետ, դրյալների և բանվոր դասակարգի ճաղաքական պայքարի հետ, նրա արմատական հակադրությունը բուրժուական սոցիոլոգիային ու մենչևիկյան պատմական թեորիային:

2. Ցույց տալ, վոր պատմության ու հասարակության ուսումնասիրության բնագավառում մենք ունենք թշնամական ու ռեվոլյուցիոնիստական հոսանքների դեմ մղած դիալեկտիկական մատերիալիզմի նույն պայքարի հետագա ծավալումը, վոր հայտարարվեց նախընթաց շարադրության մեջ: Կապել ալդ հոսանքների մեթոդոլոգիական արմատները հասարակության մասին յեղած հայեցակետերի պատմական, զարգացման հետ:

3. Լուսաբանել լենինիզմի նշանակությունը վորպես մի նոր աստիճան պատմական մատերիալիզմի զարգացման մեջ և պատմական մատերիալիզմի զեյրը սոցիալիստական շինարարության ակտուալ պրոբլեմների լուծման գործում:

ԹԵՄԱՑԻ ՊԼԱՆԸ

Պատմական մատերիալիզմը վորպես մարքս-լենինյան փեխստության անհրաժեշտ բաղադրուցիչ մի մասը, վորպես դիալեկտիկական մատերիալիզմի տարածումը հասարակության իմացության վրա: Պատմական մատերիալիզմը վորպես հասարակական-պատմական զարգացման թեորիա, վորպես հասարակական իմացության մեթոդոլոգիա և հեղափոխական գործունեության գեկավարություն: Պատմական մատերիալիզմի պայքարը բուրժուական ու ռեվոլյուցիոնիստական հոսանքների դեմ: Հին մեխանիստական մատերիալիզմը և նրա թեորիայները հասարակական յերևույթների իմացության մեջ: Բուրժուական սոցիոլոգիայի վերացականությունը, պոզիտիվիզմը և որյեկտիվությունը: Ժամանակակից մեխանիստական մատերիալիզմը հասարակության մասին յեղած ուսմունքի մեջ: Ընդ. Բուխարինի սոցիոլոգիան ու նրա որյեկտիվ-ճաղաքական դերը վորպես աջ ուղորդություն մեթոդոլոգիական հիմունք: Արատրակտ սոցիոլոգիզմը և մեխանիցիզմը վնասարար թեորիաների թեորետիկական հիմունքներում: Կանտի ուսմունքը հասարակության մասին և Հեգելի պատմության փեխստությունը: Ժամանակակից նեո-կանտիականության իդեալիզմը, պատմական որինաչափության բացասումը, նրա դասակարգային դերը: Նոր հեգելյանականությունը և մենչևիկոյ իդեալիզմը պատմական մատերիալիզմի հարցերում: Պատմության մատերիալիստական ըմբռնման զարգացումը Մարքսի ու Ենգելսի մոտ: Բնության ու հասարակության միասնությունը ու հակադրությունը: Մատերիալ արտագրությունը հասարակական զարգացման հիմք և վեր-

նաշենքերի, առհասարակ դերը և այլն: Դասակարգային պայքարի թեորհան, վորպես դեկավարող թեկ: Մենչե-վիզմը պատմական մատերիալիզմի հարցերում և նրա ֆատալիստական կոնցեպցիան: Լենինիզմը վորպես նոր աստիճան պատմական մատերիալիզմի զարգացման մեջ: Պատմական մատերիալիզմը սոցիալիստական շի-նարարության պայմաններում:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Պատմական մատերիալիզմը վորպես մարքս-լե-նինյան փրկիստիայության անհրաժեշտ բաղկացուցիչ մասը: Պատմական մատերիալիզմը վորպես դիալեկտի-կական մատերիալիզմի տարածումը մարքսային հասա-րակության իմացության վրա: Դիալեկտիկական ու պատմական մատերիալիզմի միասնությունը:

Պատմական մատերիալիզմի մեջ փրկիստիայության հիմնական սրբբեմն և՛ հասարակական կեցության զար-գացման ռեյեկտիվ ռեինաչափության ու հասարակական գիտակցության միջև յեղած դիալեկտիկական հարաբե-րությունները, «հասարակական գիտակցության բացա-տրությունը հասարակական կեցությամբ», պատմական մատերիալիզմի կուսակցականությունն ու գործողակա-նությունը: Պատմական մատերիալիզմը վորպես հասա-րակական-պատմական զարգացման թեորհա, վորպես հասարակական իմացության մեթոդոլոգիա վորպես հեղափոխական գործունեյություն դեկավարութուն: Պատմական մատերիալիզմի ու փրկիստիայության, պատմական մատերիալիզմի ու քաղաքականության մի-ջև յեղած անխզելի կապը:

Պատմական մատերիալիզմը հասարակական գիտու-

թյուն մեջ յեղած ժամանակակից թշնամական բուրժու-ական ու ռեվիզիոնիստական հոսանքներին՝ ժամանակա-կից մեխանիզիզմի, սուբյեկտիվիզմի, նեոկանտիակա-նության, նեոհեգելյանականություն, մենչեիկոզ իդեա-լիզմի դեմ մղած պայքարում: Նրանց դասակարգային արմատները բուրժուազիայի ու մանր-բուրժուազիայի առանձնահատկությունների մեջ իմպերիալիզմի ու պրո-լետարական հեղափոխություն կադիսայում: Բուրժուա-կան հասարակությունն անխուս՝ ու պարադիտիզմը, բուր-ժուազիայի ֆաշիզացումը, սոցիալ-ֆաշիզմ, բուրժու-ազիան ու մանր-բուրժուազիան պրոլետարիատի դիկ-տատուրայի պայմաններում:

2. Ժամանակակից ու հին մեխանիստական մատե-րիալիզմը պատմության ուսումնասիրություն բնադա-վառում: Հին մեխանիստական մատերիալիզմը և բուր-ժուական հեղափոխություն իդեոլոգիան: Մատերիալիզմ ցածից, իդեալիզմ վերից: Մատերիալիստական ուսմուն-քը մարդու մասին վորպես միջավայրի արդյունքի: Սո-ցիալական յեսասիրություն ուսմունքը: Հասարակական անհրաժեշտություն ֆատալիստական պատկերացումը: Հասարակական կյանքի վորակական յուրահատկություն անհատացումը հին մատերիալիստների կողմից, հասա-րակության դիտումը վորպես անհատների (ինդիվիդ-ներին) մեխանիստական ագրեգատ: Պատմական զար-գացման զաղափարի բացակայությունը, հասարակա-կան կարծիքի դերի, պատմության մեջ կառավարողնե-րի ու ականավոր անհատների վճռական դերի իդեալիս-տական պատկերացումը: Քաղաքացիական հասարա-կություն ու հասարակական պայմանագրի թեորհան վորպես գոյացող բուրժուական հարաբերությունները

արագացում: Արտաքին հասարակական միջավայրի դերի ու հասարակական կարծիքի դերի միջև յեղած հակասության լուծման անընդունակությունը:

Ուսումնական սոցիալիզմը XIX դարի սկզբին: Հասարակական հակասությունների ըմբռնումը Ֆուրբեյի մոտ, Սեն-Սիմոնի ուսմունքը դասակարգերի մասին: Դասակարգային պայքարի պատկերացումը սեփականացիայի եպոխայի բուրժուական հայեցակետերում:

Բուրժուական սոցիոլոգիայի վերացականությունը, բուրժուական հասարակության հարաբերությունների արտացոլումը նրա մեջ: Ժամանակակից բուրժուական սոցիոլոգիայի պոզիտիվիզմը և օբյեկտիվիզմը: Հասարակական կյանքի վերաբերյալ ֆիզիկական ու կենսաբանական օրինաչափությունների կիրառման ձգտումը: Պոզիտիվիզմը և հասարակության օրգանական թեորիան (Կոնտ, Սպենսեր): Հավասարակշռության և դասակարգերի հաշտեցման բուրժուական թեորիան: Նատուրալիզմը և բիոլոգիզմը սոցիալ-ֆաշիզմի իդեոլոգիաների մոտ (Կաուցկի): Պլեխանովի սխալները. «Մարքսիզմը սոցիալական դարվինիզմ է»: Մեխանիցիզմը և սուբյեկտիվ իդեալիզմը նաբոդնիկության «սուբյեկտիվ սոցիոլոգիայի» մեջ:

Ժամանակակից մեխանիստական մատերիալիզմը հասարակության ուսմունքի մեջ: Բնի. Բուխարինի հավասարակշռության թեորիան և «սոցիոլոգիան». նրա ընդհանուր բնութագիրը և նրա օբյեկտիվ-քաղաքական դերը վորպես բուրժուական-մասնատար կոնցեպցիաների, աջ ոպորտյունիզմի մեթոդոլոգիական հիմունք: Հասարակական օրենքների վերացականություն,

պատմականության (խստրիցիզմ) բացառություն, նատուրալիզմ և մեխանիցիզմ հասարակական հարաբերությունները ըմբռնման մեջ:

3. Ժամանակակից նեոկանտիականությունը հասարակական գիտության մեջ: Նրա մեթոդոլոգիական արժանեքը հին կանտիականության մեջ: Կանտի ուսմունքը. «Ազատության աշխարհի» խղումը «անհրաժեշտության աշխարհից», հասարակության խղումը բնությունից: Հասարակության և բնության միջև յեղած կանտյան խղումի իդեալիստական հաղթահարումը Հեգելի փիլիսոփայության մեջ: Պատմությունը վորպես բացարձակ վոդու դարգացում: Պետությունը, վորպես ազատության իրացում, կանդեմ ե հասարակության վրա: Պատմական պրոցեսի միասնությունն ու օրինաչափությունը: Պրակտիկայի ու տեխնիկայի դերը: Համաշխարհային պատմության «աշխարհագրական հիմունքը»:

Նեոկանտիականությունը և նրա վառ արտահայտած իդեալիզմը: Մարդկության համակենցության ձևերի հավերժականությունն ու ապրիորիությունը: Այս տեսակետների ծառայական դասակարգային դերը: Հասարակության խղումը բնությունից, պատմական իմացության կտրվածությունը բնա-գիտականից Ռիկկերտի և Վեբերի մոտ: Եմպիրիզմը և պատմական օրինաչափության բացասումը: Դասակարգային իմաստը—կոծկել կադիտալիզմի անխուսափելի կործանումը: Հասարակական յերևույթների ետիկական գնահատական՝ պատճառական ուսումնասիրության փոխարեն: Ռուսական բուրժուոզիան և նեոկանտիականությունը. Մարուսև (պատմական օրենքների բացասում, հակասություն-

ների բթացում) : Սոցիալ-ֆաշիստների նեոկանտիակա-
նությունը հասարակական իմացության մեջ (Ֆորլեն-
դեր և Մ. Ադլեր) : Մտերիական սոցիալիզմ դասակարգա-
յին պայքարի փոխարեն :

4. Ժամանակակից նեոհեգելյականություն : Ռուս
բուրժուական պատմաբանների (Չիչերին և այլն) միջո-
ցով Հեգելի պատմական կոնցեպցիայի ազդեցությունը
Ռուսաստանի պատմական դարգացման թեորիայի վրա
Պլեխանովի մոտ, պաշտպանողականության և դասա-
կարգային աշխատակցության թեորիան : Նույնը հիմնա-
կանում Տրոցկու մոտ : Նեոհեգելյականության դարգա-
ցումը ժամանակակից բուրժուական փիլիսոփայության
մեջ և նրա արտացոլումը սոցիալ-ֆաշիստ կառուցվու
(պատմության դիալեկտիկան վերպես հոգեվոր պրո-
ցես), Կորչի (դիալեկտիկայի սահմանափակումը հա-
սարակությունով, պրոլետարիատի զարգացումը վոր-
պես գիտակցության զարգացման պրոցես, ուլտրա-
ձախությունը և սուբյեկտիվիզմը քաղաքականության
մեջ) հայեցակետերում : Նեոհեգելյականությունը և
մենչևիկոզ իդեալիզմը պատմության հարցերում : Աբս-
տրակտ իդեալիստական դիալեկտիկան պատմական մա-
տերիալիզմի հարցերում : Իդեալիստական դիալեկտի-
կայի միջոցով անցնում դեպի կանտյան եմպիրիզմը
հասարակական ձևերի զարգացման ըմբռնման ասպարի-
զում (Կարև, Լուպպոլ և ուրիշները) : Ռուբլինի իդեա-
լիստական հայացքների ներսքաչումը և պաշտպանու-
թյունը :

Ֆեյերբախի հայեցողական մատերիալիզմը և նրա
արտացոլումը մենչևիկոզի մեջ, Պլեխանովի պատմական

հայացքների (աշխարհի բացատրությունը և վոչ թե
փոփոխումը) և մենչևիկոզ իդեալիզմի մեջ :

5. Պատմական մատերիալիզմի զարգացումը Մարք-
սի ու Ենգելսի մոտ : Հին փիլիսոփայության, բուրժու-
ական եկոնոմիայի և ուտոպիստական սոցիալիզմի ըն-
նադատությունը : Մարքու եյությունը վորպես «հասա-
րակական հարաբերությունների ամբողջականություն»
(Մարքս)՝ վորոշված կոնկրետ-պատմականորեն (Լե-
նին) : Բնության և հասարակության միասնությունն ու
հակադրությունը : Հասարակական կյանքի վորակային
յուրահատկությունը : Աշխատանքի դերը հասարակա-
կան կյանքի մեջ : Հասարակականորեն-պայմանավոր-
ված մատերիալ արտադրությունը վորպես հասարակու-
կան զարգացման հիմունք : Հասարակական-տնտեսական
ֆորմացիայի ըմբռնումը պատմական մատերիալիզմի
հիմնական ըմբռնումն է : Դասակարգային պայքարի թե-
որիան, վորպես սոցիալական հետազոտության դեկա-
վար թեկ : Պատմական մատերիալիզմը և դիտական
կոմունիզմը : Պրոլետարական հեղափոխության պատ-
մական ուրինաչափությունը : «Գերմանական իդեոլո-
գիա», «Կոմունիստական մանիֆեստ» : Մարքսի հառա-
ջաբանը՝ «Խաղաղատնտեսության ըննադատության
չուրջը» աշխատությունը : «Կապիտալը» վորպես պատ-
մության մատերիալիստական ըմբռնման կիրառում՝ կա-
պիտալիստական հասարակության կառուցվածքի հե-
տադրություն, նրա զարգացման ուրինաչափության
և նրա կործանման վերաբերյալ : Խաղաքականության
և ուրիշ վերնաշենքերի դերը պատմական զարգացման
մեջ : Անհատի դերը պատմության մեջ : Անհրաժեշտու-
թյուն և ազատություն :

II. Խնտերնացիոնալի անգլիզիոնիզմը և Լենինի մղած պայքարը նրա դեմ: Մենչևիկյան պատմական թեորիայի ֆատալիզմը (Սուխանով և այլն): Պատմական որինաչափության բացասումը, նրա նեղացումը և իդեալիստական ըմբռնումը (Կաուցկի): Պլեխանովի սխալները պատմական մատերիալիզմի խնդիրներում: Պլեխանովի «Ֆորմուլայի» սխեմատիզմը «Մարքսիզմի հիմնական հարցերի» մեջ, պատմական պրոցեսի ետապների առանձնահատկությունների դիալեկտիկորեն հաշվի առնելու անկարողությունը: Այս թերությունների կապը Պլեխանովի քաղաքական ուղորտունիզմի հետ:

Լենինիզմը վորպես նոր աստիճան պատմական մատերիալիզմի զարգացման մեջ: Հասարակական-տնտեսական ֆորմացիայի պրոբլեմի նշանակությունը Լենինի լուսաբանումը: Պատմական պրոցեսի միասնությունը, որինաչափությունը և հակասությունը: Մատերիալիզմի պատմական որյեկտիվիզմը և դասակարգային-կուսակցական բնույթը: Պատմական որինաչափության դասակարգային բովանդակությունը և նրա սահմաններից դուրս գալը: Գիտական-դասակարգային անալիզը և կուսակցության դերը պատմական որինաչափության վորոշման մեջ: Տակտիկան վորպես մատերիալիզմի անհրաժեշտ կողմը: Կուսակցության ու հեղափոխության լենինյան ուսմունքի կարևորագույն մեթոդոլոգիական նշանակությունը պատմական մատերիալիզմի համար:

Լենինի ուսմունքը՝ իմպերիալիզմի, կապիտալիստական զարգացման անհավասարաչափության, բուրժուական հեղափոխությունը սոցիալիստականի վերածնունդ, պրոլետարիատի դիկտատուրայի, մի յերկրում սոցիալիզմի հաղթանակի մասին և այլն, վորպես պատ-

մական մատերիալիզմի զարգացման մեջ նոր աստիճանը վորոշող կարևորագույն մոմենտներ: Սուխանովչինայի ու տրոցկիզմի ճննադատությունը նշանակությունը պատմական զարգացման և պրոլետարական հեղափոխության թեորիայի հարցերում: Պատմական պրոցեսների դիալեկտիկան ընկ. Ստալինի մոտ (կապիտալիզմի հակասությունների և կոոպցիոն սոցիալիզմի որինաչափությունների զարգացումը, հնարավորության և իրականության պրոբլեմը և այլն): Պատմական մատերիալիզմի խեղաթյուրումը Բուխարինի մեխանիստական սոցիոլոգիայի և մենչևիկոյ իդեալիզմի մեջ: Պատմական մատերիալիզմի մարքս-լենինյան ըմբռնման համար յերկու ճակատում մղած պայքարը վորպես կուսակցության գլխավոր գծի տեսական հիմունքների համար մղվող պայքար: Պատմական մատերիալիզմը վորպես դեկավարություն սոցիալիստական չինարարության խնդիրները լուծելու ասպարիզում:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

МАРКС.—Письмо к Анненкову.

» —Письмо к Энгельсу. 1866 г.

» Предисловие к критике политэкономии.

МНИ.

МАРКС.—Предисловие к «Капиталу» т. I.

» «18 Брюмера» (1 стр.).

ЭНГЕЛЬС.—Происхождение семьи (стр. 1).

» Анти-Дюринг (начало) (4 стр. и коп.) 2 стр. отд. III, гл. 1, 4 стр. и гл. II (2 стр.)

ЭНГЕЛЬС.—Предисловие «Об утопии и науке» (1 стр.).

ЭНГЕЛЬС.—Л. Фейербах (гл. IV, 4 стр.).

ЭНГЕЛЬС.—Рецензия на «Критику полит. экономии», гл. II, (1 стр.).

ЭНГЕЛЬС.—Речь на могиле Маркса (1 стр.).

» Предисловие к «18 Брюмера» (1 стр.).

» Письма к К. Шмидту, Штаркенбургу, Блоху. См. «Письма», изд. «Мос. Раб».

М. и Э.—Немецкая идеология. О Фейербахе. Архив М. и Э. т. I, стр. 214—230.

Ком. манифест, гл. II.

ЛЕНИН.—«Карл Маркс». «Мат. понимание истории и «Классовая борьба» (стр. 4).

ЛЕНИН.—Три источника и три составных части марксизма.

ЛЕНИН.—Материализм и эмпириокритицизм (гл. VI, ч. 2 и 3).

ЛЕНИН.—«Что такое друзья народа» (стр. 1 и 2).

ЛЕНИН.—Экономическое содержание народничества, т. II, стр. 59, 65, 73—74.

ЛЕНИН.—2 предисловие к «Развитию капитализма в России».

ЛЕНИН.—Что делать (т. V, стр. 140—150, 136—137, 182—185, 174).

ЛЕНИН.—Замечания на «Экономку Бухарина», (о социалистической схоластике. Ленинский сборник XI).

ЛЕНИН.—т. XVIII, ч. II, 1 изд. «О нашей революции». (О Суханове).

СТАЛИН.—К вопросам ленинизма. (гл. 1, 2).

» Доклад на XVI партсезде.

ПЛЕХАНОВ.—Основные вопросы марксизма.

ПЛЕХАНОВ.—Предисловие к «Истории русской общ. мысли».

ПЛЕХАНОВ.—Монистический взгляд на историю (гл. I, II, и III)

БУХАРИН.—Теория исторического материализма, гл. I, и «Ответы критикам».

ЛУНПОЛ.—Ленин и философия. (Характеристика истмата).

КАРЕВ.—Истмат как наука (ПЗМ № 12, за 1929 г.)

М. ПОКРОВСКИЙ.—Классовая борьба в русской исторической литературе. (О Плеханове).

ПАПУКАНИС и РАЗУМОВСКИЙ.—Новые откровения К. Каутского.

РАЗУМОВСКИЙ.—Ленин и исторический материализм. (ПЗМ 10—12 за 1930 г.)

КАММАРИ.—Обзор отдела истмата в «ПЗМ» («Большевик»)

Թ Ե Մ Ա VI

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՖՈՐՄԱՑԻԱՅԻ ԸՄԲՈՒՆՈՒՄԸ ՅԵՎ ՄԱՐԲՍ-ԼԵՆԻՆՅԱՆ ՈՒՍՄՈՒՆՔԸ ԱՐ-ՏԱԴՐՈՂԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐԻ ՅԵՎ ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՀԱՐԱ-ԲԵՐՈՒՅՑՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ՆՊԱՏԱԿԱԴՐՈՒՄՆ

1. Դրանքն ունենում են հասարակական-տնտեսական ֆորմացիայի հասկացողության նշանակությունը պատմական մատերիալիզմի համար և, մասնավորապես, բուրժուական ու սոցիալիստական հեղափոխության միջև յեղած տարբերությունը հասկանալու համար:

2. Դրանքն ունենում են աշխատանքի պրոցեսի դիալեկտիկական վորպես պատմական որինաչափության հիմք, առաջադրողական ու արտադրական հարաբերությունների մեխանիստական ու իդեալիստական քննադատությունը, ընդգծելով դասակարգերի դերը արտադրողական ուժերի զարգացման մեջ և արտադրական հարաբերությունների ակտիվ դերը:

3. Յուրաքանչյուր որինաչափության առանձնահատկությունները և տնտեսական զարգացման ետապները պրոլետարիատի ղեկավարության կողմից, ինչպես և տնտեսական յեղանակների փոխհարաբերության զարգացումը, մեր եկոնոմիկայի արտադրողական ուժերի

ընդգծել, տեխնիկայի դերը, աշխատանքի նոր սոցիալիստական ձևերի նշանակությունը և բանվոր դասակարգի, վորպես խոշորագույն արտադրողական ուժի դերը:

ԹԵՄԱՅԻ ՊԼԱՆԸ

Հասարակության բուրժուական թեորիաներն «ընդհանրապես» և հասարակության մարքսյան բնորոշումը: Ընդհանուրի և առանձնահատուկի խոցումը մեխանիստների (Բուխարին) և մենչևիկոզ իդեալիստների պատմական որենքների ըմբռնման մեջ: Հասարակական-տնտեսական ֆորմացիայի ըմբռնումը վորպես կոնկրետ միասնություն, վորպես հասարակական հարաբերությունների պատմականորեն վորոշ ամբողջականություն: Աշխատանքի պրոցեսը և նրա վորակական ու բույնությունը: Աշխատանքի դործիքները, նրանց դործածման զարգացումը, նրանց ստեղծումը: Հասարակական աշխատանքի պրոցեսի դիալեկտիկական: Աշխատողական մատերիալիզմի դժուր Պլեխանովի ու Բուխարինի մոտ յեղած սխալների քննադատությունը: Արտադրողական ուժերը վորպես մարդկային բանվորական ուժի և աշխատանքի միջոցների միասնություն: Մեխանիզիզմի ու իդեալիզմի արտադրողական ուժերի ու արտադրական հարաբերությունների ըմբռնման ընդհանրատեսությունը (Բուխարին, Կաուցկի, Ռուբին): Արտադրողական ուժերի ու արտադրական հարաբերությունների հակասությունները և նրանց դասակարգային բույնադիալեկտիկությունը անտագոնիստական հասարակության մեջ: Կապիտալիստական հասարակական ֆորմացիայի զարգացումը: Նրա հիմնական հակասությունները, իմպերիալիզմի լենինյան ուսմունքը և Բուխարինը:

ըինի, Տրոցկու, Կաուցկու և ուրիշները հայեցակետերի քննադատութիւնը: Պրոլետարական հեղափոխութիւնը և նրա ուրույնութիւնը: ԽՍՀՄ արտադրողական ուժերը և արտադրական հարաբերութիւնները: Տնտեսութեան յեղանակների (уклады) փոխհարաբերութեան փոփոխման պրոցեսը: Աշխատանքի սոցիալիստական ձևերը: Պլանի դերը: Սոցիալիստական ինդուստրիալիզացիա և գյուղատնտեսութեան կոլեկտիվացում: Սոցիալիզմի չրջան մանկը: Տեխնիկային տիրապետելու լուրջունը: Աջ և «ձախ» ուղորտյունիստները դրոշմները քննադատութիւնը:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Արտադրող իդեալիզմը և «Հասարակութիւնն ընդհանրապէս» թեորիայի բուրժուական-դասակարգային բնույթը: «Ձարգացման վորոշ պատմական աստիճանի վրա» Հասարակութեան մարքոյան բնորոշումը: Հասարակական-տնտեսական Ֆորմացիայի ըմբռնումը: Յեղակետը—կյանքի միջոցների հայթայթման յեղանակն եւ Մատերիալ կյանքի արտադրութեան յեղանակը պայմանաւորում եւ սոցիալական, քաղաքական եւ հոգեւոր կյանքի պրոցեսը: Արտադրութեան տվյալ յեղանակը և արտադրական հարաբերութիւնները վորպէս քաղաքական—իրավական եւ գաղափարական ձևերով զգեստավորված: Հասարակութեան դեմքը: Հասարակական տնտեսական Ֆորմացիան վորպէս հատուկ «սոցիալ—արտադրական որդանիդ» (Մարքս): Հասարակական Ֆորմացիաների հատուկ որենքները, նրանց զխալեկտիվական միասնութիւնը պատմական պրոցեսի դիալեկտիկայի ընդհանուր որենքների հետ: Հասարակութեան

արտադրող հասկացումը Բուխարինի մեխանիստական սոցիոլոգիայի մեջ: Ֆորմացիայի հատուկ որենքների կանտիական հասկացումը մենշեվիկիդ իդեալիզմի մեջ (Կարել): Հասարակական-տնտեսական Ֆորմացիաների կոնկրետութիւնը: Ֆորմացիան վորպէս տիրող տնտեսական յեղանակի կոնկրետ միասնութիւն հին արտադրական հարաբերութիւնների մնացորդների ու նոր արտադրական հարաբերութիւնների սաղմերի հետ, վորպէս կոնկրետ միասնութիւն տնտեսական բոլանդակութեան, վերնաշինքների, քաղաքական ու գաղափարական ձևերի: Պատմութիւնը վորպէս հասարակական-տնտեսական Ֆորմացիաների զարգացման բնապատմական պրոցես:

2. Աշխատանքի պրոցեսը նյութի փոխանակում և մարդու և բնութեան միջև: Աշխատանքի բնադրտական եւ հասարակական կողմերը: Մարդկային աշխատանքի վորակային տարրերութիւնը աշխատանքի նախնական կենդանական—բնադրական ձևերից. նպատակահարմար գործողութիւն, աշխատանքի միջոցները և առարկան: Կատիկից դեպի մարդը եվոլյուցիան աշխատանքի պրոցեսում: Աշխատանքի գործիքների ստեղծումը և գործածումը: Հասարակական աշխատանքի պրոցեսի դիալեկտիկական վորպէս հասարակական—պատմական որինաչափութեան հիմք: Աշխարհադրական ու բնութեան միջաւայրի դերը, նրա ներգործութեան սահմանները հասարակական կյանքի բնույթի վրա՝ նախնական հասարակութեան մեջ և պատմական հետագա չրջաններում: Աշխարհադրական մատերիալիզմի մոմենտների քննադատութիւնը Պլեխանովի մոտ: Հասարակութեան

լնուլթյան միջև մեխանիստական համադասարակչության
թեորիան ընկ. Բուխարինի մոտ: Հասարակության
կառավածութիւնը բնութիւնից և նրա ներքին օրինաչա-
փութիւնների կանոնական հասկացումը Ռուբինի ու
մենչեվիկոզ իդեալիզմի մոտ:

Աշխատանքի պրոցեսի դիալեկտիկան, արտադրո-
ղական ուժեր և արտադրական հարաբերութիւններ:
Հասարակական աշխատանքի արտադրողականության
զարգացման տվյալ պատմական աստիճանը, վորպես
սկզբնական, հասարակական-տնտեսական ֆորմացիան
հասկանալու դործում: Արտադրության յեղանակը, վոր-
պես բանվորական ուժի և արտադրության միջոցների
միացման յեղանակ: Արտադրողական ուժեր, մարդկա-
յին բանվորական ուժը արտադրության միջոցների մի-
ասնության մեջ: Այս տարրերի աբստրակտ խոլումը՝ ար-
տադրողական ուժերի մեխանիստական ու իդեալիստա-
կան ըմբռնման մեջ (Բուխարին, Կաուցկի): Աշխատանքի
միջոցները, վորպես մարդկային բանվորական ուժի հա-
սկանիչ և հասարակական հարաբերութիւնների ցուցա-
նիչ, հարաբերութիւնների, վորի ժամանակ կատար-
վում է աշխատանքը: Արտադրողական ուժերը, վորպես
օոցիալական կատեգորիա: Նատուրալիզմը և տեխնի-
ցիզմը արտադրողական ուժերի ընկ. Բուխարինի ըմ-
բռնման մեջ: Բանվորական ուժի ըմբռնման հասարա-
կական դասակարգային բովանդակութիւնը: Արտա-
դրական հարաբերութիւնները, վորպես արտադրողա-
կան ուժերի զարգացման ձև և հասարակության տնտե-
սական ստրուկտուրա: Արտադրական հարաբերութիւն-
ների մեխանիստական ու կանոնական ըմբռնումը (Բու-
խարին, Ռուբին): Աշխատանքի կազմակերպման հարա-

բերութիւնները և նրանց պայմանավորումը արտադրա-
կան հարաբերութիւնների դասակարգային-տնտեսված-
քային բնույթով: Արտադրողական ուժերի ու արտա-
դրական հարաբերութիւնների «ոեալ տարրերութիւնը»
(Մարքս) չվերացնող դիալեկտիկական միասնութիւնը:
Արտադրողական ուժերի և արտադրական հարաբերու-
թիւնների հակասութիւնը; վորպես պատմական զար-
գացման շարժիչ ուժը: Կոնֆլիկտը նյութական արտա-
դրության և հեղափոխության մեջ:

3. Անցում նախնական հասարակութիւնից դեպի
անտադոնիստական հասարակութիւն և արտադրողա-
կան ուժերի ու արտադրական հարաբերութիւնների
դիալեկտիկայի դասակարգային բովանդակութիւնը:
Շահագործող դասակարգը, վորպես արտադրութիւն
միջոցների կառավարիչ: Շահագործվող արտադրող դա-
սակարգը, վորպես խոշորագույն արտադրողական ուժ:
Արտադրական հարաբերութիւնները, վորպես դասա-
կարգերի և դասակարգային պայքարի հարաբերութիւն-
ներ: Արտադրողական ուժերի մենչեվիկյան թեորիան և
նրա քննադատութիւնը: Արտադրական հարաբերու-
թիւնների ակտիվ դերը և նրա բացասումը մենչեվիկոզ
իդեալիզմի ներկայացուցիչների կողմից: Ստրկատի-
րական հասարակութիւն արտադրողական ուժերը և
արտադրական հարաբերութիւնները:

Ֆեոդալական հասարակութիւն արտադրողական
ուժերն ու արտադրական հարաբերութիւնները: Ետադ-
ներն ու աստիճանները (стадия) հասարակական
ֆորմացիաների զարգացման մեջ: Ծորատափութիւնը
վորպես ֆեոդալիզմի ամենաուշ աստիճանը: Զանազան
տնտեսական յեղանակների դոյութիւնը և նրանց պայ-

քորը դասակարգային կոնկրետ ֆորմացիայի մեջ։ Նոր ֆորմացիայի հասունացման պրոցեսը դասակարգային հասարակության նախընթաց ֆորմացիայի մեջ. առանձին ֆորմացիաների սկզբնավորման, զարգացման և բարձրագույն ձևին անցնելու հատուկ որոնքները, նրանց վորակական ուրույնությունը, նրանց նյութական նախապատրաստությունը նախընթաց ֆորմացիայում։ Արտադրողական ուժերի ժառանգավորումը ավելի վաղ ֆորմացիաներից։

4. Կապիտալիստական արտադրության յեղանակի նյութական նախապատրաստության պրոցեսը ֆեոդալական ֆորմացիայի ծոցում։ Բուրժուական նոր տեղական յեղանակի պայքարը տիրող ֆեոդալականի դեմ։ Բուրժուական հեղափոխությունը վորպես այս պրոցեսի բոլորումը։ Կապիտալիստական արտադրության հիմնական շարժիչ հակասությունը։ Հասարակական արտադրության և նրա անհատական յուրացման հակասությունը, նրա դասակարգային բնույթը։ Բուրժուալիայի արտադրողական ուժերի աստիճանական հեղափոխականացումը։ Բանվորական ուժի անջատումը արտադրության միջոցներից, մեռյալ աշխատանքի տիրապետությունը կենդանի աշխատանքի վրա։ Ընդհանուր արտադրողական ուժերի յուրացումը ու ազատորոծումը բուրժուալիայի կողմից։ Մշտական կապիտալի աճումը, աշխատանքի պահեստի բանակի առաջացումը։ Հեղափոխական բանվորական զանազարդը, վորպես խոշորագույն արտադրողական ուժ։ Կապիտալիստական դերարտադրությունը և ճգնաժամերը։ Արտադրողական ուժերի և յուրացման կապիտալիստական յեղանակի աճող հակասությունը։

Ըննելը իմպերիալիզմի մասին։ Իմպերիալիզմը վորպես կապիտալիզմի վերջին ետապ։ Արտադրողական ուժերը և արտադրական հարաբերությունները աշխատավում։ Մոնոպոլիստական կապիտալիզմ և կապիտալիզմի նեխումը։ Անհավասարաչափ զարգացումը իմպերիալիզմի ժամանակ։ Մենաշնորհների վճարական դերը տնտեսական կյանքում։ Ֆինանսական ոլիգարխիա, կապիտալների արտահանությունը իմպերիալիզմի ժամանակ, պայքար արդեն բաժան-բաժան արած աշխարհի վերաբաժանման համար։ Տեխնիկայի աճումը, ռացիոնալիզացիայի պրոցեսը և մասսաների ալքատացումը։ Ելեկտրոֆիկացիա և իմպերիալիզմ։ Իմպերիալիստական ճգնաժամեր։ Ժամանակակից ճրգնաժամը և նրա առանձնահատկությունները։ Աշխատանքի ու կապիտալի հակասությունը իմպերիալիզմի ժամանակ։ Բուխարինի «կազմակերպված կապիտալիզմի» թեորիայի քննադատությունը։ Սոցիալ-Փալիզմի ուլտրա իմպերիալիզմ և «տնտեսական դեմոկրատիայի» թեորիայի քննադատությունը։ Իմպերիալիստական պետությունների զարգացման անհավասարաչափությունն ու հակասությունները։ Իմպերիալիստական պատերազմների աշխատափոխությունը։ Հաղթող յերկրների և հաղթված յերկրների միջև յեղած հակասությունները։ Գաղութների չահագործումը, զաղութային դերչահ և իմպերիալիստական պետությունների ու գաղութների միջև յեղած հակասությունը։ Զարգացման անհավասարաչափությունը, իմպերիալիստական շղթայի պատուվելու և մի յերկրում սոցիալիզմի հաղթանակի հնարավորությունը։ Տրոցկիզմի քննա-

դատաւթյունը: Սուխանովի մենչևիկյան կոնցենպիայի քննադատութիւնը:

Պրոլետարական հեղափոխութիւնը, վորպէս արտադրողական ուժերի ու արտադրական հարաբերութիւնների միջև յեղած հակասութիւնների և ալտեզեց առաջացող բոլոր հակասութիւնների ամբողջութիւն լուծումը: Կապիտալիստական աշխարհի, բուրժուական տիրապետութիւն աշխարհի ու սոցիալիզմ կառուցող պրոլետարիատի դիկտատուրայի յերկրի միջև յեղած հակասութիւնը:

Ծ. Պրոլետարական հեղափոխութիւնը, վորպէս կոնֆլիկտի լուծումն: Սոցիալիզմի զարգացման ուղին մանկը: Արտադրողական ուժերն ու արտադրական հարաբերութիւնները ԽՍՀՄ-ում: Անցողիկ շրջանը կապիտալիզմից դեպի սոցիալիզմը և սոցիալիզմի զարգացումը: Պրոլետարական հեղափոխութիւն արմատական տարբերութիւնը բուրժուական հեղափոխութիւնից: Սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի կառուցման խնդիրը: Դասակարգերի պայքարը և «ով-ում» պրոբլեմը: ԽՍՀՄ-ի եկոնոմիկայի բնութագիրը, տնտեսական յեղանակների փոխհարաբերութիւնը: Բարձր՝ սոցիալիստական տիպի արտադրական հարաբերութիւնների և համեմատաբար անզարգացած արտադրողական ուժերի մեջ յեղած հակասութիւնը: Այս հակասութիւն լուծումը: Յերկրի ինդուստրացման և դյուդատնտեսութիւն կոնկրիտիւացման սոցիալիստական մեթոդը: Ելեկտրոֆիկացիայի նշանակութիւնը խորհրդային իշխանութիւն որդ: ԽՍՀՄ-ի եկոնոմիկայի վերափոխման պրոցեսը, տնտեսական յեղանակների փոխհարաբերութիւն փոփոխման պրոցեսը:

Այնհայտ իրականացումը մարքսյան աշխարհայեացիի հիմունքի, թե հեղափոխական դատաւարող հանդիսանում է ամենամեծ արտադրողական ուժը: Պրոլետարիատի դիկտատուրայի տնտեսական նշանակութիւնը: Նոր տնտեսական քաղաքականութիւն վերականգնման շրջանը, Լենինի կոոպերատիվ պլանը: Ա.Ս. (Կրասն, Սոկոլնիկով) և «ձախ» (Տրոցկի, Զինովյեւ և ուրիշները) կոնցենպիաները այդ շրջանում:

Վերականգնման շրջան: «Հասնել և անցնել» լուծումը: Սոցիալիստական շինարարութիւն տեմպերը: Ա.Ս. թեքման (Բուխարին) և տրոցկիզմի կապիտալիստական կոնցենպիաները և նրանց քննադատութիւնը: Սոցիալիստական վերաբերմունքի զարգացումը դեպի աշխատանքը: Մասսայական սոցիալիզմ, հարվածաշնութիւն: Կոնկրիտիւացում: Կոլտոյների սոցիալիստական բնույթը: Համապարած կոնկրիտիւացում և կուլակային տնտեսութիւնների լիկվիդացիան: Արդունարբերութիւն մանր բաժան-բաժան դյուդատնտեսական բաղան ամենախոշոր սոցիալիստական դյուդատնտեսութիւն բաղայի վերափոխելու պրոցեսը: Արտադրողական ուժերի աճման վրա սոցիալիստական արտադրական հարաբերութիւնների վճռական ազդեցութիւնը: Երկարարութիւն պլանաչափութիւնը: Երկարարութիւն տեմպերը: «Արտադրութիւն դյուդացիական դործիքների պարզ դումարման» նշանակութիւնը: Սոցիալիզմ, հարվածաշնութիւն նշանակութիւնը և աշխարհ: Արտադրողական ուժերի, վորպէս տեխնիկական կատեգորիայի, աջ և տրոցկիստական մեկնարանութիւն քննադատութիւնը: Արտադրողական ուժերը և կադրերի պրոբլեմը: «Ձախ» խոտորումները:

քննադատությունը: Կոլխոզ շարժման դիալեկտիկան, կոլեկտիվացման զարգացման ետապները: Մեքենայացման ու տրակտորացման նշանակությունը: Գիտություն (մասնավորապես բնագիտություն) և կուլտուրական հեղափոխության դերը արտադրողական ուժերի զարգացման մեջ: Նոր ձեռք բերած արտադրողական ուժերի ներգործությունը սոցիալիստական արտադրական հարաբերությունների վրա: ԽՍՀՄ-ի մոտեցող սոցիալիզմի շրջանի մեջ: «Ուլ—ում» պրոբլեմի լուծումը քաղաքում: Պրոբլեմի լուծումը դյուդառնտեություն մեջ: Աջ—«ձախ» բլոկի դիրքերի քննադատությունը: Մեր դժվարությունների բնույթը: Ճշմարտության անհնարինությունը մեզ մոտ: Սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի կառուցման բոլորումը: Տեխնիկային տիրապետելու պրոբլեմը: «Տեխնիկական վերակառուցման շրջանում վճռում է ամեն ինչ»: Արտադրողական ուժերի զարգացումը և սոլիտեինիզմը: Բաշխումը բոտ աշխատանքի: Տնտեսահաշվի պրոբլեմը: Խորհրդային առևտրի ու արդյունաբերությանն առկա պրոբլեմը: Աջ և «ձախ» ոպորտյունիստների դրուլթների քննադատությունը: Կոմբինատների պրոբլեմը: Գաղաքի ու գյուղի հակադրությունների վոչնչացումը: Շարժում՝ մտավոր և ֆիզիկական աշխատանքի միջև յեղած տարբերությունը վոչնչացնելու ուղղությամբ: Կոմունիզմ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ЭНГЕЛЬС.—Диалектика природы. «Роль труда в процессе очеловечения обезьяны».

МАРКС.—«Капитал», т. I, гл. V, § I.

МАРКС.—Предисловие к критике политэконо-

мии.

МАРКС.—Наемный труд и капитал. Изд. «Кр. Новь», 1929 г. стр. 46—47.

МАРКС.—Письмо к Аппенкову. Сб. «Письма» М. и Э. изд. «Моск. Рабоч.» 1923 г., стр. 6—19.

Архив М. и Э. т. I, «О Л. Фейербахе», 254—256.

ЭНГЕЛЬС.—Анти Дюринг, отд. III, глава «Очерки теории».

ЛЕНИН.—Империализм как новейший этап капитализма, т. XIII, I изд. стр. 304—306, 314 и вся 10-ая глава (331—336)

СТАЛИН.—Доклад и заключительное слово на XVI съезде.

ЛЕНИН.—О продналоге.

» О кооперации.

СТАЛИН.—Вопросы ленинизма.

» Об индустриализации страны и правом уклоне. Глава I.

ЛЕНИН.—т. XVII, I изд. Доклад на VIII съезде Советов, последние 4 стр. (426—430).

ЛЕНИН.—т. XXV, 2 изд., план брошюры «продналоге, 310, 313,

ЛЕНИН.—т. XV, I изд., Доклад по вопросу «Брестском мире, 124—126.

ЛЕНИН.—т. XV, I изд., Очередные задачи Советской власти.

ЯКОВЛЕВ.—Доклад на XVI съезде и резолюция по докладу.

СТАЛИН.—К вопросам аграрной политики СССР.

СТАЛИН.—Об основах ленинизма. Главы 1, 2 и 3.

СТАЛИН.—Речь на 1-ом Съезде Раб. промышленности. «О задачах хозяйственников».

ПЛЕХАНОВ.—Основные вопросы марксизма, гл. VI, VII.

БУХАРИН.—Теория ист. материализма (между §§ 30 и 38).

Большевик. За прошл. год № 2, 1930 г. Статья Милотина и Борилина.

(ԱՐԱՅՈՒՑԻԶ)

ПРЕОБРАЖЕНСКИЙ.—Новая экономика.

БУХАРИН.—Экономика переходного периода.

» К вопросу о троцкизме.

» Об организованной безхозяйственности и др.

РУБИН.—Очерки теории стоимости.

СБОРНИК.—Рубинщина или марксизм.

Дискуссия о книге Дубровского.

Дискуссия об азиатском способе производства.

Производительные силы и производственные отношения в реконструктивный период (дискуссия в Комакадемии, ВКА, № 39).

Թ Ե Մ Ա VII

ԴԱՍԱԿԱՐԳ ՅԵՎ ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՊԱՅԲԱՐ

VII և VIII ԹԵՄԱՆԵՐԻ ՇՊԱՏԱԿԱԴՐՈՒՄԸ

Ըմբռնել դասակարգերի պայքարի ու զինատառու-
րայի մասին Մարքսի ու Ենգելսի ուսմունքը և այդ ուս-
մունքի զարգացման մեջ նոր աստիճանը Լենինի մոտ:

Հետազոտել դասակարգային պայքարի պատմա-
կան ձևերը, դասակարգային պայքարի ձևերի զար-
գացումը և կադմակերպումը կապիտալիզմի որոշ: Յե-
րևան հանել կուսակցության դերն ու նշանակություն-
ը դասակարգային պայքարի մեջ: Յույց տալ, թե
ինչպես պրոլետարիատի պայքարը «արտահայտվելով
տարրեր և ավելի ու ավելի հարուստ բովանդակու-
թյամբ ձևերի մեջ, անխուսափելիորեն դառնում է քա-
ղաքական պայքար՝ ուղղված պրոլետարիատի կող-
մից քաղաքական իշխանության նվաճմանը (պրոլե-
տարիատի զինատառուրա)» (Լենին): Յույց տալ, վոր
«Լենինիզմի մեջ հիմնական հարցը, նրա յեղակետը
հանդիսանում է... պրոլետարիատի զինատառուրայի,
նրա նվաճման պայմանների, նրա ամրապնդման պայ-
մանների հարցը» (Ստալին):

Այս հասկացողության մտքով տալ դասակարգե-
րի ու սխտության չուրժուական-ռեվոլյուցիոնիստական
թեորիաների քննադատությունը:

ԹԵՄԱՅԻ ՉԼԱՆԸ

Դասակարգերի լենինյան բնորոշումը:

Արտադրության յեղանակը, շահագործման յեղանակը և դասակարգային հակասությունների անհաշուելությունը:

Դասակարգերի սպորադիկության հասկացման քննադատությունը (Պլեխանով, Կաուցկի, Բուխարին, Դեբորին):

Այնպիսիների հասարակական բաժանումը, մասնավոր սեփականության, դասակարգերի և պետության առաջացումը: Դասակարգային պայքարը, վորդեն անտադոնիստական հասարակության պատմության բովանդակությունը և չարժիչ ուժը: Պետությունը, վորպես դասակարգային հակասությունների անհաշտության արդյունք, վորպես դասակարգային ճնշման գննք, վորպես հատուկ մի ապարատ՝ բռնությունը և բռնության յենթարկեցնելը սխտեմատիկորեն կիրառելու համար և նրա կարևորագույն տարրերը: Մարքսիստական հասարակություն, Ֆեոդալական հասարակություն: Ֆեոդալական հասարակության հիմնական դասակարգերը:

Նորը և վճռականը դասակարգերի ու դասակարգային պայքարի Մարքսի ուսմունքի մեջ: Պատմականը դասակարգերի ուսմունքի մեջ: Դասակարգերի պայքարի ճանաչման տարածումը մինչ պրոլետարիատի գերիշատության ճանաչման:

Կապիտալիզմի դարդացումը: Կապիտալիստական հասարակության հիմնական ու անցողիկ դասակարգերը: Բուրժուական հեղափոխությունը և նրա տար-

բերությունը պրոլետարական հեղափոխությունից: Կապիտալիստական հասարակության հիմնական և անցողիկ դասակարգերը:

Արտադրողական ուժերի և արտադրական հարաբերությունների հակասությունների զարգացումը և դասակարգային պայքարը, վորպես արտադրության վորոշ յեղանակի համար մղվող պայքար: Դասակարգային հակասությունների անհաշտությունը պրոլետարիատի ու բուրժուազիայի միջև: Բուրժուական պետությունները և նրանց ձևերը:

Բուրժուական դեմոկրատիան, վորպես բուրժուական գերիշատության ձև: Պրոլետարիատի դասակարգային պայքարի ձևերը: Պրոլետարիատի անանկախ, քաղաքական ու իդեոլոգիական պայքարը:

Դասակարգային պայքարի ստրատեգիան ու տակտիկան:

Կոոպացության դերը և նշանակությունը պրոլետարիատի դասակարգային պայքարի մեջ:

Բուրժուական-դեմոկրատական հեղափոխությունը օոցիալիստական հեղափոխության վերաճելու պայմանները: Պրոլետարիատը և դյուղացիությունը: Մրանց փոխհարաբերության տրոցկիստական ըմբռնման քննադատությունը: Պրոլետարիատի վերաբերմունքը դեպի ճնշված աղղերը և դեպի դաղության չարժումը:

Իմպերիալիստական պատերազմը և նրան քաղաքացիական պատերազմի փոխելու ուղիները: Հեղափոխական սխտուացիա: Մարքսիզմը և ապստամբությունը: Պրոլետարիատի խնդիրները պրոլետարական հեղափոխության մեջ, պրոլետարիատի վերաբերմունքը դե-

պի հին պետական մեքենան: Դասակարգերի, պետութ-
ւան և պրոլետարիատի հարցերի մասին II Ինտերնա-
ցիոնալի ռեվոլյուցիոնիստական ռամոնքները քննադա-
տությունը: Պետութւան անարխիստական ռամոնքի
քննադատությունը: Այս հարցի վերաբերյալ Բուխա-
րինի սխալները քննադատությունը: Պրոլետարիատի
դեկտատուրայի հարցի վերաբերյալ մենշևիկոզ իդեա-
լիզմի քննադատությունը:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասակարգերի լենինյան բնորոշումի վերլու-
ծությունը և նրա նշանակությունը պատմական մատե-
րիալից մեկ կուսակցության կողմից դասակար-
գային պայքարի ըմբռնման համար: Դասակարգի տեղը
հասարակական արտադրության պատմականորեն վո-
բաշ սխառնում և նրա կապը, ալիալիսով, վորոշ հա-
տարակական-տնտեսական Ֆորմացիայի հետ: Դասա-
կարգի վերաբերմունքը դեպի արտադրության միջոց-
ները և դերը աշխատանքի հասարակական կազմակեր-
պության մեջ և աշխտեղից առաջացող հասարակական
հարստության մասի ստանալու յեղանակն ու չափերը:
Դասակարգային շահերի հակասությունները, մի
դասակարգի աշխատանքի յուրացումը մի ուրիշ դասա-
կարգի կողմից՝ չնորհիվ հասարակական տնտեսության
վորոշ յեղանակի մեջ բռնած տեղի տարբերության,
դասակարգային հակասությունների անհաշտությունը:

Իտորրիզմի բացակայությունը Պլեխանովի դա-
սակարգային պայքարի ըմբռնման մեջ և նրա դասա-
կարգային աշխտակցության ոպորտունիստական
թեորիան: Կառուցիկ դասակարգերի բուրժուական-բաշ-

խողական թեորիան և դասակարգային պայքարի բացա-
ռումը: Դասակարգերի մեխանիստական-տեխնիկա-
կան ըմբռնումը Բուխարինի մոտ, նրա դասակարգերի
հալստարակչության թեորիան: Դասակարգերի աբս-
տրակտ-իդեալիստական հասկացումը դեբորինական-
ների մոտ:

2. Դասակարգերի առաջացման տնտեսական հի-
մունքները: Բռնության թեորիայի քննադատությունը
(Դյուրինդ և ուրիշները): Աշխատանքի հասարակա-
կան բաժանումը, մասնավոր սեփականության, դասա-
կարգային հասարակության և պետության առաջա-
ցումը: Ստրկատիրական հասարակություն և պետու-
թյուն: Ստրկատերերը և ստրուկները, վորպես առա-
ջին դասակարգերը:

Ֆեոդալական հասարակության հիմնական դա-
սակարգերը: Խոշոր հողատերերը և գյուղացիու-
թյունը: Ֆեոդալական պետություն: Ճորտատիրու-
թյուն: Դյուղացիական պատերազմներ:

Դասակարգային պայքարը, վորպես պատմության
ըմբռնակություն և շարժիչ ուժ: Պետությունը, վոր-
պես դասակարգային հակասությունների անհաշտու-
թյան արդյունք, վորպես դասակարգային ճնշման
զենք, վորպես մի հատուկ ապարատ՝ բռնությունը
և բռնության յենթարկումը սխտեմատիկորեն կերա-
ռելու համար,—և նրա կարեորագույն տարրերը:

3. Նորը և վճռականը Մարքսի՝ դասակարգերի ու
դասակարգային պայքարի ռամոնքի մեջ: Դասակար-
գի ըմբռնումը հասարակական-տնտեսական Ֆորմա-
ցիայի մասին յեղած ռամոնքի լույսի տակ: Մարք-
սի նախորդների քննադատությունը դասակարգերի

և դասակարգային պայքարի թեորիայի մեջ: Մարքսյան թեորիայի յերեք հիմնական առանձնահատկությունները: Իստորիզմը դասակարգերի ուսմունքի մեջ: Դասակարգերի, անտադոնիստական հասարակական ձևերի ու սրբոլետարիատի դիկտատուրայի առաջացման և դասակարգերի վոլնչացման ուսմունքը: Կապիտալիստական ֆորմացիայի զարգացումը և կապիտալիստական հասարակության դասակարգերը: Կապիտալիստները դասակարգի ու բանվոր դասակարգի կազմվելը: Պայքար ֆեոդալիզմի ու ճորտատիրության դեմ: Յերրորդ դասի կազմալուծումը: Բուրժուական հեղափոխությունը և Յրա առանձնահատկությունները: Բուրժուական իշխանության բռնադրամումը, իշխանությանը բուրժուական եկոնոմիկային համապատասխան կերպարանք տալը: Իշխանության մեջ ֆեոդալական շահագործող դասակարգի փոխարինումը բուրժուազիայի շահագործող դասակարգով: Հին պետական մեքենայի կատարելագործումը: Բուրժուական հեղափոխության համար տնհնարին և համախմբել բուրժուազիայի շուրջը զինված լինելը շատ յերկարատև չըլանում աշխատավորներին ու շահագործվող մասսաներին միլիոններին:

Բաղիտ և վերնաշենք: Եկոնոմիկա և քաղաքականություն:

Արտադրողական ուժերի և արտադրական հարաբերությունների հակասությունների զարգացումը և դասակարգային պայքարը: Կապիտալիստական հասարակության հիմնական ու անցողիկ դասակարգերը: Պրոլետարիատի ու բուրժուազիայի պայքարը, վորպես կապիտալիստական ֆորմացիայի զարգացման

հիմնական ու վճռական շարժիչ ուժը: Տիրող դասակարգ և ճնշված դասակարգ: Դասակարգային պայքարը, վորպես արտադրության վորոշ յեղանակի համար մղվող պայքար: Դասակարգային հակասությունների անհաշտությունը սրբոլետարիատի ու բուրժուազիայի միջև: Պրոլետարիատի հեղափոխականությունը: «Բուրժուազիայի դեմ կանգնած բոլոր դասակարգերից միայն սրբոլետարիատն է իրենից ներկայացնում իսկական հեղափոխական դասակարգ: Բոլոր մյուս դասակարգերը ընկնում ու վոլնչանում են խոշոր արդյունաբերության զարգացումով, իսկ սրբոլետարիատը նրա տեխական արդյունքն է» (Մարքս): Անցողիկ դասակարգեր: Կալվածատերեր: Մանր բուրժուազիա: Դյուրացիությունը կապիտալիզմի պայմաններում: Ինտելեկտուալի մարքսիստական հասկացումը: Պրոլետարիատի ու բուրժուազիայի հակասությունների անհաշտությունը և պետությունը: Պետությունը, վորպես շահագործման զենք: Բուրժուազիայի դիկտատուրայի ձևվերը (բռնապարտիզմ, բուրժուական դեմոկրատիա, ֆաշիզմ): Բուրժուական դեմոկրատիան, վորպես բուրժուազիայի դիկտատուրայի ձև: Պարլամենտ, դատարան, վոստիկանություն և բանակ:

4. Պրոլետարիատի դասակարգային պայքարի զարգացումը: Դասակարգին իր մեջ և դասակարգին իր համար: Դասակարգային պայքարի ձևվերը. տնտեսական, քաղաքական և իդեոլոգիական: Պրոլետարիատի կազմակերպումը: Զեռնարկատերերի կազմակերպումը և պետությունը: Կազմակերպությունը, վորպես սրբոլետարիատի միակ ուժը: Տնտեսական պայքար: Արհմիությունները և նրանց դերը դասակարգային պայքարի

մեջ: Դադաքահանութիւնը, վոպես եկոնոմիկայի համակենտրոնացման արտահայտութիւն: Ամեն տեսակի դասակարգային պայքարը քաղաքական պայքար է: Իսպառակաբ և կուսակցութիւն: Տարերայնութիւն և դեմոկրատիկականութիւն: Թեորայի դերը հեղափոխական շարժման մեջ: Գիտական կոմունիզմ: Պրոլետարիատի պայքարը բուրժուազիայի դեմ «արտահայտվելով տարբեր և ավելի ու ավելի հարուստ բովանդակութեամբ ձևերի մեջ, անխուսափելիորեն դառնում է քաղաքական պայքար՝ ուղղված պրոլետարիատի կողմից քաղաքական իշխանութեան նվաճմանը (պրոլետարիատի դիկտատուրա)» (Լենին):

Դասակարգ և աղքատութիւն: «Աղքատութիւնը հասարակական զարգացման բուրժուական եպոխայի անխուսափելի արդույնքը և անխուսափելի ձևն է» (Լենին): Աղքատութիւնը և պրոլետարիատը: Կապիտալիզմի դարգացումը «վոչնչացնում է աղքատին առանձնացումը, աղքատին հակամարտութիւնների տեղը դնում է դասակարգային հակամարտութիւններ»: Այս դարգացման «լիակատար ճշմարտութիւնը» բանվորները «հայրենիք չունեն», միջազգային համախմբումը և պրոլետարիատի պայքարը: Ինտերնացիոնալ:

Դասակարգային պայքարի ստրատեգիան և տակտիկան:

I Ինտերնացիոնալը և սոցիալիզմի համար մղվող պրոլետարական միջազգային պայքարը: Կուսակցութիւնը, վոպես պրոլետարիատի առաջավոր զորամաս: Պայքարի ու կազմակերպութեան հեղափոխական սկզբունքների համար մղվող պայքարը ընդդէմ դասակարգային

աշխատակցութեան տնտեսները և ուլտրա «ձախ» աշխատակցութեան:

II Ինտերնացիոնալը և յեմբրոպական յերկրները դասակարգային շարժման հողի նախապատրաստումը: Պարլամենտարիզմի, վոպես դասակարգային պայքարի դերադաս ձևի, նշանակութեան դերադասատումի քննադատութիւնը: Բուրժուական կուսակցութիւններ: Բանվորական արիստոկրատիա: Ինֆորմիզմ: Իմպերիալիզմի տապալմանն ուղղված ուժերի ուղղակի նախապատրաստման չրջանը և դասակարգային պայքարի ձևերն ու կազմակերպութիւնները:

Կուսակցութիւնը վոպես պրոլետարիատի ամանադարդ և մարտական շտաբ: Կուսակցութիւնը, վոպես կազմակերպված զորամաս: Կուսակցութիւնը, վոպես պրոլետարիատի դասակարգային կազմակերպութեան բարձրագոյն ձևը: Առաջնորդներ—կուսակցութիւն—դասակարգ—մասսա: Կուսակցութիւնից դեպի դասակարգը տանող շարժիչ փոկերը: Անհատի դերը պատմութեան մեջ: Կուսակցութեան պայքարը յերկու ճակատում:

Բուրժուա-դեմոկրատական հեղափոխութիւնը սոցիալիստական հեղափոխութեան վերաճելու պայմանները: Պրոլետարիատը և դյուղացիութիւնը: Հեղափոխութեան ետապները և դյուղացիութեան վերաբերյալ լոզունդները: Բուրժուազիան ու կալիաճատերերը: Պրոլետարիատի վերաբերմունքը դեպի ճնշված աղքերը: Վերաբերմունքը դեպի դադութային շարժումը: Հեղափոխութեան անուղղակի ռեզերվները (հակառութիւններն ու կոնֆլիկտները վոչ պրոլետարական

դատակարգելի միջև (իմպերիալիստական պատերազմ և այլն) :

Պատերազմը, վերպես քաղաքականության շարունակութիւնն այլ միջոցներով : Ազգային պատերազմներ : Իմպերիալիստական պատերազմներ : Պատերազմական տեխնիկան ու մարդկային կազմը : Պատերազմական ուժի մեխանիստական ու իդեալիստական բացատրության քննադատութիւնը : Ստրատեգիայի ու տակտիկայի կախածութիւնը եկոնոմիկայից ու քաղաքականութիւնից : Ծախսեր և թիկունքը զանազան եռասկներում :

Իմպերիալիստական պատերազմ : Նրան քաղաքացիականի փոխելու ուղիները : Սոցիալ-ֆաշիզմի ու սոցիալ-իմպերիալիզմի քննադատութիւնը : II Ինտերնացիոնալի փլուզումը : Պրոլետարական հեղափոխության առանձնահատկութիւնները բուրժուական հեղափոխության նկատմամբ և նրա վերաբերմունքը դեպի հին ղետական մեքենան : «Բոլոր նախկին հեղափոխութիւնները կատարելադրեւ են պետական մեքենան, այնինչ նրան պիտի ջարդել, փշրել : Պետութեան մասին այս յեղափոխութիւնը մարքսիզմի ուսմունքի մեջ գլխավորն ու հիմնականն է» : Հեղափոխական սխտուացիա : Մարքսիզմը և ապստամբութիւնը :

Դասակարգելի, պետութեան հարցերի վերաբերյալ II Ինտերնացիոնալի ձեւիղիոնիստական ուսմունքների քննադատութիւնը : Պրոլետարիատի դիկտատուրայի բացասումը նրանց կողմից : Բերնշտեյն, Կաուցկի, Կուսով, Բաուեր : Պետութեան անարխիստական ուսմունքի քննադատութիւնը : Բուխարինի սխալները պետութեան հարցի վերաբերյալ : Պրոլետարիատի դիկտատուրայի հարցերի արատրակտ, ակտուալ պրոբլեմներից կտր-

ված ապստամբութեան դրույթը մենշեվիկոյ իդեալիզմի մոտ : Պրոլետարիատի ու գյուղացիութեան փոխհարաբերութեաններէ տրոցկիստական հասկացումը :

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

(ՊԱՐՏԱՆԻՐ)

ЛЕНИН.—Государство и революция (1917). т. 14, ч. 2, стр. 323—324. 300—302, 316—317, 367—370, 308—313, 299.

«Ценные признания Питирима Со-рокина» 1918. Сочинения, т. 15, стр. 522—523 (бурж. диктатура).

«Объяснение программы», Сочинения, т. 1, стр. 414—415, 417—422. «Задачи русских соц.-демократов» (1897, т. I, стр. 377). (Пролетариат—передовой боец).

«Что делать», 1902, соч. т. 5, стр. 140—141, (стихийность и сознательность в рабочем движении) 147—150, 174—175.

«Шаг вперед, два шага назад», 1904 Сочинения, т. 5, стр. 482—483, 350—351. (Организация—главное оружие пролетариата).

«Как В. Засулич убивает ликвидаторство» 1913, т. 12, ст. 588—589. (партия и класс), 590—591.

«О продовольственном налоге», 1921 т. 18, ч. I, стр. 231. (мелкобуржуазное движение).

Маркс об американском «черном по-ределе», 1905, т. 6, стр. 132—137.

«Крах II Интернационала» (I-ое изд.) т. 13, стр. 165—172, 179—180.

«Пролетарская революция и ренегат Каутский (3-ое изд.) т. 23. стр. 345—356.

Буржуазная и пролетарская демократия. Может ли быть равенство эксплуатируемого с эксплуататором?

СТАЛИН.—«Вопросы ленинизма», ГИЗ, 1930.

Об основах ленинизма. гл. V. Крестьянский вопрос, 6, 44—56.

гл. VII. Стратегия и тактика.

гл. VIII. Партия.

ПЛЕХАНОВ.—«История русской общественной мысли» т. I, ч. I. Введение, § 2, стр. 11—12 (изд. Наркомпроса, 1919).

БУХАРИН.—«Теория исторического материализма», гл. 8, § 51, Класс, сословие, профессия», стр. 313—314.

ДЕБОРИН.—«Ленин как мыслитель», гл. III, «Диктатура пролетариата и теория марксизма» § 3, стр. 102—104, изд. 3.

(190300-812)

МАРКС.—«Нищета философии», гл. 2, § 2, Разделение труда и машины.

§ 3, Конкуренция и монополия,

§ 4, Собственность или рента.

§ 5, Стачки и рабочие коалиции.

ЛЕНИН.—Доклад о международном положении на II Конгрессе Коминтерна (изд. 3-е), т. 25, стр. 331—347 (17 стр.).

Лекция о государстве в июне 1919 г. в Свердловском Ун-те.

«К истории вопроса о диктатуре» (изд. 3-е) т. 25, стр. 431—447. (17 стр.).

«Как эсеры подводят итоги революции», (изд. I-е), т. II, ч. 1, стр. 203, «К оценке русской революции, стр. 77—78.

Предисловие к книге «Письма И. Ф. Беккера, Диггена, Ф. Энгельса, К. Маркса» (изд. 1) т. 8, стр. 339—345
ст

ЛЕНИН.—«Что же дальше?» (изд. 1-е), т. 13, стр. 31—32.

«О программе мира» (изд. 1-е), т. 13, стр. 234—235

Том 6 (изд. 1-е), «Две тактики» стр. 308, «Споры о тактике», стр. 468, «Революция учит», стр. 289.

Советы постороннего (изд. 1-е), т. 14, ч. 1, стр. 270—271.

Детская болезнь левизны в коммунизме (изд. 1-е), т. 17, стр. 157—163, 178—185.

Марксизм и реформизм (изд. 1-е), т. 12, 2, стр. 202—203.

Партизанская война (изд. 1-е), т. 7, 2, стр. 77.

Թ Ե Մ Ա VIII

ԳԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՊԱՅԲԱՐ ՅԵՎ ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ

ԴԻԿՏՈՐԱ

ԹԵՄԱՅԻ ՊԼԱՆԸ

Պրոլետարիատի դիկտատուրան, վորպես դասակարգային պայքարի նոր ձևվերով շարունակութուն:

Դասակարգային պայքարի, պետութեան և պրոլետարիատի դիկտատուրայի մարքսիստական ուսմունքի մեջ նորը՝ մտցրած Լենինի կողմից:

Պրոլետարական պետութեան, վորպես շահագործողներին ճնշելու գնդ, վորպես աշխատավորներին զեկավարելու մի ձև և վորպես սոցիալիստական շինարարութեան գնդ:

Կուսակցութեանը պրոլետարիատի դիկտատուրայի ծամանակ:

Կուսակցութեանը և բանվոր դասակարգը պրոլետարիատի դիկտատուրայի սխտեմի մեջ:

Բուրժուական և պրոլետարական ղեմոկրատիայի քրմատական հակադրութեանը: Պրոլետարիատի դիկտատուրան և միջադրային պրոլետարիատի պայքարը: Կոմունիստական ինտերնացիոնալ:

Տապալված բուրժուակրայի հուսահատական դիմադրութեանը, քաղաքացիական պատերազմ: Պրոլետարիատի հաղթանակի հիմնական պատճառները քաղաքացիական պատերազմում:

Անցողիկ շրջանի հիմնական դասակարգերը: Գյուղացիութեան դասակարգի դիալեկտիկան: Գյուղացիութեանը Ֆեոդալիզմի, կապիտալիզմի ոլոր և անցողիկ շրջանում:

Պրոլետարիատի դիկտատուրան, վորպես պրոլետարիատի ու գյուղացիութեան դասակարգային միութեան հատուկ ձև պրոլետարիատի ղեկավարող դերով: Յերիգասակարգային հասարակութեան և սոցիալիզմի մեջ կուլակի ներածման բուխարինյան թեորիայի քննադատութեանը: Միադասակարգային հասարակութեան վերաբերյալ տրոցկիստական հայացքների քննադատութեանը: Մենշևիկոզ իդեալիզմը միադասակարգ հասարակութեան մասին: Հեղափոխութեան և գյուղացիութեան փոխհարաբերութեանների դարձադման ետապները: Վերաբերմունքը դեպի չքավորը, միջակի չեղոքացումը: Միջակի հետ համաձայնութեան դաշինքը: Քաղաքի և գյուղի կապիտալիստական տարրերի սահմանափակումն ու արտամղումը: Կուլակութեան լիկլիդացիայի քաղաքականութեանը համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա: Կոլխոզնիկ-չքավորները և միջակները, վորպես խորհրդային իշխանութեան հաստատուն հենարան: Սոցիալիստական հարձակում բոլոր ճակատներով մեկ: Դիմադրութեան ձևերի սրումը կուլակի, նեպմանի, տերուրիստական ինտելիգենցիայի կողմից: Ինտերնացիոնալի վտանգի աճումը: Արդյունաբերական կուսակցութեանը (Պրոմպարտիա), Աշխատավորական Գյուղացիական կուսակցութեանը (Դ. Կ. Բ.), մենշևիկյան կենտրոնը, սոցիալ-ֆաշիզմը և II Ինտերնացիոնալի դերը ԽՍՀՄ-ի դեմ պատերազմ կադմակերպելու դրոշմում:

Պրոլետարիատի ղեկավարողական և ազդային հարցը :
Նեպի վերջին ետապը : Սոցիալիզմի շրջան մտնե-
լը : Դասակարգային տարբերությունների վոլնչաց-
ման խնդիրները : Սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի
կառուցման ավարտումը : Սոցիալիզմի կառուցումը :
Բուրժուական իրավունքի մնացորդները : Դասակարգե-
րի վոլնչացումը և պետության անհետացումը : Կոմու-
նիզմ :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասակարգային պայքարի, պետության և պրո-
լետարիատի ղեկավարողական մասին մարքսիստական
ուսմունքի մեջ նորը, վոր մոցրած է Լենինի կողմից :

Պրոլետարիատի ղեկավարողական, վորպես դասա-
կարգային պայքարի նոր ձևերով շարունակությունը :
«Մնացորդի շրջանի պետությունը չի կարող լինել վոչ ալ
ինչ, բայց յեթե պրոլետարիատի հեղափոխական ղեկ-
ավարողական» (Մարքս) : Դեկտատորայի ձևվերը : Փա-
րեզի Կոմունան : Խորհրդային իշխանություն :

Պրոլետարական պետությունը, վորպես չահագոր-
ծողներին ճնշելու դեմք, վորպես աշխատավորներին դե-
կավարելու մի ձևվ և վորպես սոցիալիստական շինա-
բարություն դեմք :

Պրոլետարիատի ղեկավարողական վորպես մի դասա-
կարգի անսահման տիրապետություն :

2. Պրոլետարիատի ղեկավարողական ու նրա միաս-
նական ու միակ կուսակցությունը : Կուսակցությունը,
վորպես պրոլետարիատի ղեկավարողական ղեկավարու-
թյան, դեմք : Դասակարգային թշնամի աղբյուրություն-
ների անդրադարձումը դասակարգի ու կուսակցության

անկայուն տարրերի վրա : Կուսակցությունը, վորպես
կամքի միասնություն, վոր համատեղելի է ֆրակցիա-
ների գոյության հետ : Կուսակցության պայքարը յեթ-
ևու ճակատում : Կուսակցությունը ամրապնդվում է նը-
րանով, վոր մաքրում է իրեն ոպորտյունիստական տար-
րերից : Կուսակցության մեջ կենտրոնացումի (ЦЕН-
ТРАЛИЗМ) մասին տրոցկիստական գրավորության վեթ-
լուծությունը : Նախապատերազմական շրջանի սոցիալ-
դեմոկրատական կուսակցությունը, վորպես պրոլետա-
րական մանր-բուրժուական տարրերի բլոկի կուսակ-
ցություն : Կոմունիստական կուսակցությունը, վորպես
հեղափոխական պրոլետարիատի միաձույլ կուսակցու-
թյուն :

Կուսակցությունը և բանվոր դասակարգը պրոլետար-
իատի ղեկավարողական սխեմի մեջ : Պրոլետարական
ու բուրժուական դեմոկրատիայի արմատական հակա-
դրությունը : Կոմունիստական ինտերնացիոնալ : Պրո-
լետարական ղեկավարողական և միջազգային պրոլետա-
րիատի պայքարը : Միջազգային պրոլետարիատի պայ-
քարի ու պաշտպանության նշանակությունը : Միջազ-
գային պրոլետարիատի պայքարի ու պրոլետարիատի
ղեկավարողական պետության պաշտպանելու նշանա-
կությունը միջազգային պրոլետարիատի պայքարի
համար :

III Ինտերնացիոնալ, պրոլետարիատի ղեկա-
վարողական և միջազգային ու գաղութային շարժում :

II Ինտերնացիոնալը, վորպես բուրժուազիայի
ձախ կուսակցությունը : Նրա պայքարը հեղափոխու-
թյան և ղեկավարողական ղեմ :

3. Շահագործողների ճնշումը : «Շահագործողների

գիմադրությունը սկսվում է մինչև առաջադրումը և ու-
ժեղանում է տապալումով: Տապալված բուրժուազիա-
յի ուժը: Միջադեպին կապեր: Մնացած առավելու-
թյունները: Կազմակերպության և վարչության մի
շարք առնակություններ, մասնավորապես ղեկավարական
գործում: Տեխնիկական բարձր պաշտոնեյությունը:
Խնտելիգենցիան իշխանության բռնազբալման նախա-
բեյին և նրանից հետո:

Դադաքացիական պատերազմ: Նրա միջադեպին
թուշթը: Հեղափոխության և հակահեղափոխության
ուժը: Պրոլետարիատի հաղթանակի հիմնական պատ-
հառները քաղաքացիական պատերազմի մեջ, Կարմիր
բանակը և նրա դասակարգային ելությունը: Դասա-
կարգային պայքարը յերկրում և Կարմիր բանակը:
Ջինվորական դիսցիպլինա:

Անցողիկ շրջանի հիմնական դասակարգերը: Գյու-
ղացիության դասակարգի դիալեկտիկան (հիմնական
դասակարգ ֆեոդալիզմի որոք, անցողիկ՝ կապիտալիզ-
մի որոք, հիմնական՝ անցողիկ շրջանում):

Պրոլետարիատի դիկտատուրան, վորպես պրոլե-
տարիատի ու դյուդացիության աշխատավորական մաս-
սաների դասակարգային միության մի ձև՝ կապիտա-
լիզմի տապալման ու սոցիալիզմի վերջնական հաղթա-
նակի համար, պայմանով, Վոր այդ միության ղեկավար
ուժը հանդիսանում է պրոլետարիատը» (Ստալին):
Ֆերիգասակարգային հասարակության և սոցիալիզմի
մեջ կուլակի ներածման բուխարինյան թեորիայի քննա-
դատությունը: Մենչևիկոյ իդեալիզմի հայացքների
քննադատությունը: Միադասակարգային հասարակու-
թյան արոցկիստական թեորիան (Կարեվ): Պրոլետա-

րական դիկտատուրայի ու հեղափոխության պրոլետա-
րական բնույթի բացատրումը ղանադան ձեվերով աջերի
և տրոցկիստների կողմից: Բանվորա-Դյուդացիական
կառավարություն: Հեղափոխության և դյուդացիության
փոխհարաբերությունների զարգացման ետապները:
Վերաբերմունքը դեպի չքավորությունը: Միջակի
չեղորացում: Միջակի հետ միություն, հա-
համաձայնություն: Դադաքի ու դյուդի կապիտալիս-
տական տարրերի ճնշումը: Կուլակի սահմանափակու-
մը ու վանումը:

Պրոլետարիատի դիկտատուրան վորպես աշխատան-
քի հասարակական կազմակերպության ավելի բարձր
տիպի ստեղծում:

Խորհրդային իշխանության ազգային քաղաքակա-
նությունը, վորպես ժողովուրդների իսկական միու-
թյան ձև: Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապե-
տությունների Միությունը: Պայքար թեքումների դեմ
(վելիկոուս չովինիզմի, վորպես գլխավոր վտանգի և
տեղական նացիոնալիզմի դեմ) ազգային քաղաքակա-
նության հարցերում:

4. Վերակառուցման շրջանը և դասակարգային
պայքարը: Սոցիալիստական հարձակումը բոլոր ճա-
կատներում: Դասակարգային պայքարի սրումը և դյու-
դացիության հետ դաշինքի ամրապնդումը: Դիմադրու-
թյան ձեվերի որումը կուլակի, նեպմանի ու բուրժու-
ական ինտելիգենցիայի կողմից: Խնտելիգենցիայի չեք-
տավորման պրոցեսը:

Մի շարք հակահեղափոխական կուսակցություն-
ների կազմվելը: Վնասարարություն: Խնտելիգենցիայի
վտանգի աճում: Արդյունաբերական կուսակցության

դասակարգային եյությունը: Աշխատավորական Գյուղացիական կուսակցութիւն (Т. Բ. II), մենչեվիկյան կենտրոն: Իմպերիալիզմ, պրոլետարական հեղափոխութիւն, ֆաշիզմ և սոցիալ-ֆաշիզմ: II Ինտերնացիոնալի դերը պատերազմի միջազգային կազմակերպութեան մեջ ընդդէմ պրոլետարիատի դիկտատուրայի պետութեան:

Կոլեկտիվացում: Կուլակութեան, վորպես դասակարգի լիկվիդացիան համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա: Դասակարգային պայքարը կոլսոդներէց դուրս և դասակարգային պայքարի տարրերը կոլսոդներում: Կոլսոդներէ-չքաղաքներն ու միջակները, վորպես խորհրդային իշխանութեան հաստատուն հենարան: Սոցմրցութիւնը, հարվածայնութիւնը, հանդիպական արգֆինպանը գործարաններում ու կոլսոդներում, վորպես պրոլետարական դեմոկրատիզմի նոր ու բարձրագոյն ձեւը: Առաջընթաց: Բյուրոկրատիզմի եյությունը և պայքարը նրա դեմ: Խորհուրդների աշխատանքի վերակառուցումը: Խորհուրդները, կուսակցութիւնը, նրա գլխավոր դիժը: Այլ ուսորտունիզմի, «ձախ շեղումների» և աջ-«ձախ» բլոկի խորհուրդների ու պրոլետարական դեմոկրատիզմի վերաբերմամբ ունեցած դրույթների քննադատութիւնը:

Նեպի վերջին ետապը: Մենք արդեն մտել ենք սոցիալիզմի չրջանը... թեպետ և մինչև սոցիալիստական հասարակութեան կառուցումը և դասակարգային տարբերութիւնների վոչնչացումը դեռ չատ կա: Սոցիալիզմ: Բուրժուական իրավունքի մնացորդները: Դասակարգերի վոչնչացումը և պետութեան անհյացումը: Կոմունիզմ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

- ЛЕНИН.—«Что такое дружба народа» 1894 г. т. I, стр. 119.
 «Грозная катастрофа и как с ней бороться», 1917 г. соч. т. 14, ч. 2, 208—209.
 «Экономика и политика в эпоху диктатуры пролетариата» 1919 г. соч. т. 16, стр. 347, 350—355.
 «Задачи пролетариата в нашей революции» 1919 г. с. т. 14 т. I, стр. 67.
 «Великий почин» 1919 г. соч. т. 16, стр. 248—250.
 «Детская болезнь левизны в коммунизме» 1920 г. т. 17, стр. 135—136, 138—141.
 «Г. г. критики в аграрном вопросе» 1901 г. т. 9, стр. 84—85 (Уничтожение при коммунизме противоположности города и деревни).
 Тезисы о тактике РКП 1921 г. т. 18, ч. I, стр. 313—315.
 «К истории вопроса о диктатуре» 1920, т. 17, стр. 349.
 «Победа кадетов и задачи рабочей партии», т. 7, ч. X, стр. 119—120.
 «Тезисы об основных задачах II конгресса Коминтерна» 1920 г. т. 17, стр. 230—232.
 «Привет венгерским рабочим» 1919 г. т. 16, стр. 226—228.
 «О демократии и диктатуре» 1918 г. т. 15, стр. 565—567.
 «Пролетарская революция и ренегат Каутский» 1918 г. т. 15, стр. 466—469.

- ЛЕНИН.—«Государство и революция» 1917 г.
т. 14, ч. 2, стр. 370—371, 373—376
«Удержат ли большевики государственную власть» (1917 г. т. 14 ч. 2 стр. 228—229).
«О профессиональных союзах, о текущем моменте и об ошибке т. Троцкого» 1920 г. т. 18 ч. I, стр. 8—9.
- СТАЛИН.—«Вопросы ленинизма» Гиз. 1930 г.
«Об основах ленинизма» гл. IV, V, VI, VII VIII.
«К вопросам ленинизма» гл. IV, «Пролетарская революция и диктатура пролетариата», стр. 240—248 гл. V «Партия и рабочий класс в системе диктатуры пролетариата» стр. 248—256.
- Пл Ленинский сборник.—О диктатуре пролетариата.
- ЛЕНИН.—т. 22 (изд. 3). Очередные задачи советской власти. стр. 439—442, 453—455, 455—467.
- МАРКС.—«Гражданская война во Франции» (1870—1871). Воззвание Генерального Совета Международного Общества» рабочих, гл. II, начиная со слов: «Вооруженный Париж является единственным серьезным...» и глава III.
- ЛЕНИН.—(3-е изд.) т. 25. Условия приема в Коммунистический Интернационал. стр. 279—284.
- БУХАРИН.—Путь к социализму и рабоче-крестьянский союз» стр. 53—54.
«Атака». Ст. «Ленин как марксист» гл. 8, стр. 274—275. ГИЗ, изд. 2-ое.

- КАРЕВ.—«За материалистическую диалектику». изд. «Москов. Рабоч.» 1929 г.
- КАРЕВ.—Ст. «Октябрьская революция и исторический материализм» гл. IV, стр. 61—63 (2 стр).
- СТАЛИН.—«Вопросы ленинизма» ГИЗ, 1930 г.
«К вопросу о рабоче-крестьянском правительстве» стр. 294—302.
О трех основных лозунгах партии по крестьянскому вопросу, стр. 302—313.
«Об индустриализации страны и о правом уклоне в ВКП(б), стр. 460—464.
О правом уклоне в ВКП(б), стр. 471—510.
«К вопросу о политике ликвидации кулачества как класса» стр. 569—573.
Политический отчет ЦК 16 съезду, стр. 635—642, 650—653, 669—674, 682—697.
- РАЗУМОВ И СТАЛЬГЕВИЧ.—Сборн. «Диктатура прол. и современный ревизионизм» Изд. Комкадемии 1930 г. Разделы III, V, VII.
- ЯКОВЛЕВ.—Доклад на 6 съезде Советов. Резолюция декабрьского пленума ЦК 1930 г. о перевыборах Советов.

Թ Ե Մ Ա IX

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՍ ԳԻՏԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԶԵՎԵՐԸ ԻԵՎ
ՌԻՆՏՈՒՄԱԿԱՆ ՀԵՂՈՓՈՒԹՅՈՒՆ ՊՈՐԵՄՆԵՐ

ՆՊԱՏԱԿԱԴՐՈՒՄՆ

1. Յուլյո տալ, թե ինչպես «մարդու հասարակականացությունը» (այսինքն տարբեր հայացքները և փելսոփայական, կրոնական, քաղաքական ուսմունքներ, արտացոլում և հասարակության տնտեսական կարգը
2. Դրսեփորել իդեոլոգիայի դասակարգային բովանդակությունը, իդեոլոգիական պայքարը, վորպի դասակարգային պայքարի ձևերից մեկը:
3. Յուլյո տալ, թե բանվորական դասակարգի ինչպիսի թշնամական իդեոլոգիաների դեմ մղած պայքար, մեջ և աճել ու ամրապնդվել հեղափոխական պրոլետարիատի իդեոլոգիան՝ մարքսիզմ-լենինիզմը:
4. Մերկացնել կուլտուրայի և կուլտուրական հեղափոխության վերաբերմամբ ռեվոլյուցիոնիստների, աթեիզմի ներկայացուցիչների և տրոցկիզմի ունեցած հայացքները:
5. Տալ հարցադրումն կուլտուրական հեղափոխության հետևողական անցկացումը՝ հասարակական գիտության և կուլտուրական հնգամյակի անցկացման վերաբերյալ իդեոլոգիայի դարձացումը հասկանալու համար: Հասարակական գիտակցությունը, վորպես հասարակա-

ԹԵՄԱՅԻ ՊԼԱՆԸ

Հասարակական գիտակցությունը, վորպես հասարակական կեցություն արտացոլում: Իդեոլոգիական պայքարը, վորպես դասակարգային պայքարի ձև: Կուլտուրայի մարքսիստական ըմբռնումը: Բաղիս և իրնաչենքեր: Հարաբերական ինքնուրույնությունը տրդացման մեջ: Հասարակական գիտակցության դասական ձևերի հերթափոխությունը հասարակական-տնտեսական փոփոխությունների փոփոխության կապակցությամբ: Բուրժուական իդեոլոգիայի դասակարգային բովանդակությունը և դարձացումը: Մանր-բուրժուական իդեոլոգիա: Պրոլետարական կուլտուրան և մեխանիզմի, մենշևիկոզ իդեալիզմի, աջ թեքման ու տրոցկիզմի դերքերի քննադատությունը՝ կուլտուրայի կուլտուրական հեղափոխության հարցերում: Վերաբուրժուական շրջանը և կուլտուրական հեղափոխության ընթացքը: Մասանների կոմունիստական դաստիարակություն: Գիտությունն ու տեխնիկային տիրապետելու պրոլետարիատի պայքարը: Կուլտուրայի ազդեցությունը ձևերի պրոլետարիատի մեծապետական ու տեղական նացիոնալիզմի համար: Մարքսիզմ-լենինիզմի սոցիալիստական հարձակումը վորջ իդեոլոգիական ֆրոնտով: Ապագայի կուլտուրական կուլտուրան:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Մարքսիստական-լենինյան արտացոլման թեո-

կան կեցութեան արտացոլում և նրա դերը հասարակական կեցութեան ու դասակարգային պայքարի զարդացման մեջ: Պատահի՞ հայեցողութուն և հեղափոխական գիտակից դործունեություն: Իդեոլոգիական պայքարը, վորպես դասակարգային պայքարի ձև: Իդեոլոգիայի առանձնահատկությունները—նրանց պատմական, անցողիկ բնույթը, նրանց մեջ տիրող դասակարգերի գաղափարների ու շահերի արտահայտությունը, իդեոլոգիական սրույնի ինքնուրույնությունը իլյուզիոն ամբողջովին անդրադարձնում է դասակարգային հասարակությունների անտադոնիստական ստրուկտուրան: Վերնաշենքի հասկացողությունը: Հասարակական գիտակցության դերը նրանց մեջ: Լենինը նյութական հարաբերությունների և իդեոլոգիական հարաբերությունների տարբերության մասին: Հասարակական կեցություն և հասարակական գիտակցություն: «Իդեալականը մարդկային գլխում փոխադրված և վերածափված նյութականն է»: Լենինի դիալեկտիկական ուսմունքը՝ զգայությունից դեպի մտածողությունը վորքական անցման մասին և տարերքի, վորպես գիտակցության սողմնային ձևի մասին: Փոխադարձ ներգործությունը նրանց միջև: Կուլտուրայի բմբռնումը, կուլտուրայի հողերանական հասկացման քննադատությունը, կուլտուրայի վերդասակարգային հասկացման քննադատությունը: Նյութական հիմունքների ու իդեոլոգիական կողմերի միասնությունը կուլտուրայի զարգացման մեջ: Հասարակական ֆորմացիաների հերթափոխությունը և դասակարգային կուլտուրաների հերթափոխությունը:

2. Մարքսը «մաքուր» գիտակցության մասին: Գի-

տակցությունը, վորպես պրակտիկայի գիտակցություն, վորպես գիտակցած կեցություն: Բնութեան նախնական գիտակցությունը. գիտակցությունը բնութեան ուժերով իրեն պահմանափակություն: Ոոտքի և մտածողության զարգացումը աշխատանքի սրույնում: Աշխատանքի կենդանական—բնադրական ձևերից անցումը դեպի հասարակական արտադրությունը, կենդանական բնադրներից անցումը դեպի հասարակական հարաբերությունների գիտակցությունը: Նախնական անիմիզմը և կախարհության դերը: Ֆեյքսը, տոհմական հասարակության բարոյականության մասին: Աշխատանքի բաժանումը (հավելյալ միջոցի առաջացումը և հողեվոր աշխատանքի բաժանումը նյութական աշխատանքից): Ստրկատիրական հասարակության իդեոլոգիան և նրա վերաբերմունքը դեպի աշխատանքը: Ֆեոդալական հասարակության իդեոլոգիան. կրոնի, վորպես տիրող իդեոլոգիայի դերը և դասակարգային հիմունքները: Հողեվոր արտադրությունը դասակարգային հասարակության մեջ: Տիրող գաղափարները—տիրող դասակարգի գաղափարներն են, նրա իդեոլոգների դերը: Տիրող դասակարգի գաղափարների պատկերացում ամբողջ հասարակության շահերի փոխարեն: Տիրող դասակարգի գաղափարների այս որակափոխումը նյութական արտադրությունից հողեվոր գաղափարների խղճման հետ միասին, —վորպես հիմք իդեոլոգիական զարգացման ինքնուրույնության իլյուզիայի և նրա իսկական դրդադատճառների սխալ պատկերացման: Պսիխիկայի խղճումը իդեոլոգիայից և իդեոլոգիայի պատկերացումը իլյուզիոն Պլեխանովի հայացքներից մեջ: Իդեո-

լողխան, վորպես հաղմակերպող ձեւ մախիստ Բողոք-
նովի մոտ: Բուխարինի իղեռողիայի մեխանիստական
մեկնարանությունը (հոգեբանությունների թանձրա-
ցում և այլն): Մենչևիկով իղեալիզմը իղեռողիայի
աննյացման մասին:

3. Բուրժուական դանաղան իղեռողիաների առա-
ջացումը Ֆեոդալական իղեռողիաների դեմ մղած պայ-
քարում: Բուրժուական իղեռողիայի դասակարգային
բովանդակությունը և վերդասակարգային ձեւը: Ապրանքային
հասարակության Ֆետիշիզմը և նրա որ-
յեկալիվ հիմքը: Ապրանքատերերի անհատականություն-
ներ: Բուրժուական իրավունք. սեփականատիրական
մտածողություն: «Այատություն և հավասարու-
թյուն»: Բուրժուական դեմոկրատիայի իղեռողիան և
պարլամենտարական կրետինիզմ. բուրժուական բարո-
յականությունը և նրա կեղծավորությունը: Վերաբեր-
մունքը դեպի ամուսնությունը և ընտանիքը: Իրավուն-
քի ու բարոյականության մասին Պեխանովի ու Ակսել-
րոզի թեորիաների քննադատությունը: Բուխարինի և
Դեբորինի սխալներն ետիկայի հարցերում: Փիլիսոփա-
յության և գիտության գրությունը բուրժուական հա-
սարակության մեջ: Յեռնոդ բուրժուաղիայի գրականու-
թյունն ու գեղարվեստը անկման եպոխայում: Մասնա-
գիտացումը և նեղ պրոֆեսիոնալիզմ:

4. Մանր բուրժուաղիայի տատանումները և նրա
իղեռողիաների հակասությունը: Մարքսը մանր-բուր-
ժուական դեմոկրատների մասին: «Գյուղական կյանքի
ապուշությունը» և գյուղացիության իղեռողիան: Նա-
րոդնիկության լենինյան քննադատությունը: Պրոլետա-
րիատը և նրա իղեռողիական պայքարը կապիտալիզմի
դեմ, քննադատություն գենքով և քննադատության

գենք: Տարերքից դեպի գիտակցականության անցումը և
պրոլետարիատի վերածումը դասակարգի՝ «Իրեն հա-
մար»: Դասակարգային գիտակցության թափանցումը
բանվորական շարժման մեջ: Հեղափոխական ու գիտա-
կան կոմունիզմ: «Կոմ. մանիֆեստի» քննադատությունը:
Հեղափոխական թեորիայի նշանակությունը, գաղափա-
րը վորպես նյութական ուժ: Կուսակցության գերը պրո-
լետարական իղեռողիայի դարդացման մեջ: Բուրժու-
աղիայի դործակալությունը բանվորական շարժման
մեջ և բուրժուական ու մանր-բուրժուական իղեռոյ-
գիտաների այլասերող ներդործությունը: Սոցիալ-ոպոր-
տյունիզմի իղեռողիան: Բուրժուական հասարակու-
թյան և պետության ֆաշիզացման հետադա պրոցեսը
իմպերիալիզմի եպոխայում: Ֆաշիզմի և սոցիալ-ֆա-
շիզմի իղեռողիան: Գիտական մտքի նեխման պրոցեսը:
Բուրժուական կուլտուրան և նրա ներքին հակասու-
թյունները:

5. Բանվոր դասակարգի կուլտուրական հասունու-
թյան հարցը, վորպես պայման պրոլետարական հեղա-
փոխության. նրա մեկնարանությունը մենչևիզմի և լե-
նինի իւմի կողմից: Իղեռողիական պայքարը պրոլետա-
րիատի գիլտատուրայի որոք: Պրակտիկ հեղաշրջում
հասարակական հարաբերությունների մեջ և գիտակցու-
թյան հին ձեւերի փոխնացումը: Նեալի հակասություն-
ները, սմենավելականության իղեռողիան և այլն: Կո-
մունիզմի ծնունդը և կոմունիստակ. իղեռողիայի դար-
դացումը բուրժուական իղեռողիայի մնացորդների ու
ռեցիդիվների դեմ մղած պայքարում: Կոմունիստական
կաղմակերպվածություն, դիսցիպլինա և վերաբերմուն-
քը դեպի աշխատանքը: Սոցմրցությունը և հարվածալ-

նությունը: Մարքսիզմ-լենինիզմը ժողովեա կոմունիստական կազմակերպվածության մշակման տեսական հիմք: Պրոլետարական կուլտուրան և նրա զարգացումը: Պրոլետարական կուլտուրայի մասին Բոգղանովի թեորիայի քննադատութիւնը: Պրոլետարական կուլտուրայի հարցերում մեխանիզմի և աջ թեքման դիրքերի քննադատութիւնը: Պրոլետարական կուլտուրայի բացասումը տրոցկիզմի կողմից: Մենշևիկոզի դեալիզմը պրոլետարական կուլտուրայի մասին: Լենինի մեր վերաբերմունքի մասին դեպի բուրժուական կուլտուրան, և պրոլետարական կուլտուրայի մասին: Մասպաների կոմունիստական դաստիարակութիւն: Գիտութեան կուսակցականութեան պրոբլեմը և պայքար բուրժուական իդեոլոգիայի ներդրածութեան դեմ գիտութեան վրա: Հակահեղափոխական վնասարարութիւն գիտութեան մեջ. բուրժուականութիւն, կոնդրասեականութիւն և այլն: Պրոլետարական գեղարվեստի զարգացումը և պայքարը հակամարքսիստական թեորիաների դեմ, պերեվերլեականութիւն, վորոնսկիականութիւն և այլն: Պրոլետարական բարոյակաւնութեան հիմունքները: Իրավունք: Պայքար նոր կենսալի համար:

6. Վերակառուցման շրջանը և կուլտուրական հեղափոխութեան պրոբլեմը: Վերնաշէնքերի ու իդեոլոգիաների դերը անցողիկ շրջանում: Պլանի դերը և աջ ու պրոլետարական ֆատալիզմի ու «ձախ» սուբյեկտիվիզմի քննադատութիւնը: Սոցիալիզմի շրջանի մեջ մտնելը և բուրժուազիայի իդեոլոգիայի արմատների արմատախիլ անելը: Միլիոնների սովորութիւնների ուժը և պայքար ինդիվիդուալիստական ունակութիւնների դեմ: Բանվոր զասակարգի ինքնադաստիարակման

բաղման խնդիրները և գյուղացիական իդեոլոգիաների վերափոխումը նրա կողմից: Պլանաչափութիւն գիտութեան և կուլտուրայի հարցերում: Պարտուսուցում և պոլիտեխնիկական կրթութիւն: Մտավոր և ֆիզիկական աշխատանքի հակադրութիւնների վոչնչացման օկիդքը: Վորակագործման ու կաշրերի պրոբլեմը: Գիտութեանը և տեխնիկային տիրապետելու լոզունգը:

Կուլտուրայի ազգային ձեւերի պրոբլեմը: Պատմական զարգացումը և ազգային զանազանութիւնը (լեզու, տոլորութիւն): Սրանց փոփոխումը տնտեսական զարգացման հետեւանքով: Բուրժուական նախապաշարումները ազգային առանձնահատկութիւնների անփոփոխութեան մասին: Նացիոնալիզմը և չովինիզմը, սրանց կապը բուրժուական հասարակութեան զարգացման հետ: Ազգային հարցի լուծման ռեվոլյուցիոնիստական փորձերը, կուլտուրական ինքնավարութիւն և այլն: Ազգային հարցի բացասումը «ձախերի» կողմից (Լյուքսեմբուրգ և այլն): Լենինի պայքարը յերկու ֆրոնտի վրա ազգային հարցում: Լենինի ու Ստալինի աշխատութիւնները: Ազգային հարցի լուծումը ԽՍՀՄ-ում: Պրոլետարական կուլտուրայի ինտերնացիոնալ բովանդակութիւնը և ազգային ձեւերը: Պայքար վերլիկոուս չովինիզմի և տեղական նացիոնալիզմի դեմ ազգային կուլտուրայի հարցերում:

Կուլտուրայի ազգային ձեւերի պահպանումը սոցիալիզմի զարգացման մերձավոր շրջանում և ազգային զանազանութիւնների չքացումը կոմունիստական հասարակութեան մեջ: Ապագայի կոմունիստական կուլտուրան:

МАРКС.—Предисловие «К критике политэкономии» изд. ИМЭ. 1929 г. стр. 55—56.

„ О Л. Фейербахе. Тезисы. „Архив К. Маркса и Ф. Энгельса“, ч. I, стр. 200—202.

МАРКС и ЭНГЕЛЬС.— О Л. Фейербахе (из нем. идеологии). Там же, 211—233.

„ —Письма, изд. Адоратского, 1923, с. 303—314, 336—338, 312—345.

ЛЕНИН.— „Что такое друзья народа“ т. I, 2 изд. стр. 81—100.

„ —Карл Маркс, т. XVII, ст. 12—15.

„ —Материализм и эмпириокритицизм, т. XIII, стр. 64—270.

„ —Марксизм и ревизионизм, т. XII, стр. 183—189.

„ —К международному дню рабочих, XXV, стр. 63—64.

„ —Л. Толстой как зеркало русской революции, II, стр. 331—335.

„ —Письма к А. М. Горькому, XIV, стр. 188—191, 268—270.

„ —Разногласия в европ. раб. движении, т. XV, 1—10.

„ Письма к А. М. Горькому, т. XVII, стр. 81—86.

„ —«О культурно-национальной автономии», XV, II, стр. 81—86.

ЛЕНИН.— Национальный вопрос, т. XVII, стр. 66—67.

Речь на II Всероссийском съезде политпросветов, соч. I Изд. стр. 380—386.

О пролетарской культуре, 2 изд. XXV, стр. 409—410.

ЛЕНИН.—Задачи союзов молодежи 1920 г. I изд. стр. 314—319.

Как организовать соревнование, брошюра. ГИЗ 1929 г. стр. 7—21.

СТАЛИН.— Вопросы ленинизма, 1930 г. ст. 19—34, 56—66, 79—93, 221—234, 510, 532—534, 642—650.

(ԼՐԱՅՈՒՑԻՉ)

БУХАРИН.— Ист. мат. 1925 г. стр. 231—250.

ЛУШПОЛ.— Ленин и философия (всего 5 стр.).

СТОЛЯРОВ.— О культуре (всего 12 стр.).

БОБРОВНИКОВ.— Статья в „Под знам. марксизма“, № 1—2 1931 г. (всего 17 стр.).

ДЕБОРИН.— Статья „ПЗМ“, № 5, 1930 г. (всего 6 стр.).

ВАГАНЯН.— О национальной культуре (15 стр.).

ЛУНАЧАРСКИЙ.— Искусство и молодежь, стр. 24—48.

Թ Ե Մ Ա X

ՄԱՐԲՍԻԶՄ-ԼԵՆԻՆԻԶՄԸ 4 ՈՐՊԵՍ ՄՍՐՏԱԿԱՆ ՍԹԵԻԶՄ

ՆՊԱՏԱԿԱԴՐՈՒՄՆ

1. Յերեվան հանել կրոնի դասակարգային դերը, նրա ծագումը և զարգացումը:

2. Տալ դրույթներ, թե ինչպես պիտի պայքարել կրոնի դեմ Լենինի մատնանշած ուղիով, կապելով հակակրոնական պրոպագանդը կրոնի սոցիալական արմատների մերկացման ու սոցիալիստական շինարարության խնդիրներին հետ:

ԾՐԱԳԻՐ

Կրոնի մարքսիստական ըմբռնումը և նրա բնորոշումը Մարքսի, Ենգելսի ու Լենինի մոտ: Դիալեկտիկական մատերիալիզմը վերպես հետեւողական մարտական աթեիզմ: Ամեն մի իդեալիստական փիլիսոփայության անիմիստական բովանդակությունը: Մեխանիստական մատերիալիզմի ու դեբորինականների մենչևիկոզ իդեալիզմի անհետեւողականությունն ու սխալները մարտական աթեիզմի թեորիան հիմնավորելու մեջ: Կրոնի ծագման իդեալիստական թեորիաների քննադատությունը: Մարքսը, Ենգելսը և Լենինը կրոնի արմատների մասին դասակարգային հասարակու-

թյան մեջ: Ենգելսը կրոնի դոյացման մասին մինչ-դասակարգային հասարակության մեջ: Կրոնի ծագման Պլեխանովի, Կոչնովի, Ստեպանովի, Բոգդանովի և ուրիշների թեորիայի քննադատությունը: Տոհմական կարգի կրոնը: Հին աշխարհի պետական կրոնները: Քրիստոնեության առաջացումը: Կրոնը բուրժուական հասարակության մեջ: Մարքսը, Ենգելսը և Լենինը կրոնի դրոշի տակ կատարված հեղափոխական շարժումների մասին: Աթեիզմի սոցիալ-տնտեսական արմատները: Մարքսը, Ենգելսը, Լենինը կրոնի վախճանի մասին: Մարքսիզմ-լենինիզմը կրոնի դեմ մղած պայքարի մասին:

II Ինտերնացիոնալը և կրոնը: Կոմիտեները և կրոնը: Կրոնն անցողիկ շրջանում: Մարտնչող անաստվածների միության դերը աթեիզմի պրոպագանդի մեջ: Աթեիզմի պրոպագանդի աջ-«ձախ» թեքումային հարցադրումների քննադատությունը:

ԳԱՐԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

(ՊԱՐՏԱԴԻՐ)

СБОРНИК.— „Мысли К. Маркса и Ф. Энгельса религии“. изд. второе „Артист, I, глава XXI Религия в свете исторического материализма глава XXII. „Коммунистическое общество и конец религии“.

ГЛАВА I (начиная со стр. 26 «Доисторическое содержание религии» до конца главы.

- XII „Религия капитализма (товарный фетишизм).“
- XIII Происхождение христианства.
- VIII „Буржуазное просвещение XVIII в.“.

ЛЕНИН.— «Социализм и религия» Собр. соч., т. VII, ч. I.

„Об отношении рабочей партии к религии“ Собр. соч., т. XI, ч. I, «Классы и партии в их отношении к религии и церкви», собр. соч. т. XI, ч. I.

„О значении воинствующего материализма“, т. XX, ч. II.

Письма к М. Горькому (от 14 ноября 1913 г. и от декабря 1931 г.)

Ленинский сборник I. Письма №№ 32 и 34.

Е. ЯРОСЛАВСКИЙ.— «Коммунисты и религия».

(ԼՐԱՅՈՒՑԻՉԷՐ)

ПЛЕХАНОВ.— «О религии» (статья I) собр. соч. т. XVII.

СТЕПАНОВ.— «Очерк развития религиозных верований».

А. ЛУКАЧЕВСКИЙ.— «Происхождении религии» (обзор теорий), главы IV, VII, VIII, IX и X.

Е. ЯРОСЛАВСКИЙ.— «Антирелигиозно-ли коммунистическое движение в «Антирелиг. хрестоматии» Гурова.

Задачи антирелигиозной пропаганды в реконструктивный период.

Թ Ե Մ Ա XI

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԴԻԱԼԵԿՏԻԿԱՆ ՅԵՎ
ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ԹԵՈՐԻԱՆ

ՆՊԱՏԱԿԱԴՐՈՒՄՆ

1. Յույց տալ, Վոր հեղափոխության մասին ուսմանը ամբողջովին թափանցված է դիալեկտիկական մատերիալիզմով և հանդիսանում է մարքսիզմ-լենինիզմի հիմնական մեթոդոլոգիական կրիտերիումը: Յերևան հանել սոցիալական հեղափոխության որևեցի ընդհանրությունը դասակարգային հասարակության մեջ և նրա արտահայտման վորակական յուրակերպությունը պատմական առանձին ետապներում:

2. Զուգադրել հեղափոխության մասին Մարքսի ու Լենինի հայացքների զարգացումը այդ պրոբլեմի նկատմամբ II ինտերնացիոնալի ռեվոլյուցիոնիստների վերաբերմունքի հետ և ընդգծել լենինյան ետապի նշանակությունը հեղափոխության թեորիայի զարգացման մեջ:

3. Կանգ առնել հեղափոխության թեորիայի հիմնական պրոբլեմների վրա (ապստամբություն, քաղաքացիական պատերազմ, շարժիչ ուժերի, ռեզերվների պրոբլեմ և այլն) և ցույց տալ կուսակցության դեկավար դերը պրոլետարական հեղափոխության կազմակերպման մեջ:

4. Յերեմյան հանել արձատական տարբերությունը պրոլետարական ու բուրժուական հեղափոխությունների միջև և այն խնդիրները, վոր դրված են պրոլետարական հեղափոխության առաջ:

ԹԵՄԱՅԻ ՊԼԱՆԸ

Մատերիալիստական դիալեկտիկան, ներքին հակասությունները, զարգացման մեջ և զարգացման թուլ չքանման բնույթը—հեղափոխության ուսմունքի հիմքն են: Հեղափոխության ուսմունքը, վորպես մարքսիզմ—լենինիզմի հիմնական մեթոդոլոգիական կրիտերիում: Մոցիալական հեղափոխության որենքի ընդհանրությունը դասակարգային հասարակության մեջ: Հեղափոխության հիմնական հարցը—խիսանության հարցն է: Հեղափոխության արտոնական սխեմայի քննադատությունը և ընկ. Բուխարինի ուսմունքը հեղափոխության աստիճանների (стадия) մասին: Մարքսի ու Ենգելսի՝ հեղափոխության մասին հայացքների զարգացումը: «Կոմունիստական Մանիֆեստի» հիմնական դրույթները: Ուսմունքը պրոլետարիատի դիկտատուրայի և հեղափոխության մեջ պետության դերի մասին: Գոթայի ծրագրի քննադատությունը: II Խնտերնացիոնալի եպոխան և հեղափոխության բացատրումը ռեվոլյուցիոնիզմի կողմից: Վուլգար եվոլյուցիոնիզմ: Հեղափոխության նախադրյալների հասունության հարցը: Լենինյան ետապը հեղափոխության թեորիայի զարգացման մեջ: 1905 թիվը և Պլեխանովի հայացքների, Տրոցկու պերմանենտ հեղափոխության թեորիայի քննադատությունը: Ուսմունքը իմպերիալիզմի մասին և հեղափոխությունը, վորպես համաշխարհային իմպերիալիստական ճակատի շղթայի ճեղքման հետևանք:

Պրոլետարական հեղափոխության ստրատեգիան և տակտիկան: Նրա ետապները, շարժիչ ուժերը, ռեզերվները: «Չախություն» մանկական հիվանդությունը հեղափոխության ըմբռնման մեջ: Հեղափոխության սուբյեկտիվ և օբյեկտիվ գործոնները: Դասակարգերի դերը, կուսակցության դերը, մասսաների ակտիվությունը: Տնտեսական ճգնաժամի վերաճումը հեղափոխական ճգնաժամի: Հեղափոխական սխտուացիա: Ապստամբությունը, վորպես արվեստ: Քաղաքացիական պատերազմ: Հեղափոխության հաղթանակի հաջորդ օրվա գործողության ծրագիրը: Վերաբերմունքը դեպի բուրժուական պետական մեքենան: Ոպորտյունիզմի քննադատությունը տվյալ հարցերում: Հոկտեմբերյան հեղափոխության անալիզը և Տրոցկու ու Բուխարինի դրույթների քննադատությունը: Պրոլետարական հեղափոխության խնդիրները և սոցիալիզմի շինարարությունը: Հեղափոխության թեորիայի հետագա զարգացումը Կոմինտերնի կողմից և ընդ. Ստալինի աշխատությունների մեջ: Հոկտեմբերը, վորպես սկիզբ և նախադրյալ համաշխարհային հեղափոխության:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Մարքսիստական—լենինյան ուսմունքը հեղափոխության մասին, վորպես դիալեկտիկական ու պատմական մատերիալիզմի կարևորագույն սլոբը: Նրա ճիշտ լուծումը, վոր բղխում է հակադրությունների միասնության դիալեկտիկական որենքից և հաստատում է մատերիալիստական դիալեկտիկայի վորջ հեղափոխական նշանակությունը: Ոբյեկտի ու սուբյեկտի միասնության սկզբունքը հեղափոխության որոշակի տ սուբյեկտիվ գործոնների միասնության մեջ:

Հեղափոխութեան ներքին-հակասական և թուլչքանման
քննութիւնը Հեղափոխութեանը, վորպէս թուլչք: Նրա
առանձնահատկութեանները: Հեղափոխութեան ուս-
մունքը, վորպէս մարքսիզմ-լենինիզմի հիմնական մե-
թոդոլոգիական կրիտերիում պատմական մատերիալիզմի
հայեցելում: Մարքսիզմի այս եյական կողմի անհասկա-
ցումը, կոծկումը և բացասումը ռեվոլյուցիոնիստների
մոտ: Մարքսիստական-լենինյան հեղափոխութեան թե-
որիայի խեղաթյուրումը մեխանիստների կողմից և հրա-
ժարում հեղափոխութեան պրոլետի մշակումից մենչե-
վիկոլ իդեալիստների կողմից: Մարքսի վճռական առար-
կումները պատմական դարգացման դիալեկտիկայի ու
պրոլետարական հեղափոխութեան թեորիայի ըմբռնման
սխեմատիզմի դեմ: Հասարակական տնտեսական ֆոր-
մացիայի ըմբռնումը և արտադրողական ուժերի ու առ-
արդրական հարաբերութեանների դիալեկտիկան, վոր-
պէս հեղափոխութեան ուսմունքի յեղակետ: Սոցիալա-
կան հեղափոխութեան որենքի ընդհանուր բնույթը
դասակարգային հասարակութեան մեջ: Այս որենքի բա-
ցասումը II Ինտերնացիոնալի տեսարանների կողմից:
Կառուցելու սահմանափակումը Ֆեոդալիզմից կապիտա-
լիզմին անցումով: Յուրաքանչյուր հեղափոխութեան
առանձնահատկութեանները կոնկրետ պատմական պայ-
մանների կապակցութեամբ: Նախնական հասարակու-
թյունից դասակարգային հասարակութեան անցումը,
ստրկատիրութեանից՝ դեպի ֆեոդալիզմը, ֆեոդալիզ-
մից՝ դեպի կապիտալիզմը, կապիտալիզմից՝ դեպի սո-
ցիալիզմը մինչ-կապիտալիստական ձևերից՝ դեպի սո-
ցիալիզմը: Ընդ. Բուխարինի՝ հեղափոխութեան սխեմայի
աբստրակտութեանը: Հեղափոխութեան աստիճանների

մեխանիստական հարցադրումը ընդ. ընդ. Բուխարինի
ու Կրիցմանի մոտ, Կոմինտերնում գտնված աջերի ու
բրանդելերականների մոտ: Հեղափոխութեանը, վորպէս
տնտեսական, քաղաքական ու իդեոլոգիական հեղափո-
խութեան միասնութեան իր կողմերի վորջ բաղմադա-
նութեան մեջ: Իշխանութեան հարցը, վորպէս հեղափո-
խութեան հիմնական հարց: Հեղափոխութեան բնույթը
և նրա շարժիչ ուժերը, նյութական նախադրյալները.
հեղափոխութեան կազմակերպչական ու իդեոլոգիական
նախապատրաստումը: Մարքսը այն «նոր խնդիրների»
մասին, վորոնց դնում են դասակարգերը «նրանց գո-
յութեան նյութական պայմանները հասունացման» պրո-
ցեսի մեջ: Բռնութեանը, վորպէս պատմութեան մանկա-
բարձուհի: Քաղաքացիական պատերազմը, դիմում ա-
պստամբութեանը, իշխանութեան գրավումը, նոր հա-
սարակական հարաբերութեանների ստեղծման, զար-
գացման և հաստատման զանազան ձևերը, վորպէս հե-
ղափոխութեան անհրաժեշտ մոմենտներ: Հեղափոխու-
թյուն և հակահեղափոխութեան:

2. Մարքսի և Ենգելսի հայացքների զարգացումը
հեղափոխութեան մասին: 1848 թ. հեղափոխութեան
մոտեցումը: Փիլիսոփայութեան և հեղափոխութեան
միջև կապի հաստատումը Մարքսի և Ենգելսի կողմից:
Կոմունիստական հեղափոխութեանը, վորպէս հա-
սարակական հարաբերութեանների և դիալեկտիկայի
ձևերի փոփոխում «գերմանական իդեոլոգիայի» մեջ:
«Կոմունիստական Մանիֆէստ»- ուստիստական սո-
ցիալիզմի և հետադիմական, բուրժուական ու մանր-
բուրժուական սոցիալիզմի զանազան տեսակների ծնա-
դասութեանը հեղափոխութեան մասին յեղած հար-

ցի մեջ: «Ամբողջ Ժամանակակից հասարակական կարգի բուն տապալման», «դասակարգերի հակադրությունների լիակատար վոչնչացման», «սրբազանության կողմից քաղաքական իշխանության նվաճման», «սեփականության իրավունքի մեջ բռնակալական ներսխուծման» մասին դրույթյունների ձևակերպումը: Պրոլետարական հեղափոխությունից հետո գործողության ծրագրի շարադրությունը: Գերմանական բանվորական շարժման դարգացումը և I Ինտերնացիոնալը: Պրուդոնի և Դյուրինգի մանր-բուրժուական սոցիալիզմի քննադատությունը: Լասսալի հաշտվողական դիրքերի քննադատությունը: Բլանկիզմի դավադրական թեորիաների քննադատությունը հեղափոխության հարցում: Անարխիստների կողմից հեղափոխության մեջ պետության դերի թերազնահատման քննադատությունը: «Պրոլետարիատի դիկտատուրա» հասկացողությունը: («Դասակարգային պայքարը Ֆրանսիայում»): Պերմանենտ հեղափոխության մարքսյան լոզունգը և նրա նշանակությունը: Փարիզի կոմունայի փորձը և բուրժուական պետական մեքենայի կործանումը: Գոթայի ծրագրի Մարքսի քննադատությունը և սոցիալիզմի տնտեսական կառուցման պայմանների պարզաբանումը: Մարքսը 70-ական թվերի Անգլիայի ու Ամերիկայի անհեղափոխական զարգացման հնարավորության մասին և այս հարցի գնահատականը Լենինի կողմից: Մարքսը ռուսական համայնքի ու Ռուսաստանի սոցիալական հեղափոխության հնարավորության մասին և նրա հայացքների խեղաթյուրումը նարոդնիկների կողմից: «Դասակարգային պայքարը Ֆրանսիայում» աշխատության առաջաբանի մեջ արտահայտ-

ված ենդեյտի հայացքների խեղաթյուրումը ուղորդությունների կողմից:

3. II Ինտերնացիոնալի եպոխան և սրբազանական հեղափոխության ուսմունքը: Բերնշտեյնականությունը և հեղափոխության բացասումը, թուլեցների բացասումը հասարակական զարգացման մեջ ստորովիզմի կողմից և այլն:

Եվրոլուցիա և հեղափոխություն: Հեղափոխություն և ռեֆորմները վորպես հեղափոխության կողմնակի արդյունք: Կառուցիկ ուղորդությունիստական սխալները պետության և հեղափոխության հարցում իր վաղ աշխատությունների մեջ: Պրոլետարական հեղափոխության ժամանակակից լիակատար բացասումը Կառուցիկ կողմից: Արտագրողական ուժերի մենչևիկական թեորիան և սրբազանական հեղափոխության հնարավորության բացասումը: Սուխանովչինա:

Լենինյան ետապը հեղափոխության թեորիայի զարգացման մեջ: Կոմունիստական հեղափոխության լոզունգը «Ժողովրդի բարեկամների մասին» աշխատության մեջ: Բուրժուական-դեմոկրատական հեղափոխության սրբազան և նրա տարբեր ըմբռնումը Պլեխանովի ու Լենինի կողմից: 1905 թ. հեղափոխությունը, վորպես գյուղացիական բուրժուական հեղափոխություն իմպերիալիզմի եպոխալում և սրբազանության հեղափոխության նրա մեջ: Բուրժուական հեղափոխության բնույթի և շարժիչ ուժերի արտադրաֆորմալիստական հասկացումը Պլեխանովի մոտ և նրա քննադատությունը Լենինի կողմից: Բուրժուական-դեմոկրատական հեղափոխությունը սոցիալիստական հեղափոխության վերաճման հարցը 1905 թ. և

1917 թ. : Տրոցկու պերմանենտ հեղափոխության թեո-
րիան և նրա 1905 թ. մեկնարանությունը : Լենինյան
ուսմունքը իմպերիալիզմի մասին և իմպերիալիստական
պատերազմը քաղաքացիական պատերազմի վերած-
ման պրոբլեմը : Տնտեսական ճգնաժամերի դերը : Պա-
տերազմների դերը, վորպես հեղափոխության նախա-
պատրաստումն արագացնող գործոններ : Կապիտալիս-
տական դարգացման անհավասարաչափության որոնք
և պրոլետարական հեղափոխությունը : Պրոլետարա-
կան հեղափոխությունը, վորպես «հակասությունների
դարգացման հետևանք իմպերիալիզմի համաշխարհա-
յին սիստեմում, վորպես համաշխարհային իպերիալիս-
տական ճակատի շղթայի պատասման հետևանք այս
կամ այն յերկրում» (Ստալին) :

Շղթայի «միջին-թույլ» ողակի հարցը :

Պրոլետարական հեղափոխության ստրատեգիան և
տակտիկան : Հեղափոխության դարգացման ետապնե-
րը և նրա չարժիչ ուժերը : Հեղափոխության ռեզերվնե-
րը, ուղղակի և անուղղակի : Շարժման տեվոդություն-
ներն ու մակընթացությունը և պրոլետարիատի տակ-
տիկան : Զախության մանկական հիվանդությունը,
դոկտրինյորություն և աղանդականությունը դասա-
կարգային պայքարի ու հեղափոխության ըմբռնման
մեջ : Պրոլետարական հեղափոխության հիմնական հար-
ցը : Պրոլետարական հեղափոխության մատերիալ պայ-
մանների հասունություն : հարցը մարքսիզմ-լենինիզ-
մի և ոպորտյունիստների հասկացողությամբ : Հեղափո-
խության սուբյեկտիվ և որյեկտիվ գործոնները : Սո-
ցիալ-դեմոկրատական ֆատալիզմը և տրոցկիստական
վոլյունտարիզմը պրոլետարական հեղափոխության

ըմբռնման մեջ : Դասակարգի դերը, կուսակցության
դերը հեղափոխության մեջ : Մասսաների ակտիվու-
թյունը : Պրոլետարիատը, վորպես հեզեմոն ժողովր-
դական հեղափոխության մեջ : Տնտեսական ճգնաժա-
մը և նրա վերաճումը հեղափոխական ճնշաժամի : Բա-
ղաքական ճգնաժամը, վորպես հեղափոխական ճգնա-
ժամ. սրանց հակադրման անթույլատվությունը : Հե-
ղափոխական սխտուացիա : Զինված ապստամբության
պրոբլեմը. ապստամբությունը, վորպես արվեստ և
կուսակցության դերը նրա կազմակերպման մեջ : Հե-
ղափոխություն և հակահեղափոխություն : Գաղաքա-
ցիական պատերազմ. Կարմիր Գվարդիայի ու Կարմիր
Բանակի դերը : Տնտեսական պայքարը, մասսայական
քաղաքական դործադուլը, զինված ապստամբությու-
նը, վորպես ապստամբության նախապատրաստում
և սկիզբ : Պրոլետարիատի հաղթանակի հաջորդ որվա
գործողություն ծրագիրը :

Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը և II Ինտերնա-
ցիոնալի կատարյալ անցումը բուրժուական եվոլյու-
ցիոնիզմի դիրքերի վրա : Հեղափոխության կատարյալ
բացասումը Կաուցկու կողմից : Միջազգային մենչե-
վիզմի վերաբերմունքը դեպի ապստամբությունը, մաս-
սայական քաղաքական դործադուլը, քաղաքացիական
պատերազմը և այլն : Լյուքսեմբուրգի և ուրիշների
սխալները հեղափոխության պրոբլեմի հասկացումի
մեջ : Տարերայնությունը և զրտակցությունը պրո-
լետարական հեղափոխության պատրաստման, կազմա-
կերպման ու դեկլարման մեջ : Պրոլետարական հեղա-
փոխությունը և նրա վերաբերմունքը դեպի բուրժուա-

կան արեւտական առարաւը մարքսիզմ-լենինիզմի ու ուղորտունիզմի ըմբռնման մեջ:

Լենինը, վորպէս Մարքս-Ենգելսի՝ պրոլետարական հեղափոխութեան ուսմունքի միակ շարունակողը, նրանց ուսմունքի հետեւողական կիրառողն ու դարգացնողը իմպերիալիզմի եպոխալում: Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան առանձնահատկութիւնները: Պրոլետարական հեղափոխութիւնը և պրոլետարիատի դիկտատուրան, պրոլետարական հեղափոխութեան խընդիրները: Պրոլետարիատի դիկտատուրան, վորպէս դասակարգային պայքարի ու հեղափոխութեան շարունակութիւն՝ նոր ձեւերով: Կոմինտերնը և պրոլետարական հեղափոխութեան թեորիան: Պրոլետարական հեղափոխութեան տեմպերը Կոմինտերնի ծրագրի մեջ: Հեղափոխութեան հարցը դադութային յերկրներում. վոչ-կապիտալիստական դարգացման պրոցեսը: Պրոլետարական հեղափոխութիւնը և ազգային հարցը: Պրոլետարական հեղափոխութեան ստրատեգիայի ու տակտիկայի հետագա մշակումը ընկ. Ստալինի կողմից: Տրոցկու՝ Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան ըմբռնման ու պերմանենտ հեղափոխութեան թեորիայի քննադատութիւնը: Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան ըմբռնումը Զինովյեւ-Կամենեւի կողմից և նրանց քննադատութիւնը: Պրոլետարական հեղափոխութեան արտարկտ ըմբռնումը Բուխարինի կողմից և նրա՝ գլուղացիական պատերազմի հետ պրոլետարական հեղափոխութեան միաձուլման թեորիայի քննադատութիւնը: Պրոլետարական հեղափոխութեան հազթանակի և մի յերկրում սոցիալիզմի կառուցման հարցը: Հոկտեմբերյան հեղափոխութիւնը, վորպէս համաշխարհային հեղափոխու-

թեան սկիզբ և նախադրալ: Կապիտալիզմի ընդհանուր համաշխարհային ճղնաժամը և հեղափոխական ճղնաժամի աճումը: Հակահեղափոխութեան շարժիչ ուժերը. Փաշիզմ և սոցիալ-Փաշիզմ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
(ՊԱՐՏԱԴԻՐ)

МАРКС.— К критике гегелевской философии права. Собр. соч. том I.

» Предисловие к критике политической экономии.

» Капитал, т. I, гл. 24, № 7 (2 стр.).

» Классовая борьба во Франции, гл. 3,

» 18-ое Брюмера, гл. 7 (7 стр.).

» Гражданская война во Франции.

» Критика Готской программы, гл. 4.

МАРКС И ЭНГЕЛЬС.— Коммунистический манифест, гл. гл. 1 и 2.

» Обращение ЦК к Союзу Коммунистов от 1850 г. (прилож. к Ком. Манифесту, изд. ИМЭ).

» Требование к компартии Германии. Собр. соч., том III.

ЭНГЕЛЬС.— Принципы коммунизма.

» Статьи против анархистов.

» Введение к классовой борьбе во Франции, Арх. М. и Э. том I

» Предисловие к крестьянской войне в Германии.

МАРКС И ЭНГЕЛЬС.— Письма Маркса—Вейде-
неру, 5 марта 1852 г.

Маркса—Энгельсу, 8 окт. 1858 г.

Энгельса—Каутскому, 29 июня 91 г.

Энгельса—Вебелю, 24 марта 91 г.

Энгельса—К. Шмидту, 27 окт. 90 г.

Марко—Редакт. Отеч. записок,
Маркс—В. Засулич (черновики)
Арх. ИМЭ, том I.

ЛЕНИН.—том XIV, часть I. Письма о тактике.

» том XIII О лозунге Соед. Штатов Европы.

» том XIV часть II. Статьи «Большевики
должны взять власть».

«Марксизм и восстание».

«Кризис назрел».

«Советы постороннего».

» Государство и революция.

» Том 15-й. Пролетарская революция и ре-
негат Каутский, т. XV, 457—476.
221—223.

» Очередные задачи советской власти—
т. XV, стр. 193—202, 208—213.

» Том 16-й. Выборы в Учред. Собрание и
диктатура пролетариата.

» Том 13-й. О двух линиях революции.

» Этапы направления и перспективы ре-
волюции (5-й Ленинский сборн.).

» О диктатуре пролетариата, III Лен. сбор-
ник.

» Том XVIII, часть I. Четырехлетняя го-
довщина Октябрьской революции.

» Том XVI, часть II. О нашей революции.

ЯРОСЛАВСКИЙ.—М. и Ленин в пролетарской ре-
волюции гл. I, II, VI журнал К. И.
за 1930 г. юбил.

СТАЛИН.—Основы ленинизма, гл. III и VII, стр. 28.

СТАЛИН.—Вопросы ленинизма, главы III, IV, VI,
стр. 48.

СТАЛИН.—Октябрьская революция и тактика рус-
ских коммунистов, гл. гл. 1, 2, 3, 4.

X ПЛЕНУМ.—Из доклада т. Куусинена «Закон
крушения капитализма».

РЕЗОЛЮЦИЯ 11-го пленума ИККИ и заключи-
тельное слово т. Мануильского на
11-ом пленуме ИККИ.

КНОРИН.—О революционном кризисе, «К. И.» № 8
1931 г.

(190801-81-2)

ТРОЦКИЙ.—Итоги и перспективы. Пред. 1929 г. к
Программе мира.

ТРОЦКИЙ.—Предисловие к «1905 г.».

ТРОЦКИЙ.—Военная катастрофа и политические
перспективы, гл. III.

ТРОЦКИЙ.—Война и революция, том I

Речи Каменева и Рыкова на Апрельской конфе-
ренции 1917 г.

БУХАРИН.—Пролетарская революция и буржуаз-
ная революция, сб. «Атака».

БУХАРИН.—Экономика переходного периода.

БУХАРИН.—Ленин, как марксист. Политическое
завещание Ленина и др.

КАУТСКИЙ.—Материалистическое понимание исто-
рии (см. Пашуканис и Разумов-
ский, Новейш. откровения Каутско-
го, соот. глава).

БЕРНШТЕЙН.—Предпосылки социализма.

ПЛЕХАНОВ.—Статьи против Струве.

КАУТСКИЙ.—«Социальная революция», «Путь к
власти».

КАУТСКИЙ.—Диктатура пролетариата, «Терро-
ризм и коммунизм», «Пролет. рево-
люция и ее программа», «Больше-
визм в тупике» и др.

МАРТОВ.—Мировой большевизм.

ՄԱՐԲՍԻԶՄ-ԼԵՆԻՆԻԶՄ ՅԵՎ ՌԵՎՈՒԶԻՈՆԻԶՄ

ՆՊԱՏԱԿԱԴՐՈՒՄՆ

Առաջադրութեան մեջ անհրաժեշտ է պարզել.

1. Ամեն տեսակի ռեվոլյուցիոնիզմի հիմնական բնույթը նրա պատմական բոլոր հոսանքներում, վորպէս բուրժուական աղբեցութեան արտահայտութիւնն ընդհանուր դասակարգի վրա:

2. Ժամանակակից սոցիալ-դեմոկրատիայի ռեվոլյուցիոնիզմը մարքսիզմի բոլոր հիմնական հարցերում— պրոլետարիատի ղեկաւորութեան և դասակարգային պայքարի զարգացումը, մատերիալիստական գիտելիքի թերութիւնը:

3. Ժամանակակից սոցիալ-դեմոկրատիայի դերը, վորպէս բուրժուական պետութեան ակտիւ հաղորդիչ և բուրժուաւորի գլխավոր հենարանի բանվոր դասակարգի մեջ:

4. Ժամանակակից սոցիալ-դեմոկրատիայի դերը, վորպէս համաշխարհային իմպերիալիզմի հարվածային բրեզդի դերը՝ ԽՍՀՄ-ի դեմ պատերազմը կաղճակելու և հեղափոխական ամեն մի շարժման ճնշման վերաբերյալ:

5. Այլ ուղարարութեան ու արդիւնիզմի բնույթը, վորպէս ռեվոլյուցիոնիզմի ալիաբուրժուան պրոլետարիատի ղեկաւորութեան պայմաններում:

ԹԵՄԱՅԻ ՊԼԱՆԸ

Ժամանակակից սոցիալ-դեմոկրատիայի դերը, վորպէս բուրժուաւորի գլխավոր հենարանի՝ բանվոր դասակարգի մեջ:

Ռեվոլյուցիոնիզմի գոյացումը: Բերնշտեյնականութիւնը, ստրուկիզմ, եկոնոմիզմ: Ռեվոլյուցիոնիզմի սոցիալական արմատները:

Մարքսիզմի մենշեվիկյան ռեվոլյուցիոնիստական տեսութիւնը:

Բազարովի, Բոգդանովի և ուրիշների մախիզմը և եմպիրիոկրիտիցիզմը: Լուսնաշարժիկ ապստամբութիւնը (БОГОИСКАТЕЛЬСТВО):

II Ինտերնացիոնալի առաջնորդները դավաճանութիւնը պատերազմի մեջ: Ռուս մենշեվիկների դավաճանութիւնը:

Սոցիալ-դեմոկրատիայի հետպատերազմյան եւ վոլյուցիան սոցիալ-դեմոկրատիզմից դեպի սոցիալ-ֆաշիզմը: Սոցիալ-ֆաշիզմի սոցիալական արմատները:

Մարքսիզմի լիակատար ռեվոլյուցիոնիստական թերութիւնը: Հրաժարում պրոլետարիական հեղափոխութիւնից ու պրոլետարիատի ղեկաւորութեան, մարքսիզմի տնտեսական ուսմունքից: Հեռացում մարքսիզմի վերլուծական հիմունքներից: II Ինտերնացիոնալի հակահեղափոխական ելքի մեղմումը:

II Ինտերնացիոնալը, վորպէս ԽՍՀՄ-ի դեմ ինտերվենցիայի պատրաստման ակտիւ մասնակիցը:

Բրանդելերիզմը, վորպես սոցիալ-Փաշիզմի ալլա-
զանութիւն:

Աջ ոսկորայտանիզմը և տրոցկիզմը, վորպես մարք-
սիզմի մենչեիկական ունիդիոնիզմի ալլազանութիւն,
պրոլետարիատի դիկտատուրայի պայմաններում:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ժամանակակից սոցիալ-դեմոկրատիան, վորպես
հեղափոխութեան գեմ ակտիվ պայքարող բուրժուա-
զիայի գլխավոր հենարան: Ժամանակակից սոցիալ-
դեմոկրատիայի Փաշիզմը: Ժամանակակից սոցիալ-
դեմոկրատիայի ունիդիոնիզմի սոցիալական արմատ-
ները: Մարքսիզմի լիակատար զաւաճանութիւն նաեւ
թեորիայի ասպարիզում:

Ունիդիոնիզմի գոյացումը: Բերնշտեյնը, վորպես
ժամանակակից ունիդիոնիզմի կարսպետ: Դասակար-
գային պայքարի ու հեղափոխութեան մարքսիստական
թեորիայի բացասումը Բերնշտեյնի կողմից: Թեորիա-
կապիտալիզմի ներաճման մասին սոցիալիզմի մեջ:
Մարքսի տնտեսական ուսմունքի ունիդիան (ճշմարտ-
մերի անխուսափելիութիւն, բանվորական մասսաների
աղքատացման տենդենցի բացասումը և այլն):
Բերնշտեյնի ունիդիոնիզմի մեթոդոլոգիական աղբյուրը
— պայքար Մարքս-Ենգելսի մատերիալիստական դիա-
լեկտիկայի գեմ Փորձալ լոգիկայի համար, Մարքս-Են-
գելսի մատերիալիզմի գեմ դեպի Գանալը վերադարձի
համար: Բերնշտեյնի ունիդիոնիզմի դասակարգային
իմաստը բուրժուազիայի պաշտպանութիւնն և և
պայքարը ընդդէմ հեղափոխական թեորիայի ու պրա-
կտարիատի պրակտիկայի:

Կատեցիու պայքարի կիսատութիւնը ընդդէմ
բերնշտեյնականութեան: Պրակտիկայում ոսկորայտ-
նիստների հետ համաձայնութեան գալու հնարավորու-
թեան խոստովանութիւնը «Մեր վեճը տեսական և,
պրակտիկ հարցերում մենք միշտ կարող ենք համա-
ձայնութեան գալ» (Կատեցիի) և կիսատ պայքարը
թեորիայի մեջ:

Դիալեկտիկայի խեղաթյուրում—դիալեկտիկայի
վերածումը տրիադայի: Մարքսիզմի փիլիսոփայա-
կան հիմունքների թերազնահատումը և կանտիակա-
նութեան ու վորեւէ փիլիսոփայութեան հետ մարքսիզմի
պատճառնտեսական ուսմունքի միացման հնարափո-
րութեան ճանաչումը:

Բերնշտեյնի պլեխանովյան ճննադատութեան թե-
թութեանները:

Ռուսաստանում եկոնոմիզմի ու լեզալ մարքսիզմի
կապը բերնշտեյնականութեան հետ:

Ստրուվիզմ: Հակասութիւնների դիալեկտիկա-
կան լոգիկայի ճննադատութիւնը և դիալեկտիկայի
փոխարինումը Փորձալ լոգիկայով: Կապիտալիզմի
դասակարգային հակասութիւնների բթացման թեո-
րիան: Ստրուվեյի նեոկանտիականութիւնը: Որչեկտի-
վիզմ: Ստրուվիզմի դասակարգային իմաստը:

Ստրուվիզմի լենինյան և պլեխանովյան ճննադա-
տութեան տարբերութիւնը:

Եկոնոմիզմ: Պրոլետարիատի քաղաքական պայ-
քարի բացասումը: Աստիճանների (ստադիաների) ու-
նիդիոնիստական թեորիան բանվորական շարժման
մեջ: Տարերայնութեան ոսկորայտիստական թեորիան:
Թեորիայի նշանակութիւնը պրոլետարիատի հեղափո-
խական պայքարի համար:

2. Մենչևիկովը Ռուսաստանում. նրա սոցիալական արձանները: Մարքսիզմի մենչևիկևյան ռեվիզիոնիստ 1905 թ. եպոխայում: Պլեխանովի անցումը մենչևիկովի կողմը: Մենչևիկևներն ընդհանուր դեմոկրատիան, վոյսկես բուրժուազիայի ազենտների բանվորական շարժման մեջ: Սովետություն, եկեղեցիկայի և մենչևիկևյան լուսնիկայի ֆորմալիզմի ընդհանուր քննադատություն: Լեկվիզատորությունը և նրա տատառությունը: Բողոքանովի, Բադարովի և ուրիշների հմայերի ուրիշացիները ու մախիզմը փրկոտիայություն մեջ, դադարվողը, ուղիմատիզմը և բայլեիզմից խղումը պրակտիկայի մեջ: Առնաչարսկու աստվածավորումը: Լենինյան պայքարը մախիզմի դեմ: Մախիզմի դեմ Պլեխանովի պայքարի թերություններն ու անհետևողականությունը: Ակսելրոդ, Դեբսլին: Դեբսլինի մենչևիկևյան փորձը՝ հայտաբերել մախիզմը և վոյսկեսարիզմը բայլեիզմի տեսական հիմք:

3. Ուսուցչությունից կատարյալ հաղթանակը II Ինտերնացիոնալում և նրա առանձին սեկցիաներում համաշխարհային պատերազմի նախորդակին: Թեորիայի խղումը պրակտիկայից: II Ինտերնացիոնալի դավաճանությունը պատերազմի մեջ և հրաժարումը մարքսիստական դատարարային կուլի թեորիայից: Ռուս մենչևիկևների դավաճանությունը (Պլեխանով, Մարտով և այլն):

Պայքար ընդդեմ «Իմպերիալիստական սրտերազմը քաղաքացիական պատերազմի վերածելու» լուսնիզմի դեմ և հրաժարում հեղափոխության մարքսիստական ուսմունքից:

Կառուցելու իմպերիալիզմի ու Հիլֆերդինգի ուր-

աքա-իմպերիալիզմի թեորիան և մարքսիզմի անտեսական ուսմունքի ռեվիզիոնիստ:

Պայքար սրուկատարական հեղափոխության դեմ և սրուկատարիատի դիկատուրայի ու օկտուբրյան մասին Մարքսի ուսմունքի ռեվիզիոնիստ: Լենինյան ընդհանուրությունը Կառուցելու այս հարցում:

II Ինտերնացիոնալի տեսաբանների հրաժարումը մարքսիզմի փրկոտիայական հիմունքներից: Ժամանակակից սոցիալ-դեմոկրատիայի նեոկանտիականությունը (Ֆորլենդեր, Մ. Ադլեր): Կառուցելու մատերիալիստական դիակտիկայի ընդհանուրությունը Դյուրինգի դիրքավորումից: Պլեխանովի թերությունները: Դեմոկրատիայի, վոյսկես որինակների դամարի Պլեխանովյան ըմբռնման սոցիալիստական բնույթը:

Ժամանակակից սոցիալ-դեմոկրատիայի նեոկանտիականությունը (Կոբլ, Լուկաչ, հեղեղականություն տարրերը Կառուցելու մաս):

Սոցիալ-դեմոկրատիայի հետպատերազմյան եվոլյուցիան սոցիալ-ռեֆորմիզմից սոցիալ-չովինիզմի, սոցիալ-իմպերիալիզմի միջոցով դեպի սոցիալ-ֆաշիզմը:

Պայքար սրուկատարական հեղափոխության դեմ, իմՄՄ-ի դեմ, սրուկատարիատի հեղափոխական յեղույթների դեմ, վոյսկես ևն դեպի ինտերնացիոնալիզմը:

«Ձախ», սոցիալ-դեմոկրատիաների և ավստրո-մարքսիստների եվոլյուցիան դեպի սոցիալ-ֆաշիզմը: Կանտիականությունը և մախիզմը, վոյսկես ավստրո-մարքսիստների մեթոդիզմի հիմունք: Կառուցելու և Ռուս Բոուերի եվոլյուցիան կենտրոնական դիրքերից

դեպի Յերզեբել, Ձեմերինգի և ուրիշների ղերքերի վրա: Միջոցային սոցիալ-դեմոկրատիայի վերածուժը բուրժուազիայի հիմնական հենարանի՝ բանվորական զսպակարգի մեջ: Սոցիալ-դեմոկրատիան, վորդեո բուրժուազիայի «ձախ» կուսակցություն:

II Ինտերնացիոնալի ու նրա տեսարաններ Կառուց-կու, Ֆրեդրիխ Ադլերի, Ռուտո Բաուերի և այլոց հա-կահադափոխական ելույթյան լենինյան մերկացումը: Ռեֆորմիզմի, սոցիալ-չովինիզմի և սոցիալ-ֆաշիզմի սոցիալական արմատները:

4. Համաշխարհային ընդհանուր տնտեսական ճգնաժամը, պրոլետարիատի հեղափոխական ափսո-վության աճումը, հեղափոխական ճգնաժամի ա-ճումը Գերմանիայում և Լեհաստանում, բուրժուական դեմոկրատական հեղափոխությունը Իսպանիայում, ԽՍՀՄ-ի մասնիկ սոցիալիզմի շրջանի մեջ և սոցիալ-դե-մոկրատիայի թեորիայի ու պրակտիկայի կատարյալ անանկացումը: Նոր թեորիաների վորոնումների մեջ: Մասնաներին խաբելու սոցիալ-դեմոկրատիայի նոր մե-թոդները: «Փոքրագույն չարիքի» թեորիան: Սոցիալ-ֆաշիզմը և ֆաշիզմը բուրժուական տերապետության յերկու բրդաղներն են: «Սոցիալ-դեմոկրատիան ֆա-շիզմի սքիզոփ-չափավոր թեմն և» (Ստալին): II Ինտերնացիոնալը՝ ԽՍՀՄ-ի գեմ ինտերվենցիայի պատրաստման ափսոս մասնակիցը: II Ինտերնացիո-նալը և դերմանական սոցիալ-դեմոկրատիան ԽՍՀՄ-ում մենչևիկյան վնասարարություն կաղմակերպողն են: Կառուցկին՝ ԽՍՀՄ-ի գեմ ինտերվենցիայի սոցիալ ֆա-շիստական տեսարան:

5. Բրանդելերիզմը, վորպես սոցիալ-ֆաշիզմի աշ-խաճանություններից մեկը: Պրոլետարիատի դեկտա-տսերայի մարքսիստական-լենինյան ուսմունքի ռեվի-դիան Բրանդելերի և Տալբեյմերի կողմից: Մի յերկրում (ԽՍՀՄ) սոցիալիզմի կառուցման հնարավորության բացասումը: Բանվորա-գյուղացիական կառավարու-թյան, վորպես պրոլետարիատի դեկտատուրայի ան-ցողիկ ետապի ոպորտյունիստական թեորիան: «Բան-վորական կոնտրոլի» լոգունդի տակ Հիլֆերդինգի «տնտեսության դեմոկրատացման» թեորիայի ներու-քաշումը: «Կոմինտերնի համար կործանիչ քաղաքա-կանության» մեջ ԽՍՀՄ-ին մեղադրելը: Կոմինտերնի ղեկավարության մեղադրելը պուտչիզմի մեջ: Աշխա-տակցություն սոցիալ-ֆաշիզմի հետ կոմունիստական շարժման դեմ մղած պայքարում: Բրանդելերիզմի սո-ցիալական արմատներն ու հակահեղափոխական բնույ-թը:

Կոմինտերնի պայքարը բրանդելերիզմի ու տրոց-կիզմի դեմ: X պլենումը և բրանդելերականների ու արոցկիսանների դուրս անելը Կոմունիստական Ինտեր-նացիոնալի շարքերից: ԿիԳԿ-ի X պլենումից հետո աջ և «ձախ» թեքումների դեմ մղած պայքարի բարձ-րացումը բարձրագույն անտիճանի վրա: Աջ վտանգը, վորպես հիմնական վտանգ Կոմ. Ինտերնացիոնալի սեկ-ցիաններում: Պայքարը յերկու ճակատում ԿիԳԿ-ի X պլենումում: Հաշմոզականության դեմ հետևողա-կան պայքարի անհրաժեշտությունը:

6. Աջ ոպորտունիզմը և տրոցկիզմը, վորպես մե-չովիկական ռեվիզիայի աշխադանություն պրոլետա-րիատի դեկտատուրայի պայմաններում: Տրոցկիզմի

ռեցիզիվները «ձախ» խստորումների մեջ: Այս ալլա-
զանությունների սոցիալական բովանդակությունը
մանր-բուրժուական լիբերալիզմը և մանր-բուրժուա-
կան ռազիկալիզմն է: Պրոլետարական հեղափոխու-
թյան և պրոլետարիատի դեկտատուրայի՝ մեր յերկ-
րում սոցիալիզմի կառուցման հնարավորության բա-
ցասումը տարբեր ձևերով այս յերկու ալլազանու-
թյունների կողմից:

Մեխանիզիզմը, վորպես ալ թեքման թեորիայի
հիմք (Բուխարին, Սարաբյանով և ուրիշները):

Իդեալիզմ, եկեկտիզմ և տրոցկիզմի սխեմատիզմ:
Մարքսիզմի փրիսոփայական հիմունքների բացասու-
մը:

Դեբորինյան խմբակի մենչեվիկոզ իդեալիզմը: Սո-
փիստություն և եկեկտիկա դիալեկտիկայի փոխա-
րեն: Թեորիայի խզումը սոցիալիստական շինարարու-
թյան պրակտիկայից: Կուսակցականության բացասու-
մը փրիսոփայության և դիտության մեջ: Դեբորինի
մենչեվիկոզ իդեալիզմը, վորպես մարքսիզմի հեղեղիա-
կան խեղաթյուրում (հիմնականում):

Լենինիզմը վորպես բարձրագույն հասպ մարք-
սիզմի զարգացման մեջ, վորպես կուսակցության ու
կոմիտեների հեղափոխական պայքարի միակ թեորե-
տիկական հիմունքը: Լենինիզմի բացասումը մեխանի-
զիզմի և մենչեվիկոզ իդեալիզմի կողմից:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ (ՊԱՐՏԱԴԻՐ)

ԼЕНИН, 2-ое изд. т. XI, ч. 1. „Марксизм и ревизио-
низм“,

» » » » XI, » 2. „Реформизм в русской
с.-д.“ § 11.

ԼЕНИН. — 2-ое изд. т. II, ч. I. „Экономическое содержа-
ние народничества“. гл. II

» » » » V » „Что делать“ гл. I, § А,
Б, В, Г, гл. 2 § 6.

» » » » V » Шаг вперед, два назад“,
§ Р, стр. 319, § С.

» » » » XI » „Разоблачение левых
теорий“

» » » » XIII » „Эмпириокритицизм“ гл.
IV.

» » » » XV » „Расногласия в Евр.
раб. движении“

» » » » XVIII » „Крах II Интернацио-
нала“, гл. 1. 2. 7.

» » » » XVIII » „Оппортунизм и крах II
Интернационала“, стр.
343—344

» » » » XIII » „Пролетарская револю-
ция и ренегат Каутский“,
гл. „Что такое интерна-
ционализм“ стр. 377—386

СТАЛИН. — «Об основах ленинизма», гл. II, III,
IV, и след. страницы по «Вопросам лениниз-
ма», изд. 1930 г., стр. 45—6, 56—60, 65—6
79—81, 364—70.

ԼЕНИН. — т. XXI, «Государство и революция»
гл. VI,

Программа Коминтерна, гл. II и VI, § 1.

Резолюция I Пленума ИККИ.

Заключительное слово Мануильского на I пле-
нуме ИККИ.

ԼЕНИՆԵՐ. — О правой опасности в ГКП КИ
46—1928 г. ст.

Программа действий Брандлера. Ответ полит-
бюро ЦК ГКП КИ. № 1, 1928, 87—40.

В лагере итальянских социал-фашистов КИ,
№ 27, 1930.

Левые социал-демократы в качестве авангарда
социал-фашизма КИ, 32—33, 1929 г.

Теоретическая формула социал-фашистов КИ,
№ 36, 1930 г.

Новые формы оппозиции внутри немецкой со-
циал-демократии, «К. И.», 84—85, 1930 г.

Под знаменем фашизма. «Коминтерн». № 21,
1930 г.

Немецко-лево-радикализм и большевизм, «К. И.»
№ 5.

ПЛЕХАНОВ.— т. 1, «Статья против Бернштей-
на и Конрада Шмидта».

ЛЕНИН.—т. XVII, «Детские болезни левизны»
гл. 4.

РАЛЬЦЕВИЧ.—«Борьба на два фронта», стр.
31—48.

ПЛЕХАНОВ.—с. XI. Статья «Бернштейн и ма-
териализм».

(ԼՐԱՅՈՒՑԻՉ)

ЛЕНИН.—т. VIII, «Предисловие к русскому пе-
реводу И. Беккера и т. д.

ЛЕНИН.—т. VIII. Предисловие к русскому пе-
реводу брошюры К. Маркса «Письма К. Ку-
гельману».

АЛЬТЕР.—«Демократия против революции».
«Диктатура пролетариата и современный реви-
зионизм». Хрестоматия сост. Резеновым и
Стальевичем.

Թ Ե Մ Ա XIII

ՀԱՄ Կ (Բ) Կ ՄԵՋ ԱԶ ԹԵԲՄԱՆ, «ԶԱԽ»
ԻՌՏՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ՄԵԹՈԴՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՀԻՍՈՒՆՔՆԵՐԻ
ԲՆԱՆԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՏՐՈՑԿԻՋՄԸ

ՆՊԱՏԱԿԱԴՐՈՒՄՆ

Յույց տալ. 1. Յերկու ճակատում կուսակցության
պայքարի անհրաժեշտությունը և պարզաբանել զլիա-
վոր վտանգի հարցը պայքարի դանազան հոսանքներում:

2. Վոր ալ և «ձախ» ուղորդունիլովի սոցիալական
հիմքը հանդիսանում է «մեր յերկրում մանր արտադրու-
թյան գերակշռության փաստը» և վոր նրանց հաղթա-
նակը նշանակում է կապիտալիզմի վերականգնումը
և ՍՀՄ-ում:

3. Վոր նրանց տեսական հիմքը հանդիսանում է
մասերիալիտական դիալեկտիկայի խեղաթյուրումը,
սրա փոխարինումը սոփեատությամբ, եկեղեցիկացով,
հավատարակչության թեթրիացով և պատմական մա-
տերիալիզմի ռեվիզիան:

4. Վոր ալերի ու «ձախերի» աշխարհայացքը հան-
դիսանում է մանր բուրժուազիայի աշխարհայացքն ու
մեթոդոլոգիան:

5. Մենչևիկիզը իդեալիզմի ներկայացուցիչները
ալ թեքման տեսական հիմունքների քննադատության

աբասարակտ ու անկուսակցական բնույթը և տրոցկիզ-
մի ըննադատութեան լիակատար բացակայութեանը:

ԹԵՄԱՅԻ ՊԼԱՆԸ

Կուսակցութեան պայքարը յերկու ճակատում և
գլխավոր վտանգի հարցը պայքարի դանդաղան և տապ-
ներում: Աջ թեքման, տրոցկիզմի ու «ճախ» խտու-
րումները սոցիալական արմատները: Մանր-բուրժուա-
կան լիբերալիզմ և մանր-բուրժուական ռադիկալիզմ:
Ռոդորտյունիզմի տեսական հիմքն է՝ մատերիալիստա-
կան դիալեկտիկայի խեղաթյուրումը և նրա փոխա-
րինումը սոփեստութեամբ, եկեղեցիայոջ և ֆորմալ
լոգիկայով: Հասարակութեան մասին մարքսիստա-
կան-լենինյան ուսմունքի խեղաթյուրումը, սոցիոլո-
գիական սխալատիկա, վերադարձ դեպի բուրժուական
սոցիալիզիզմը: Հասարակութեան զարգացման մեջ
ներքին հակասությունների նշանակութեան անհասկա-
ցումը աջերի կողմից: Համասարակչութեան հակա-
լենինյան թեորիան և «կազմակերպված կապիտալիզ-
մի» թեորիան: Որինաչափութեան ու անհրաժեշտու-
թեան մետաֆիզիկական հասկացումը, ֆատալիզմի և
ինքնահոսի թեորիան: Արտադրողական ուժերի ու ար-
տադրական հարաբերությունների դասակարգային
բնույթի ու ներքին միասնութեան անհասկացումը: Ար-
տադրողական ուժերի վերածումը տեխնիկայի և ար-
տադրական հարաբերութեան մեխանիստական
հասկացումը աջերի կողմից:

Հեղափոխութեան աստիճանների (ստադիաների)
վուլգար թեորիան, ողակի մասին լենինյան ուսմուն-
քի անհասկացումը: Պրոլետարական հեղափոխութեան

և պրոլետարիատի դիկտատուրայի անհասկացումը,
դասակարգային պայքարի բացասումը, դասակարգային
աշխատակցութեան պաշտպանութեանը և կուլտի-
ներոճումը սոցիալիզմի մեջ: Ինդուստրացման արագ
տեմպերի անհրաժեշտութեան անհասկացումը, պլան-
դիկեկտիվի բացասումը: Գյուղացիութեան յերկուս-
կան բնույթի, լենինյան կոոպերատիվ պլանի ու շաղ-
կապի նոր ձևերի անհասկացումը: Աջերի զոդումը
կոնդրատյովականների հետ: Աջ թեքման տեսական
հիմունքների վերացական ու անկուսակցական բնույթ
ունեցող ըննադատութեանը մենշևիկիզմ իդեալիզ-
մի ներկայացուցիչների կողմից: Տրոցկիզմը, վոլդես
մանր-բուրժուական ռադիկալիզմ: Տրոցկիստական
ոնվիդիտիզմի եկեղեցիկիզմը: Սուբյեկտիվ իդեա-
լիզմը և վուլգար-մեխանիստական մատերիալիզմը: Պատ-
մութեան սուբյեկտիվ-իդեալիստական ըմբռնումը:
Արտադրողական ուժերի ու արտադրական հարաբե-
րությունների մենշևիկյան ըմբռնումը: Տրոցկիզմը
դասակարգերի ու դասակարգային պայքարի մասին:
Սուբյեկտիվ-իդեալիստական հայացքը անհատի գերի-
վրա պատմութեան մեջ: Ուսմունքը կուսակցութեան
մասին: Դիսցիպլինայի բացասումը, ֆրակցիաների
ու խմբավորումների պաշտպանութեանը: Տրոցկիզմը
Ռուսաստանի պատմական զարգացման առանձնահատ-
կությունների մասին: Տրոցկու պերմանենտ հեղափո-
խութեան թեորիայի ըննադատութեանը: Մենշևիկյան
թերահավատութեանը դեպի պրոլետարիատի ուժերը
կապիտալիզմի անհավասարաչափ զարգացման և մի
յերկրում սոցիալիզմի կառուցման հնարավորութեան
բացասումը: Գյուղացիութեան յերկուսկան բնույթի

անհասկացումը: Մերձեցման, միջակի սոցիալիստական վերափոխման հնարավորության ու պրոլետարիատի հեղեմնիայի բացատումը: Տերմիդորի մենչևիկիական թեորիաները և խորհուրդների այսպես սերումը: Տրոցկիզմի մերձեցումը աջերի հետ՝ ՆՍՀՄ կապիտալիզմի ազատ զարգացման անհրաժեշտության և ինդուստրիալիզմի արագ տեմպերի բացատման խնդրում: Ոպորտունիստական գեծը ինդուստրիալիզացիայի ու կոլեկտիվացման հարցերում: Տրոցկիզմի անցումը դեպի հակահեղափոխության լազերը: Մենչևիկիզմի իդեալիզմը և նրա կապը տրոցկիզմի հետ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Կուսակցության պայքարը յերկու ճակատում: Փլիապոր վատնդի հարցը պայքարի տարբեր եռապնեքում: Պայքար հաշտվողականության դեմ: Աջ և «ձախ» ոպորտյունիզմի սոցիալական արմատները, նրանց սոցիալական բաղադրի միասնությունն ու տարբերությունը: Մատերիալիստական գիտելիության՝ մարքսիզմ-լենինիզմի հողին և, կուսակցության ու կոմինտերնի թեորիան ու հեղափոխական պայքարի մեթոդը: Ոպորտյունիզմի տեսական հիմունքները մատերիալիստական գիտելիության խեղաթյուրումն և, նրա փոխարինումը սոփիստոսթյամբ, եկեղիտիկայով: Աջ և «ձախ» ոպորտյունիզմի տեսական հիմունքների դրոսիորման անհրաժեշտությունը՝ մանր-բուրժուական լիբերալիզմի ու մանր-բուրժուական ռադիկալիզմի վերջնական ժերկացման համար:

Աջ թեքման տեսական հիմունքների ճնշողությունը:

Թյունը: Մեթանիստական աշխարհայացքը և մեխանիստական մեթոդոլոգիան, վորպես աջ թեքման տեսական գլխավոր հիմունքը: Մատերիալիստական գիտելիության փոխարինումը հավասարակշռության մեխանիստական թեորիայով (Բուխարին և այլն): Սուբյեկտիվիզմը, ֆորմալ լոգիկան և եկեղիտիկան աջերի մոտ, Բոգդանովի մաթիզմի վերանորոգումը: Մարքսիզմի նոր բարձրագույն աստիճան՝ լենինիզմի դեմ ուղղված նրանց պայքարը:

Պատմական մատերիալիզմի բուխարինյան ռեվիզիան, վերադարձ դեպի բուրժուական պոզիտիվիզմը, դեպի վուլյար-մատերիալիզմը հասարակութային վերաբերյալ ռեալիզմի մեջ, դեպի բոգդանովյան սոցիալոգիական սխոլաստիկան:

Դատակարգային պայքարի, հասարակության զարգացման մեջ ներքին հակասությունների նշանակությունը չըմբռնելը աջերի կողմից: Պատմության կոնկրետ-պատմական բովանդակության դուրս մղելը: Բնություն ու հասարակության միջև հավասարակշռության հակամարքսիստական թեորիան, այս թեորիայի կապը Սոյենսերի ուսմունքի, Բոգդանովի մաթիզմի և Կաուցկու թեորիայի հետ: Դատակարգների ելույթյան վուլյար մարքսիստական, հակապատմական բնորոշումը: Կադմակերպված կապիտալիզմի թեորիան: Մերձեցում Կաուցկու իմպերիալիզմի թեորիային: Պեռնություն վուլյար-մարքսիստական ըմբռնումը:

Հասարակական - տնտեսական ֆորմացիաների մարքսիստական-լենինյան ուսմունքի չըմբռնելը: Հասարակության, վորպես բնագնահատված հասարակության բուրժուական-պոզիտիվիստական ըմբռնումը:

նումը: Հասարակութեան նյութականութեան մեխանի-
տական ըմբռնումը: Հասարակութեան դարգացման
քննչանքը որենքների վոչ-դիալեկտիկական ըմբռնու-
մը և սոցիցիֆիկ որենքների բացասումը: Որինաչափու-
թեան ու անհրաժեշտութեան մետաֆիզիկ ըմբռնումը,
պատմական պատահականութեան բացասումը, — ֆա-
տալիզմի անխուսափելիութեան և ինքնահոսի թեորիա-
ներ են: Արտադրողական ուժերի (խորհրդածութեան-
ներ) և արտադրական հարաբերութեանների (ձեւերի)
պատմական, դատակարգային բնույթի և ներքին միաս-
նութեան չըմբռնելը (Բուխարին, Բեսսոնով և
այլք): Արտադրողական ուժերի վերածումը տեխնիկա-
յի, ամենահեղափոխական դասակարգի, վորպես ար-
տադրողական ուժերի վճռական մոմենտի թերազնա-
հատումը, տեխնիկայի վոչ-պատմական ըմբռնումը:

Տեխնիկայի դերը սոցիալիստական եկոնոմիկայի
կառուցման գործի մեջ, հատկապես վերակառուցման
չըջանում: Արտադրական հարաբերութեանների մե-
խանիստական ըմբռնումը աջերի կողմից: Տեխնիկայի
ու եկոնոմիկայի խզումը միմյանցից: Ինքնահոսի
թեորիան կոլխոզ շինարարութեան մեջ:

Հեղափոխութեան մետաֆիզիկ, հակալենինյան
թեորիան: Հեղափոխութեան չորս փուլերի վուլգար
թեորիան, հեղափոխութեան եյուլթեան ու բովանդա-
կութեան ողակի մասին լենինյան ուսմունքի անհոս-
կացումը: Հեղափոխութեան, վորպես կարճատեւ մի-
թոիչք, վորպես հասարակութեան հալատարակչու-
թեան ժամանակավոր խախտում (Բուխարին, Սարա-
բյանով և այլն): Հեղափոխութեան փոխարինումը եվո-
լյուցիոն դարգացումով մեխանիստների ու աջերի մոտ:

Պրոլետարական հեղափոխութեան ու սոցիալիստի-
զիկատատուրայի չըմբռնելը, դասակարգային պա-
քարի բացասումը, դասակարգերի հալատարակչու-
թեան թեորիայի պաշտպանութեան, դասակար-
գերի աշխատակցութեան, կուլակի ներածումը սո-
ցիալիզմի մեջ: Նեպի եյուլթեան ու ետապների չըմ-
բռնելը: Տնտեսութեան սեկտորների հավասարա-
կչութեան թեորիան: Ինդուստրիալիզացիայի, արագ
տեմպերի անհրաժեշտութեան չըմբռնելը հալա-
տարում նեպի աեղերին: Ինքնահոսի, տարերային դար-
գացման կուլակային թեորիան, պլան-դիքեկտիվի բա-
ցասումը: Խորհ. տնտեսութեանների և կոլեկտիվ աըն-
տեսութեանների դերի բացասումը, գյուղացիութեան
յիւրկուսանքն բնույթի, լենինի կոոպերատիվ պլանի ու
չաղկապի նոր ձեւերի ծավալման չըմբռնելը: Ս-
ջերը գլխավում են բուրժուական ու մենշեվիկյան «սո-
ցիալիզմ չըջանառութեան միջոցով» թեորիայի գիւղի:

Կուլտուրական հեղափոխութեան «քաղաքացիա-
կան խաղաղութեան» թեորիայի ու կուլտուրականու-
թեան դասակարգային բովանդակութեան կոծկումը:

Բուլղանովչինան և իդեոլոգիաների ու կրօնի
ծաղման ուսմունքը: Իրավունքի բուրժուական-տոր-
մատիվ ըմբռնումը:

Աջ թեքումը, վորպես մանր-բուրժուական լեքե-
բալիզմ: Մեխանիստների ու աջերի զորումը կոնդրա-
տյեվականների հետ:

Մենշեվիկի-դ իդեալիզմի ներկայացուցիչների
կողմից աջ թեքման տեսական հիմունքների ջննդա-
տութեան վերացական ու անկուսակցական բնույթը:

Տրոցկիզմի ու «ձախ» խոստովանների տեսական հիմունքների քննադատությունը: Տրոցկիզմի սոցիալական արմատներն ու դասակարգային ելույթունը: Տրոցկիզմի հակահեղափոխական ելույթունը և «ձախ» ֆրազների տակ թաղեմելու սոցիալ դասակարգային առատուր: Պայքար լենինիզմի դեմ: Լենինիզմի, ժորպես մարքսիզմի զարգացման մեջ նոր բարձրագույն աստիճանի ժխտումը (Տրոցկի, Կորչ, Դեբորին, Կարեվ և այլն): Թեորիայի ու պրակտիկայի սոց-դեմոկրատական խղճումը, «ձախ» ֆրազա և աջ դործեր: Փորձի վուլգար ըմբռնումը (Տրոցկի, Մտեն):

Եկեղեցիակ աշխարհայացք և մեթոդ: Վուլգար-մեխանիստական մատերիալիզմ (հանգեցման թեորիան, Պափլովի ռեֆլեքսոլոգիա և այլն) և սուբյեկտիվ իդեալիզմ (Փրեյդելզմ):

Դիալեկտիկայի փոխարինումը ֆորմալ լոգիկայով ու սոփեստոլոգիայով: Աբստրակտ սխեմատիզմ և միակողմանիություն: Անցում ռացիոնալիզմից (մտածածին սխեմաներից) դեպի սոդոսկոդ եմպիրիզմը (մակերեսային համեմատություններին ու ընդհանրացումներին):

Պատմական մատերիալիզմի արոցկիստական ռեվիզիան: Պատմության սուբյեկտիվ-իդեալիստական ըմբռնումը: Կոնկրետ-պատմական մոտեցումի բացակայությունը: Հասարակական-տնտեսական ֆորմացիաների մարքսիստական-լենինյան ուսմողնքի չըմբռնելը: Աբստրաղորդական ուժերի ու արտադրական հարաբերությունների մենչեվիկյան ըմբռնումը (մի յերկ-

րում սոցիալիզմ կառուցելու մասին, կոբեկտիվացման մասին): Պատմության սուբյեկտիվ դործունի խղճումը որչեպիտիվ դործունից, վոլյունտարիզմ, պատմական զարգացման մեջ մատերիալ թուխքների փոխարինումը լոգիկական թուխքներով: Պատմության մեջ որինաչափություն չըմբռնելը, ավանտյուրիզմը քաղաքականության մեջ (առանց ցարի, իսկ կառավարությունը բանվորական, գերինդուստրացիոն, 1925—27 թ. չինական հեղափոխությունը, ապակուլակացման լոգունդը 1927 թվին): Տրոցկիզմը դասակարգերի, դասակարգային պայքարի ու պետության մասին (Տրոցկի, Պրետորսեհակի, Սոսնովսկի, Կարեվ):

Դասակարգի — կուսակցության — առաջնորդների փոխհարաբերության չըմբռնելը: Սուբյեկտիվ-իդեալիստական տեսակետը առաջնորդների և անհատի դերի վերաբերյալ պատմության մեջ, վարչականություն: Մանր-բուրժուական անարխիզմ և ինտելիգենտական ինդիվիդուալիզմ կուսակցության մասին ուսմունքի մեջ: Կուսակցության մեջ յերկաթե դիսցիպլինայի բացասումը, քննադատության, ֆրակցիաների ու խմբավորումների ազատության պաշտպանությունը: Տրոցկիզմի մանր-բուրժուական անսկզբունքային լիները, լիկվիդատորականության ջողարկումը, սոցստոսյան բլոկ, ցենտրիզմ իմպերիալիստական պատկերադրի ժամանակ, Բրեստ և այլն:

Տրոցկիզմը Ռուսաստանի պատմական զարգացման առանձնատեսությունների և ուսուսական հեղափոխության մասին: Աբստրակտ-իդեալիստական սխեմատիզմ: Տրոցկու պերմանենտ հեղափոխություն թեորիայի զրնադատությունը: Մենչեվիկյան թերահավատությունը

9. СТАЛИН.—Пролетарская революция и диктатура пролетариата, 240—248.
10. СТАЛИН.—«О судьбах соц. и сов. союзе», стр. 147—156.
11. СТАЛИН.—«Трудности роста, борьба классов и наст. соц», стр. 650—668.
12. СТАЛИН.—«Вопросы руководства внутрипартийными делами», стр. 690—703.

(ԼՐԱՅՈՒՑԻՑ)

ЛЕНИН.—Экономика и политика в эпоху диктатуры пролетариата.

ЭНГЕЛЬС.—Диалектика природы, стр. 14—15.

ЛЕНИН.—Детская болезнь левизны.

ԲՈՒՆԱՆԳԱՎՈՐԹՅՈՒՆ

1. Ծրագիր դիալեկտիկական ու պատմական մատերիալիզմի 3
 2. Ներածական դասախոսություն 5
- ԹԵՄԱ I
3. Սոցիալիզմը և իդեալիզմը 8
- ԹԵՄԱ II
4. Մատերիալիստական դիալեկտիկա 21
- ԹԵՄԱ III
5. Լենինյան եռապլը դիալեկտիկական մատերիալիզմի զարգացման մեջ 36
- ԹԵՄԱ IV
6. Պայքար յերկու փրոմտի վրա փիլիսոփայություն մեջ (ընդդեմ մեխանիցիզմի ու մեկշեփիկոզ իդեալիզմի) 49
- ԹԵՄԱ V
7. Դիալեկտիկական մատերիալիզմը և պատմություն մատերիալիստական ըմբռնումը 54
- ԹԵՄԱ VI
8. Հասարակական-տնտեսական փոքմացիայի ըմբռնումը և մարքս-լենինյան ուսմումը արտադրական ուժերի և արտադրական հարերությունների մասին 66
- ԹԵՄԱ VII
9. Դասակարգ և դասակարգային պայքար 79

• ԹԵՄԱ VIII

10. Դատակարգային պայքար և պրովետարիատի
դիկտատուրա 92

ԹԵՄԱ IX

11. Հասարակական գիտակցության ձևերը և կուլ-
տուրական հեղափոխության պրոբլեմները 102

ԹԵՄԱ X

12. Մարքսիզմ-լենինիզմը վարպետ մարտական ա-
րհիվ 112

ԹԵՄԱ XI

13. Հասարակական զարգացման դիալեկտիկան և
հեղափոխության քերական 115

ԹԵՄԱ XII

14. Մարքսիզմ-լենինիզմ և ռեվիզիոնիզմ . . . 128

ԹԵՄԱ XIII

15. Համ կ(բ)կ մեջ աջ քեֆման, «ձախ» խոտո-
րումների մեքոդոլոգիական հիմունքների
քննադատությունը և տրոցկիզմը 139

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0155470

ԳՐԵԸ 50 4119. (4¹/₂ լ.)

**ПРОГРАММА ДИАЛЕКТИЧЕСКОГО И
ИСТОРИЧЕСКОГО МАТЕРИАЛИЗМА**

Госиздат ССР Армении
Эривань—1932